

Popiežius

- Popiežius Pranciškus
ŽINIA 2013 M. PASAULINĖS MISIJŲ DIENOS PROGA 2

Lietuvos Vyskupų Konferencija

- EKSTRAORDINARIŲ KOMUNIJOS DALYTOJŲ DISCIPLINOS BEI
APEIGŲ NORMOS 4

Ganytojų žodis

- Arkivyskupas Gintaras Grušas
KALBA VILNIAUS ARKIKATEDROJE MININT PAL. JONO PAULIAUS II
APSILANKYMO LIETUVOJE DVIDEŠIMTĄSIAS METINES 6
- Kardinolas Audrys Juozas Bačkis
MININT PAL. POPIEŽIAUS JONO PAULIAUS II APSILANKYMO
LIETUVOJE 20-ĄSIAS METINES 10

Homilijos

- TIKĖJIMO IŠŠŪKIS / 27 eilinis sekmadienis (C) 13
TIKĖJIMAS SKLEIDŽIASI DĖKOJANT / 28 eilinis sekmadienis (C) 14
AR IŠLIKS TIKĖJIMAS? / 29 eilinis sekmadienis (C) 15
MALDA ŠVENTYKLOJE / 30 eilinis sekmadienis (C) 16
AMŽINASIS GYVENIMAS / Visi Šventieji 17

Straipsniai

- Thomas Wieland
POPIEŽIUS PRANCIŠKUS IR JO TĖVYNĖ ARGENTINA 18
- Bertram Meier
EDITA ŠTEIN: ATVERTI DURIS EUROPOS NAMAMS 22

Bažnyčia Lietuvoje

- Paminėtas pal. Jono Pauliaus II apaštališkosios kelionės į Lietuvą 20-metis 27
Šilinių atlidai 32
Jubiliejiniai Žolinės atlidai Pivašiūnuose 39
Žolinės atlidai Krekenavoje 43

Popiežius Pranciškus

Žinia 2013 m. Pasaulinės misijų dienos proga

Šiomet švenčiant Pasaulinę misijų dieną artėja prie pa-
baigos Tikėjimo metai, kai turime gerą progą stiprinti
mūsų draugystę su Viešpačiu ir keliauti kaip Bažnyčia,
drąsiai skelbianti Evangeliją. Žvelgdamas į šią pers-
pektyvą norėčiau pasiūlyti keletą minčių.

1. Tikėjimas yra brangi Dievo dovana, atverianti mūsų
dvasią, kad galėtume Dievą pažinti ir mylėti. Dievas nori
užmegzti santykį su mumis, kad galėtume dalyvauti jo
gyvenime, o mūsų gyvenimas taptų dar prasmingesnis,
geresnis ir gražesnis. Dievas mus myli! Tačiau tikėjimas
turi būti priimtas. Tikėjimui reikia mūsų asmeninio
atsako, drąsos patikėti save Dievui, išgyventi jo meilę
dėkojant už jo begalinį gailingumą. Ši dovana nėra
rezervuota tik nedaugeliui, ji yra dosniai teikiama. Vi-
siems turėtų būti atvira galimybė patirti džiaugsmą jau-
čiantis Dievo mylimiems – išganymo džiaugsmą! Tai
dovana, kurią nedera pasilaikyti sau, ja reikia dalytis su
kitais. Norėdami pasilikti ją vien sau, tapsime izoliuoti,
bevaisiai ir sergantys krikščionys. Evangelijos skelbi-
mas – Kristaus mokinių dalis, tai nuolatinis išipareigo-
jimas, gaivinantis visą Bažnyčios gyvenimą. „Misijinis
polėkis aiškiai rodo bažnytinės bendruomenės brandą“
(Benediktas XVI. Apaštališkasis paraginimas *Verbum
Domini*, 95). Kiekviena bendruomenė yra brandi, kai
išpažįsta tikėjimą, džiaugsmingai švenčia jį liturgijoje,
gyvena artimo meile, be paliovos skelbia Dievo žodį,
išeina iš savo ribų į „pakraščius“, ypač pas tuos, kurie
dar neturėjo progos pažinti Kristaus. Mūsų tikėjimo
tvirtumas tiek asmeniniu, tiek bendruomeniniu lygme-
niu gali būti matuojamas gebėjimu jį perteikti kitiems,
skleisti, gyventi juo mylint, liudyti jį tiems, kuriuos su-
tinkame, ir gyvenimo bendrakeleiviams.

2. Praslinkus 50-čiai metų po Vatikano II Susirinkimo
pradžios Tikėjimo metai motyvuoja visą Bažnyčią
iš naujo suvokti savo buvimą šiandienos pasaulyje
ir savo misiją tarp tautų. Misijinis užmojis susijęs ne
tik su geografinėmis teritorijomis, bet ir su tautomis,
kultūromis bei individais, nes tikėjimo „ribos“ kerta
ne vien žmogiškąsias vietas bei tradicijas, bet taip pat
ir kiekvieno žmogaus širdį. Vatikano II Susirinkimas
ypač pabrėžė tai, kad misijinė užduotis, tikėjimo ribų
plėtimo pareiga priklauso kiekvienam pakrikštytajam
ir visoms krikščionių bendruomenėms: „Kadangi Die-
vo tauta gyvena bendruomenėse, ypač vyskupijų ir
parapijų, ir jose tam tikru būdu regimai reiškiasi, tų
bendruomenių uždavinys irgi yra liudyti Kristų tautų
akivaizdoje“ (Dekretas *Ad gentes*, 37). Todėl kiekvie-

na bendruomenė yra kviečiama ir raginama įsisavin-
ti Jėzaus duotą apaštalamis užduotį tapti liudytojais
„Jeruzalėje ir visoje Judėjoje bei Samarijoje, ir lig pat
žemės pakraščiu“ (*Apd* 1, 8). Tai nėra antraeilis krikš-
čioniškojo gyvenimo dalykas, tai esminis aspektas: visi
esame kviečiami keliauti pasaulio gatvėmis su broliais
ir seserimis skelbdami ir liudydami savo tikėjimą Kris-
tumi ir tapdami jo Evangelijos skelbėjais. Kviečiu vys-
kupus, kunigus, kunigų bei pastoracines tarybas, taip
pat kiekvieną žmogų ar grupę, turinčius atsakomybę
Bažnyčioje, ugdymo bei pastoracinėse programose
skirti dėmesio šiam misijiniam matmeniui suvokiant,
kad apaštališkasis išipareigojimas nėra įvykdytas, jei
nesiekiami „liudyti Kristaus tautų akivaizdoje“. Šis
misijinis bruožas krikščioniškajame gyvenime sudaro
ne tik programinį, bet ir paradigmą, matmenį, susijusį
su visais krikščioniškojo gyvenimo aspektais.

3. Evangelizacijos darbas dažnai susiduria su kliūti-
mis – ne tik išorinėmis, bet ir kylančiomis bažnyti-
nės bendruomenės viduje. Kartais pristinga įkarščio,
džiaugsmo, drąsos bei vilties skelbti Kristaus žinią vi-
siems ir padėti mūsų laikų žmonėms susitikti su Kris-
tumi. Kartais tebemanoma, kad Evangelijos tiesos skel-
bimas yra kėsinimasis į laisvę. Apie tai aiškiai pasakė
Paulius VI: „Tikrai būtų klaida primesti ką nors mūsų
brolių sąžinei. Tačiau visai kas kita pateikti jų sąžinei
Evangelijos tiesą bei išganymą Jėzuje Kristuje visiškai
aiškiai ir be išlygų gerbiant laisvus sąžinės sprendi-
mus; <...> tai būtų pagarbos išraiška tai laisvei“ (Apaš-
tališkasis paraginimas *Evangelii nuntiandi*, 80). Mes
privalome visuomet turėti drąsos ir džiaugsmo pagar-
biai siūlydami susitikti su Kristumi, būdami Evangeli-
jos šaukliai. Jėzus atėjo pas mus rodydamas išganymo
kelį, taip pat patikėjo mums misiją, kad padarytume
jį žinomą visiems iki pat pasaulio pakraščiu. Dažnai
matome, jog pabrėžtinai siūlomas smurtas, melas ir
klaida. Mūsų laikais neatidėliotinai būtina gerą Evan-
gelijos gyvenimą nušviesti ir liudyti iš pačios Bažny-
čios vidaus. Šia prasme svarbu niekuomet nepamiršti
kiekvieno evangelizuotojo pamatinio principo: negali-
ma skelbti Kristaus be Bažnyčios. Evangelizacija – tai
ne izoliuotas, individualus ar privatus veikimas, ji vi-
suomet yra bažnytinė. Paulius VI rašė: „Kai mažiausiai
žinomas pamokslininkas, katechetas ar ganytojas toli-
miausiame žemės kampelyje skelbia Evangeliją, buria
savo nedidelę bendruomenę ar teikia sakramentą, jis
atlieka, net jei yra visiškai vienas, Bažnyčios veiksmą.
<...> Jis tai daro ne remdamasis kokia nors sau prisi-
skirta misija ar asmeniniu įkvėpimu, bet vienydamasis
su Bažnyčios misija ir jos vardu“ (ten pat, 60). Tai sutei-
kia stiprybės misijai ir leidžia kiekvienam misionieriui
bei evangelizuotojui jaustis ne vienam, bet vieno Šven-
tosios Dvasios gaivinamo kūno dalimi.

4. Mūsų laikais paplitęs mobilumas ir komunikavimo paprastumas per „naujasias medijas“ sumaišė tarpusavyje tautas, žinias ir patirtį. Dėl darbo ištisos šeimos persikelia iš vieno žemyno į kitą. Profesiniai bei kultūriniai mainai, turizmas ir kiti reiškiniai taip pat lemia didžiulį tautų ir žmonių judėjimą. Netgi parapijos bendruomenei darosi sunku tikrai ir tiksliai žinoti, kas tik keliauja pro šalį, o kas nuolat gyvena toje teritorijoje. Be to, vis didėja zonos tradiciniuose krikščionių regionuose, kuriuose daugėja žmonių, nutolusių nuo tikėjimo, abejingų religijai arba besivadovaujančių kitais tikėjimais. Neretai kai kurie pakrikštytieji renkasi tokį gyvenimo būdą, kuris veda juos tolyn nuo tikėjimo, todėl jiems reikia „naujosios evangelizacijos“. Prie viso to dar reikia pridurti faktą, kad didelės žmonijos dalies vis dar nėra pasiekusi Geroji Jėzaus Kristaus Naujiena. Negana to, gyvename krizės laikais, ji paliečia įvairius būties aspektus, ne tik ekonomiką, finansus, aprūpinimą maistu ar aplinką, bet ir giliają gyvenimo prasmę bei pamatines jį įprasminančias vertybes. Žmogiškasis bendrabūvis taip pat paženklintas įtampų ir konfliktų, kurie sukelia nesaugumą ir sunkina rasti tikrą kelią į stabilią taiką. Šioje sudėtingoje situacijoje, kur atrodo, kad dabarties ir ateities horizontą temdo grėsmingi debesys, dar labiau būtina kiekvienoje aplinkoje drąsiai skelbti Kristaus Evangeliją, kuri yra vilties, susitaikinimo, bendrystės žinia; skelbti Dievo artumą, jo gailestingumą ir išganymą, skelbti, kad Dievo meilės galybė gali įveikti blogio tamsumą ir vesti mus gerumo keliu. Mūsų laikų žmogui reikia tikros šviesos jo keliui nušviesti, šviesos, kurią gali duoti tik susitikimas su Kristumi. Liudydami su meile atneškime pasauliui tikėjimo duodamą viltį! Bažnyčios misijinė ypatybė nėra prozelitizmas, bet gyvenimo liudijimas, nušviečiantis kelią, duodantis viltį ir meilę. Bažnyčia – dar kartą tai kartoju – nėra labdaros organizacija, įmonė ar nevyriausybinė organizacija. Tai gaivinama Šventosios Dvasios bendruomenė žmonių, kurie išgyveno ir išgyvena susitikimo su Jėzumi Kristumi stebuklą, nori dalytis su kitais šia gilaus džiaugsmo patirtimi ir perduoti žinią apie Viešpaties mums dovanotą išganymą. Būtent Šventoji Dvasia veda Bažnyčią šiuo keliu.

5. Norėčiau padrašinti kiekvieną būti Gerosios Kristaus Naujienos nešėju, esu ypač dėkingas misionieriams bei misionierėms, *Fidei donum* kunigams, vienuoliams ir vienuolėms, vis gausiesiems pasauliečiams, kurie atsiliepia į Viešpaties kvietimą ir palieka savo tėvynę, kad tarnautų Evangelijai kitose šalyse bei kultūrose. Tačiau taip pat norėčiau pabrėžti, kad jaunos Bažnyčios pačios didžiadvasiškai angažuojasi siųsdamos misionierius sunkioje padėtyje atsidūrusioms Bažnyčioms – neretai šalyse, turinčiose seną krikščionybės tradiciją, – taip įnešdamos šviežumo ir entuziazmo, kuriuo išgyvena tikėjimą, atnaujinantį gyvenimą ir

teikiantį vilties. Gyventi šia visuotine apimtimi atsiliepiant į Jėzaus liepimą: „Eikite ir padarykite mano mokinius visų tautų žmones“ (Mt 28, 19) yra praturtinantis dalykas kiekvienai dalinei Bažnyčiai, kiekvienai bendruomenei, nes siųsti misionierius reiškia ne prarasti, bet visada laimėti. Raginu visus jaučiančius pašaukimą didžiadvasiškai atsiliepti Šventajai Dvasiai pagal savo gyvenimo padėtį ir nebijoti būti didžiadvasiškiems Viešpaties atžvilgiu. Taip pat kviečiu vyskopus, vienuolijas, bendruomenes ir visas krikščioniškąsias grupes, išvalgiai bei rūpestingai ištyrus, remti misijinį pašaukimą *ad gentes* ir padėti kunigų, vienuolių bei pasauliečių stokojančioms Bažnyčioms stiprinti krikščioniškąją bendruomenę. Į tai turėtų atkreipti dėmesį taip pat Bažnyčios, priklausančios tai pačiai vyskupų konferencijai ar regionui, nes svarbu, kad gausiai pašaukimų turinčios Bažnyčios didžiadvasiškai padėtų toms, kurioms jų trūksta.

Drauge raginu misionierius, ypač *Fidei donum* kunigus ir pasauliečius, su džiaugsmu išgyventi savo vertingą tarnystę Bažnyčiose, į kurias jie siunčiami, ir atnešti savo džiaugsmą bei patirtį į juos atsiuntusias Bažnyčias, atsimenant, kaip Paulius ir Barnabas, pasibaigus pirmajai misijų kelionei, pasakojo, „kokius didžius darbus nuveikęs Dievas per juos ir kaip atvėręs pagonims tikėjimo vartus“ (Apl 14, 27). Jie gali tapti keliu, savotiškai „gražindami“ tikėjimą, atnešdami jaunų Bažnyčių gaivumą, kad senos krikščioniškosios tradicijos Bažnyčios iš naujo atrastų dalijimosi tikėjimu entuziazmą bei džiaugsmą tame tarpusavio apsikaitime, kuris reiškia abipusį praturtinimą kelyje sekant Viešpačiu.

Romos vyskupo drauge su broliais vyskupais reiškiamas rūpinimasis visomis Bažnyčiomis svarbią ir konkrečią išraišką įgyja Popiežiškųjų misijų draugijų veikloje – jų užduotis gaivinti bei gilinti kiekvieno pakrikštytojo, kiekvienos pakrikštytųjų bendruomenės misijinę savimonę; tai vykdoma akcentuojant visos Dievo tautos gilesnio misijinio ugdymo būtinybę, taip pat raginant krikščionių bendruomenes prisidėti prie Evangelijos skleidimo pasaulyje.

Galiausiai noriu pasakyti mintį krikščionims, kurie įvairiose pasaulio dalyse patiria sunkumų dėl atviro savo tikėjimo išpažinimo ir dėl teisės oriai jį praktikuoti pripažinimo. Jie yra mūsų broliai ir seserys, drąsūs liudytojai – netgi gausiesni už ankstyvųjų amžių kankinius – su apaštališka ištvėrme ištvėriantys daugelį šiuolaikinių persekiojimo formų. Kai kurie net rizikuoja savo gyvybe, likdami ištikimi Kristaus Evangelijai. Aš noriu dar kartą patvirtinti savo artumą maldoje su visais asmenimis, šeimomis bei bendruomenėmis, kurie kenčia dėl smurto ir netolerancijos, ir kartoju

jiems guodžiančius Jėzaus žodžius: „Būkite drąsūs: aš nugalėjau pasaulį!“ (Jn 16, 33).

Benediktas XVI išreiškė viltį: „Kad Viešpaties žodis skintųsi kelią ir būtų gerbiamas“ (2 Tes 3, 1), *Tikėjimo metai* tesutvirtina ryšį su Kristumi, nes tik jame galima saugiai žvelgti į ateitį ir būti garantuotam tikra ir tvaria meile“ (Apaštališkasis laiškas *Porta fidei*, 15). Toks yra mano troškimas minint Pasaulinę misijų dieną.

Širdingai laiminu misionierius ir visus tuos, kurie lydi bei remia šį pamatinį Bažnyčios įsipareigojimą skelbti Evangeliją iki pasaulio pakraščiu. Taip mes, Evangelijos tarnautojai ir misionieriai, patiriame „malonų ir guodžiantį evangelizavimo džiaugsmą“ (Paulius VI. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii nuntiandi*, 80).

Iš Vatikano 2013 m. gegužės 19-ąją, Sekminių išskilmės dieną

▼ EKSTRAORDINARINIŲ KOMUNIJOS DALYTOJŲ DISCIPLINOS BEI APEIGŲ NORMOS

Diecezinis vyskupas, laikydamasis teisės nuostatų, gali paskirti pasaulietį ekstraordinariu Komunijos dalytoju konkrečiu atveju ar konkrečiam laikotarpiui, pasinaudodamas tokiame atveju tinkama palaiminimo formule (1). Atkreiptinas dėmesys, kad „ekstraordinarinis šventosios Komunijos dalytojas Komuniją gali dalyti tik tada, kai nėra kunigo ar diakono, kai kunigui kliudo liga, senyvas amžius ar kokia nors kita rimta priežastis arba kai Komunijos einančių tikinčiųjų tiek daug, kad Mišių šventimas per ilgai užtruktų. Tačiau tai dera suprasti taip, kad vietos papročius ir tradicijas atitinkantis nedidelis užtęsimas nėra tam pakankama priežastis“ (2).

Tarnaujamoji kunigystė niekaip nepakeičiama, todėl ekstraordinariniai tarnautojai per liturgijos šventimą pasitelktini tikrai spaudžiant būtinybei. Ši priemonė skirta ne visapusiškesniam pasauliečių dalyvavimui skatinti, bet iš esmės yra pridėtinė ir laikina (3).

I. Bendrieji nuostatai

1. Numatomus ekstraordinarius Komunijos dalytojus, atsižvelgdamas į jų pavyzdinę katalikišką gyvenimą, religinę praktiką bei moralę, parenka parapijos klebonas ir raštu pristato vietos ordinarui, prašydamas jiems siuntimo minėtai tarnystei atlikti. Ekstraordinariniai Komunijos dalytojai privalo būti tinkamai parengti: vyskupijoje išklausti jiems skirtą mokymą ir įgyti reikiamų teologinių, katechetinių, liturginių bei praktinių žinių. Parapijos klebonas, jei įmanoma sekmadienį, šv. Mišių metu (išskyrus Velykų tridienį, Kristaus Gimimo išskilmę, taip pat vengtinų ir kitos Viešpaties išskilmės), Romos Mišiolio 1143 psl. nurodytomis apeigomis įvesdina juos į šią tarnystę.

2. Vyskupas ekstraordinariams Komunijos dalytojams duoda trejus metus galiojantį siuntimą. Siuntimas bet kada gali būti ordinaro atšauktas.

3. Ekstraordinarinis Komunijos dalytojas tarnystę gali atlikti tik toje parapijoje, kurioje jis buvo deleguotas. Jam persikėlus į kitą parapiją, siuntimas tarnystei nustoją galioti. Kad galėtų ir naujojoje parapijoje atlikti tarnystę, ekstraordinarinis Komunijos dalytojas turi kreiptis į parapijos kleboną, o šis iš naujo pateikti raštišką prašymą vyskupui. Tik gavęs raštišką vyskupo siuntimą, jis vėl apeigomis įvesdinamas į tarnystę.

4. Ekstraordinariniai Komunijos dalytojai visus su tarnyste susijusius dalykus derina su parapijos klebonu.

5. Lietuvos Vyskupų Konferencijos sprendimu per šv. Mišias ekstraordinariniai Komunijos dalytojai pasauliečiai turi dėvėti albą, o pašvęstojo gyvenimo asmenys (tiek vienuoliai, tiek vienuolės) savo vienuolinį drabužį arba albą. Nešant Eucharistiją ligoniams į namus ar ligoninę, išskirtinis drabužis nėra privalomas, pakanka tvarkingai apsirengti, tačiau nuėjus pas ligonį jį tinka dėvėti. Eucharistijai nešti naudojamas specialus maišelis, pasikabinamas ant kaklo; į jį įdedama mažoji metalinė komuninė. Už jų įsigijimą bei laikymą atsakingas parapijos klebonas, jie yra parapijos nuosavybė.

6. Ekstraordinariams Komunijos dalytojams leidžiama:

a. Dalyti šv. Komuniją šv. Mišių metu, bet tik esant dideliame tikinčiųjų skaičiui arba kai liturgijos vadovas dėl rimtų priežasčių pats negali to daryti.

b. Klebonui leidus, nešti šv. Komuniją ligoniams parapijos ribose.

c. Išimties tvarka ir tik klebonui leidus, kai jis pats

negali, išstatyti Švenčiausiąjį Sakramentą komuninėje (neiškilminga forma, nenaudojant monstrancijos ir smilkymo) tikintiesiems adoruoti.

7. Ligoniams šv. Komunija gali būti nešama bet koku jiems priimtinu laiku; tinkamiausias laikas – po šv. Mišių. Didįjį ketvirtadienį ir Didįjį penktadienį ligoniams Komunija gali būti nešama, o Didįjį šeštadienį – tik Viatikas mirštantiesiems.

8. Vadovaujantis bendru bažnytiniu papročiu, kiekvienam ekstraordinariniam Komunijos dalytojui būtina save nuodugniai iširti; jei suvoktų esąs sunkiai nusidėjęs, jis neturi imtis tarnystės pirma neatlikęs sakramentinės išpažinties (4).

II. Apeigų nuorodos

1. Šv. Komunija dalijama bažnyčiose arba koplyčiose, taip pat nešama ligoniams, esantiems namuose, ligoninėse, klinikose, pensionatuose ir kt.

2. Šv. Komunijos dalijimas šv. Mišių metu:

a. Giedant *Dievo Avinėli*, kai kunigas pradeda laužyti Ostiją, ekstraordinarinis Komunijos dalytojas prieina ir atsistoja priešais altorių. Kunigui baigus laužyti Ostiją, jis iš kairės pusės prisiartina prie altoriaus, pagarbiai atsistoja ir kartu su kunigu priklaupia.

b. Po kunigo žodžių: *Štai Dievo Avinėlis...* ir tikinčiųjų atsakymo: *Viešpatie, nesu vertas...*, kai kunigas priima šventąją Komuniją, ekstraordinariniam Komunijos dalytojams taip pat gali būti teikiama Komunija.

c. Vadovaujantis kunigas ekstraordinariniam Komunijos dalytojui paduoda komuninę.

d. Komunijos dalytojas kartu su kunigu eina prie tikinčiųjų dalyti šventosios Komunijos.

e. Prieš pagarbiai įdėdamas Ostiją tikinčiajam į burną, Komunijos dalytojas pasako: *Kristaus Kūnas*, o tikintysis atsako: *Amen*. Eucharistinei Duonai netyčia nukritus ant žemės, ekstraordinarinis Komunijos dalytojas pagarbiai ją pakelia, vėliau ji konsumuojama arba išskirtiniais atvejais įdedama į specialų indą su vandeniu, o praradus duonos pavidalą išpilama į sakrariumą.

f. Baigęs dalyti Komuniją ekstraordinarinis Komunijos dalytojas komuninę (tiek tuščią, tiek pilną) padeda ant altoriaus, toliau šventuosius indus tvarko kunigas.

g. Ekstraordinarinis Komunijos dalytojas specialiai

tam paruoštame indelyje nusiplauna pirštus.

3. Šventoji Komunija, suderinus su parapijos klebonu ir pačiu ligoniu, nešama taip:

a. Kai ekstraordinarinis Komunijos dalytojas Mišiose padeda dalyti Komuniją ir taip pat rengiasi Komuniją nešti ligoniams, baigęs dalyti, komuninę (tiek tuščią, tiek pilną) padeda ant altoriaus, atidaro mažąją komuninę ir tyliai pasako kunigui reikiamą Ostijų skaičių, o kunigas jas įdeda.

b. Kai dalytojas pats priima Komuniją bendroje eilėje su kitais tikinčiaisiais, čia pat atidaro mažąją komuninę ir tyliai pasako kunigui reikiamą Ostijų skaičių, o kunigas jas įdeda.

c. Po šv. Mišių šventimo ekstraordinarinis Komunijos dalytojas eina pas ligonius.

d. Atėjęs į ligonio namus Komunijos dalytojas, nuoširdžiai pasveikinęs ligonį bei prie jo susirinkusiuosius, padeda Švenčiausiąjį Sakramentą ant tam specialiai paruošto stalo (uždengto staltiese, ant jos padėtas kryželis ir uždegtos žvakės), tada atsiklaupia ir kartu su susirinkusiais Jį tyliai pagarbina.

e. Toliau viską atlieka taip, kaip nurodo *Komunijos ligoniams teikimo apeigos* („Šventoji Komunija ir Eucharistijos slėpinio kultas ne Mišių metu“ Nr. 57–63). Sekmadeniais trumpąjį Dievo žodį rekomenduojama pasirinkti iš sekmadienio šv. Mišių, o šiokiadieniais – iš numatytų eucharistinių tekstų (pirmiau minėtas apeigynas Nr. 71).

f. Sunkiems ligoniams Komunijos dalytojas gali parinkti *Sutrumpintas ligonių Komunijos apeigas* (Nr. 64–67).

g. Likusią eucharistinę Duoną ekstraordinarinis Komunijos dalytojas iš karto sugražina į bažnyčios tabernakulį. Dėl jokių priežasčių jam nedera pasilikti ir laikyti pas save Švč. Sakramento.

4. Šventoji Komunija, skirta nešti ligoniams, ekstraordinariniam Komunijos dalytojams paduodama šv. Mišių metu. Esant teisėtai priežasčiai, leidus parapijos klebonui, dalytojas gali pats pasiimti reikiamą konsekruotą Ostijų kiekį. Tokiu atveju jis atidaro tabernakulį, priklaupia, įsideda Ostijas, tada rūpestingai uždaro tabernakulį ir eina pas ligonius.

5. Išimties tvarka ekstraordinarinis Komunijos dalytojas gali išstatyti Švenčiausiąjį Sakramentą neiškilminga forma tokiu būdu:

► Ganytojų žodis

a. Pirmiausia ant altoriaus paruošia korporalą, uždega bent 4 žvakes.

b. Giedant giesmę *Tegul būna garbinamas*, ekstraordinarinis Komunijos dalytojas atidaro tabernakulį, priklaupia, paima komuninę (ji privalo būti uždengta), atneša ir padeda ją ant korporalo. Tada atsiklaupia altoriaus šone ir trumpai pagarbines pasitraukia.

c. Ekstraordinarinis Komunijos dalytojas negali išstatyti Švenčiausiojo Sakramento monstrancijoje, taip pat ir jo smilkyti, bet, jei prieš altorių yra specialus indas su žarijomis, gali į jį įberti smilkalų.

d. Ekstraordinarinis Komunijos dalytojas turi rūpintis ir budėti, kad Švenčiausiasis Sakramentas neliktų be adoruojančių tikinčiųjų.

e. Eucharistijos adoracija užbaigiama giesme *Prieš taip didį Sakramentą*, kurią intonuoja Komunijos dalytojas. Kreipinys ir malda praleidžiami. Jei nėra galimybės giedoti, giesmė skaitoma arba keičiama malda *Garbin-kime Švenčiausiąjį Sakramentą*, kuri giedama ar kartoja-

ma 3 kartus. Į indą su žarijomis Komunijos dalytojas gali vėl įberti smilkalų. Po to Komunijos dalytojas priartina prie altoriaus, priklaupia, paima komuninę ir ją padeda į tabernakulį, tada vėl priklaupia ir jį uždaro. Tabernakulis užrakinamas. Ekstraordinarinis Komunijos dalytojas negali laiminti žmonių.

LVK Liturgijos komisijos pirmininkas
vyskupas Rimantas Norvila

Nuorodos

(1) Plg. Kanonų teisės kodeksas, 230 kan. 3§; Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija, instrukcija *Redemptionis sacramentum*, 155 („Bažnyčios žinios“, 2004 m. Nr. 10–11).

(2) Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija, instrukcija *Redemptionis sacramentum*, 158.

(3) Plg. ten pat, 146, 151.

(4) Plg. ten pat, 81.

Arkivyskupas Gintaras Grušas

Kalba Vilniaus arkikatedroje minint pal. Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoje dvidešimtąsias metines

2013 m. rugsėjo 4 d.

Šiandien susirinkome šioje Katedroje, toje vietoje, kur prieš 20 metų Lietuvos dvasininkams, pašvęstojo gyvenimo asmenims ir klierikams prabilo pirmasis šv. Petro įpėdinis, atvykęs į Lietuvą, – popiežius Jonas Paulius II.

Pagrįstai vadinamas *didžiuoju piligrimu* kaip ganytojas jis savo pontifikato metais aplankė 129 užsienio valstybes, tarp jų 1979 m. pirmą kartą kaip šv. Petro įpėdinis apsilankė Lenkijoje. Ši kelionė turėjo, o iš istorinės perspektyvos, galime sakyti, tebeturi didelę istorinę reikšmę ne tik Lenkijos žmonėms, bet ir visai rytinei Europos daliai, esančiai šiaurės jai griuvusios Berlyno sienos. Politiniai šio vizito padariniai itin ryškiai buvo jaučiami ir Lietuvoje. Tad popiežiaus Jono Pauliaus II pontifikatas ir jo kelionės jau iki tos dienos, kai apsilankė Lietuvoje, buvo mūsų Tėvynei ir mūsų

Bažnyčiai lemtingi. Po jo apsilankymo Lenkijoje gimęs Vatikano remiamas masinis „Solidarumo“ sąjūdis, ilgametėje kovoje atėmęs iš komunistų valdžią ir taip davęs pradžią valstybinio socializmo saulėlydžiui Vidurio ir Rytų Europoje, įkvėpė išsilaisvinimo Sąjūdžio kilimą Lietuvoje.

Savo pontifikato metu jis sukviėtė lietuvius į Romą 1984-aisiais minėti Šv. Kazimiero 500 metų jubiliejaus bei 1987-aisiais švęsti Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejaus. Į pastarąją iškilmę popiežius paragino atvykti visų Europos Vyskupų Konferencijų atstovus, idant jų koncelebracija pabrėžtų Lietuvos istorinę ir teisėtą vietą Europos tautų šeimoje. Iškeldamas mūsų arkivyskupą Jurgį Matulaitį į palaimintųjų garbę, Jonas Paulius II vėl atkreipė dėmesį į lietuvių tautą.

1990 metais liepos 1 d., po paskelbtosios Nepriklausomybės Lietuvai išgyvenant įtampą ir sunkias dienas, Šv. Tėvas savo iniciatyva atvyko į Popiežiškąją Šv. Kazimiero Lietuvių kolegiją Romoje aukoti sekmadienių šv. Mišių, kurios buvo transliuojamos Vatikano radijo, tuo parodydamas savo artumą lietuvių tautai. Taigi jautrumą mūsų rūpesčiams, dėmesį mūsų istoriniam keliui jis visados išreiškė simboliniais veiksmais.

Reikšmingiausias pastarųjų amžių popiežiaus sprendimas Lietuvos Bažnyčios gyvenime paskelbtas 1991 metų gruodžio 24 d., kai savo dekretu Jonas Paulius II pertvarkė Lietuvos bažnytinę organizaciją taip, kad ji sutaptų su Lietuvos Respublikos teritorija. Įkurdamas joje dvi bažnytines provincijas, kurių centrai yra Vilnius ir Kaunas, teisiškai panaikino Vilniaus arkivyskupijos sąsajas su Lenkijos bažnytine struktūra. Drauge jis paskyrė ilgametį savo bendradarbį Vatikane, tuometinį nuncijų Olandijoje Audrį Juozą Bačkį, naujuoju Vilniaus arkivyskupu metropolitu.

Prieš 1993 metų vizitą paskyręs Vincentą Sladkevičių antruoju Lietuvos istorijoje Romos Bažnyčios kardinolu, Jonas Paulius II vėliau paskyrė ir trečiąjį, kardinolą Audrį Juozą Bačkį, kuris tapo pirmuoju lietuviu, dalyvavusiu dviejų popiežių konklavose.

Švenčiant Didįjį dviejų tūkstantmečių jubiliejų Romoje, popiežius Jonas Paulius II iškėlė į šventųjų garbės ses. Faustina Kowalską. Vilniuje jos patirti regėjimai davė pradžią pasaulyje plačiai išgarsėjusiam pamaldumui, siejamam su Gailestingąjo Jėzaus paveikslu, prieš kurį Jonas Pauliaus II suklupo maldoje savo kelionės Lietuvoje metu. Tuomet po maldos prie Gailestingąjo Jėzaus atvaizdo popiežius kreipėsi į susirinkusiuosius jau tada mums sakydamas tai, ką vėliau išreiškė visam pasauliui kanonizacijos aktu. Čia, Lietuvoje, prie Dievo Gailestingumo paveikslo, jis kalbėjo: „Mano Brangieji, būkite sekėjai kūdikiškos meilės Švenčiausiajai Trejybei, kurią sesuo Faustina parodė savo gyvenimu. Iš šios nuolankios ir ištikimos Dievo tarnaitės mokykitės įvairiomis aplinkybėmis būti dangiškojo Tėvo vaikais, pasiaukojusiais Įsikūnijusio Žodžio mokiniais ir paklusniais Šventosios Dvasios Gaivintojos ir Guodėjos įrankiais. Palaimintoji Faustina teuztaria kiekvieną iš mūsų ir pamoko žvelgti į amžinybę. Tepaskatina Dievą turėti mūsų gyvenimo centru, taip, kaip ji tai darė. Tada mūsų evangelinis liudijimas ir tarnavimas broliams bus tikrai vaisingas.“

Prisiminkime visą Jono Pauliaus II apsilankymo programą. Pagrindiniai apaštališkosios kelionės į Lietuvą susitikimai turėjo gilią žinią: iškeltas sakramentinis įkrikščioninimo kelias, kuris atskleidžia mūsų krikščionišką tapatybę ir sujungia mus į vieno Kristaus Kūno bendrystę – į Bažnyčios bendruomenę. Trejoms popiežiaus aukotoms šv. Mišioms kaip pagrindiniai teminiai akcentai pasirinkti trys įkrikščioninimo sakramentai: Vilniaus Vingio parke – Krikštas, Kauno Santakoje – Sutvirtinimas, o prie Kryžių kalno – Kryžiaus auka, Eucharistija. Kitur buvo maldos ir susitikimai su Dievo tautos atstovais: Katedroje – su kunigais, pašvęstojo gyvenimo atstovais bei seminaristais; Kaune – su vyskupais, o vė-

liau – su Lietuvos jaunimu; Šiluvoje – su šeimomis. Taip pat vyko susitikimas su kultūros ir mokslo pasaulio atstovais Šv. Jonų bažnyčioje bei susitikimas su lenkiškai kalbančių tikinčiųjų bendruomene Šventosios Dvasios bažnyčioje. Tradicinį pirmojo rugsėjo šeštadienio rožinį, transliuojamą į visą pasaulį, popiežius meldėsi Aušros Vartų šventovėje. Įvyko susitikimai su kitų konfesijų ir religijų atstovais, valdžios atstovais: svečias apsilankė Seime, susitiko su prezidentu, diplomatinio korpusu. Jis aplankė Antakalnio kapines ir pagerbė aukas, sudėtas už Tėvynės laisvę.

Trumpai apžvelgę galime apibendrinti – ir pati programa, ir popiežiaus kalbos vedė mus į gilesnį savęs supratimą: ką reiškia būti krikščioniu kataliku, ypač, ką reiškia būti krikščioniu kataliku mūsų laikų pasaulyje ir išlaisvėjusioje Lietuvoje. Šv. Mišios priminė mūsų sakramentinę tapatybę, kurios dėka esame įtraukiami į Dievo vidinį gyvenimą, per kurį tampame ne tik Kristaus mokiniai, bet ir Jo mistinio kūno nariai. O atskiri susitikimai su įvairiomis Dievo tautos grupėmis, įvairiais pašaukimo keliais einančiais krikščionimis, išryškino, kad ta tapatybė Bažnyčioje realizuojama skirtingais būdais, iš kurių kiekvienas yra svarbus, nes tai Dievo plano įgyvendinimo dalis. Susitikimai su valdžios atstovais, kultūros ir mokslo pasauliu bei kitomis religijomis pabrėžė Vatikano II Susirinkimo išryškinto dialogo su pasauliu svarbą. Tai atitiko tą pačią mintį, kurią dabartinis popiežius Pranciškus primena sakydamas, kad Bažnyčia negali būti autoreferenciali, neturi užsidaryti savyje.

Prisiminkime anų dienų didį džiaugsmą, pakylėtumą, kuris buvo apėmęs visą Lietuvą, ne tik Bažnyčią. Būtent Jono Pauliaus II kelionės dienomis Bažnyčia buvo ypač atvira visai tautai, visiems valstybės gyventojams, traukė visų dėmesį ir beldėsi į kiekvieno širdį. Tas džiaugsmas buvo labai užkrečiantis. Daug buvo labai laukiančių popiežiaus, sveikinančių jį pirmąją dieną, tačiau kitomis dienomis žmonių dar gausėjo, lietuviškai tariami nuoširdūs ir jautrūs Šv. Tėvo žodžiai darė įspūdį net ir tiems, kurie iš pradžių žvelgė skeptiškai, buvo atšalę. Lietuva – laisvos Lietuvos piliečiai, – išgyvenę tautos laisvės kovos dramas ir vos prieš porą dienų palydėję paskutinius okupacinės kariuomenės karius iš savo teritorijos, pasitiko popiežių su tokiu entuziazmu, kad medinės sektorių atramos Katedros aikštėje vos sulaukė tuos, kurie norėjo iš arčiau pamatyti Šv. Tėvą, prisiliesti prie šv. Petro įpėdinio. Po pasitikimo ceremonijos Vilniaus aerouoste, kur popiežius pabučiavo Lietuvos žemę, pirmasis renginys buvo šioje Katedroje, kurios susigrąžinimas Dievo tautai buvo svarbus Tautos ir Bažnyčios atgimimo ženklas, begalinio tikinčiųjų ir visų teisingumui neabejingų žmonių

džiaugsmo šaltinis. Tai, apie ką noriu užsiminti, apie ką turime mąstyti – kaip tą džiaugsmą puoselėti ir išlaikyti, kaip šiandien prisimenamą popiežiaus kelionės dienų entuziazmą atgaivinti ir palaikyti. Tam reikia pastangų, tam reikia puoselėti viltį, kurios tiek daug pasėjo, paliko Jonas Paulius II savo apsilankymo metu, kuri slypėjo kiekviename jo pamokyme ir paraginyje.

Čia šiandien susirinkę vėl išklausėme anuomet Jono Pauliaus II mums ištartus Vilniaus arkikatedroje žodžius ir turime savęs paklausti, ar išgirdome, ar sugėbėjome tinkamai atsiliepti į jo pamokymus ir mums iškeltus iššūkius. Suprasdamas, kad žmogaus dabartis kyla iš jo praeities, palaimintasis popiežius prisiminė garbingą, nors dažnai ir skausmingą mūsų istoriją. Savo knygoje „Atmintis ir tapatybė“, kurią turime ir lietuviškai išversta, Jonas Paulius II, apmąstydamas istorijos santykį su žmogaus asmenybe, rašė: „Iš pradžių nacizmo ir šiek tiek vėliau Sovietų Sąjungos griūtys patvirtino blogio pralaimėjimą. Jos atskleidė anų sistemų sukurtos ir įgyvendintos didžiulės prievartos absurda. Ar žmonės norės pasimokyti iš didžiųjų istorijos suteiktų pamokų? O gal priešingai – leisis gundomi akimirkoje įsišaknijusių aistrų, dar kartą priimdami pragaištingus prievartos kerus?“

Kalbėdamas 1993-iaisiais, jis, pradėdamas šv. Kazimieru, mums priminė mūsų didžiuosius – daug dėl Kristaus kentėjusius ganytojus Jurgį Matulaitį, Mečislovą Reinį, Julijoną Steponavičių. Jis apmąstė Bažnyčios persekiojimus ir šios Katedros atėmimo metą, drauge su mumis pasidžiaugdamas dėl jos susigrąžinimo bei rekonsekavimo. Drauge popiežius mus paragino nepamiršti praeities, bet joje nepasilikti. Koks paprastas ir kartu didžiulį iššūkį keliantis kvietimas! Žvelgdami atgal į du praėjusius dešimtmečius, galime nurodyti, kad esame matę ir tų, kurie sunkiai išbrenda iš skausmingos praeities; ir ne mažiau tų, ypač jaunimo, kurie pamiršta, ar niekada nepatyre persekiojimo laikų, nesupranta ir nevertina ano meto pastangų išsaugoti tikėjimą sunkiomis sąlygomis.

Tos pastangos, pasiaukojimas, ryžtas ir jį lydinti kančia Šv. Tėvo buvo įvertinta ir išreikšta kalbant apie Lietuvą kaip apie Kryžių šalį. Jis tai paminėjo Vilniaus katedroje, o Kryžių kalne paliudijo visam pasauliui. Jis mums priminė, kad kryžius ne tik buvo mūsų istorijos dalis, bet yra ir mūsų ateitis, nes krikščionio gyvenimas negali būti be Kryžiaus slėpinio. Nes Kryžius yra atleidimo ir sutaukinimo ženklas. Tardamas šį pamokymą, jis atkreipė mūsų dėmesį į savo encikliką *Veritatis splendor*, išleistą tik mėnesiu anksčiau, nei įvyko kelionė į Lietuvą. Joje sakoma: „*Nukryžiuotasis Kristus atskleidžia autentišką laisvės prasmę, jis įgyvendina jos*

pilnatvę, pats visiškai pasiaukodamas, ir kviečia savo mokinius dalyvauti pačioje jo laisvėje. [...] pačiu savo gyvenimu, o ne tik žodžiais Jėzus apreiškia, kad laisvė įgyvendinama *meile, t. y. pasiaukojimu*“ (85, 87). Gailėtingumo apaštalas Vilniaus katedroje mums taip pat priminė: „Tenebūna nugalėtojų ir pralaimėtojų.“ Tuomet ši mintis buvo ypač aktuali dėl visuomenės suvienijimo. Popiežius ragino dėti pastangų ir patikėti, kad tiek tie, kurie veikė prieš Bažnyčią, tiek tie, kurie aukojosi dėl Bažnyčios, gali atrasti naują bendrystę Kristuje. Šiandien nugalėtojų ir pralaimėtojų turime išvengti visai kitose srityse – kartais net tarp savųjų.

Kunigams Šv. Tėvas priminė dvasininko tapatybę, kurią įgijome mūsų šventimų dieną, bet kuri taip pat turi būti nuolat ugdoma ir puoselėjama. Metais anksčiau, nei lankėsi Lietuvoje, jis paskelbė posinodinį apaštališkąjį paraginimą *Pastores dabo vobis* – Vyskupų sinodo vaisių apie kunigų tarnystę. Jame jis mums kalbėjo apie tarnystės dvasią. Ta tarnystė, būdama tėviška tarnystė, ypatingos vertės ir sunkumo įgyja visuomenėje, kurioje tėvo atsakomybė dažnai apleista. Taigi turime savęs paklausti, ar šeimos tėvai mato mūsų dvasios tėvų tėvystės pavyzdį, ar gali sekti juo savo šeimų gyvenime? Ar rūpinamės mums pavestaisiais, ar apsaugojame juos nuo supančių pavojų, ar dedame visas pastangas, kad mūsų dvasios vaikai taptų sąmoningi ir subrendę Dievo vaikai? Ar einame pas tuos, kurie atitole, ar siekiame juos susigrąžinti į kaimenę?

Posinodiniame apaštališkajame paraginyje *Pastores dabo vobis* Šv. Tėvas pabrėžė, kad kunigas yra ir turi būti savo epochos kunigas, suvokiantis iš šios priklausomybės kylančius iššūkius: „Dievas savo kunigus visada pašaukia iš tam tikros žmogiškos ir bažnytinės aplinkos, kuri juos neišvengiamai formuoja ir į kurią jie siunčiami tarnauti Kristaus Evangelijai. Todėl mes, kunigai, turime mėginti kiek įmanoma atsiverti aukštajam Šventosios Dvasios įkvėpimui, idant išvelgtume dabarties visuomenės raidos linijas, užmatytume pačias giliausias jos dvasines reikmes, nusibrėžtume svarbiausius konkrečius uždavinius bei taikytinus sielovados metodus ir taip deramai atsilieptume į žmonių lūkesčius.“

Šventasis Tėvas ragino mus skirti dėmesio socialiniams reikalams. Tai buvo didis iššūkis tuo metu, kai buvome ką tik išėję iš sistemos, kurioje valstybė ir valdžia uzurpavo savo piliečių poreikių tenkinimą, bet didelė dauguma visuomenės labai sunkiai gyveno. Ragindamas mus įgyvendinti Bažnyčios mokymą apie pagalbą silpniesiems ir socialinį solidarumą, jis mus ragino ne tiek dalyti labdarą, kiek pradėti mąstyti naujomis sąvokomis. Pirmieji *Caritas* žingsniai buvo sudėtingi,

dažniausiai buvo perdalijama iš užsienio gauta parama, vėliau nemažai nuveikta vykdant valstybės finansuojamus projektus. Tačiau esminė buvo ir tebelieka pastanga, kad bendruomenė pati rūpintųsi savo nariais, kurie dėl įvairių priežasčių neišsiverčia be pagalbos. Seminarijose jau tuomet buvo dėstomas socialinis Bažnyčios mokymas, kuris kilęs iš pastarojo šimtmečio popiežių enciklikų, kalbantis apie socialinį teisingumą, kuris grindžiamas tuo, jog žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą. Todėl tarpusavio santykiai turi būti pagrįsti pagarba kiekvieno žmogaus orumui – pastanga jį apsaugoti nėra tik valstybės prievolė, ji kyla iš mūsų krikščioniškos tapatybės.

Vertindami, kiek pasistūmėjome, susipratome per du dešimtmečius, galime konstatuoti, kad *Caritas* darbas tikrai ženkliai pasikeitė. Veikia valgyklos, nakvynės vietos, globos namai ir kitos įstaigos, tačiau tai labiau matoma visos Lietuvos ar vyskupijos lygmeniu. O parapijų lygmeniu tegalime kalbėti, be retų gražių išimčių, apie ribotą sėkmę. Vis dar daug kam atrodo, kad *Caritas* veikla yra atskiros organizacijos, o ne visos Bažnyčios ir kiekvieno tikinčiojo veikla. Krikščioniškas žmogaus orumo supratimas lėtai skinasi kelią į verslo ir politikos pasaulį, ypač, kai kalbame apie bedarbybę, teisingą atlyginimą už darbą, sąžiningą elgesį su dirbančiais ligos ar nėštumo atveju. Visi drauge mąstykime, kaip neleisti augti bei plėstis gyvenimo iš pašalpus mentalitetui, kaip išsaugoti žmogaus savivertę net sunkiomis ekonominėmis sąlygomis. Gražų pavyzdį rodo kai kurios savivaldybės, kuriose pašalpos siejamos tiesiogiai su viešaisiais darbais. Tokiu būdu ne tik užtikrinama švara ir tvarka miestelyje, gyvenamoji vieta tampa patraukli, bet ir žmonės išlaiko darbo skonį, jaučiasi esą reikalingi, pradeda kabintis į gyvenimą.

Ne mažiau sunkiai sekasi įdiegti krikščioniškas vertybes į kitas visuomeninio gyvenimo sritis. Paminėčiau, pavyzdžiui, kad net po didžiulių pastangų aiškinti, prašyti, rodyti įvairiausių gražius pavyzdžius tiek žiniasklaida, tiek net mūsų pačių bendruomenės nariai vis dar pavadina daugiavaikes šeimas asocialiomis. O dėl pastangų skatinti stiprių šeimų kūrimąsi ir vaikų gausėjimą netyla aštrūs ginčai.

Kad krikščioniškos vertybės išsaknytų visuomenėje, popiežius pakvietė mus pirmiausia ugdyti naują žmogų – puoselėti viltingo gyvenimo dvasią ir savo pavyzdžiu raginti kitus. Šiandien aiškiai matome, kaip jis pats įkūnijo šias dorybes savo gyvenime, todėl jo kvietimas šiandien turėtų mums naujai nuskambėti. Jis mums sakė „itin svarbu, kad Dievui pasišventusieji žmonės parodytų gyvą teologinių ir žmogiškųjų

dorybių sąsają, kuri pagimdo naują, vidinių prieštaravimų neturinčią žmoniją“, ir pateikė dalinį šių dorybių sąrašą: „sąžiningumas, garbingumas, darbštumas, tvarkingumas, pasitikėjimas, tarnavimo dvasia, nuoširdumas, pagarba, santūra, kilniadvasiškumas, teisingumo ir atsakomybės jausmas, dvasinė pusiausvyrą, romumas, atvirumas“.

Kalbėdamas Vilniaus katedroje, Jonas Paulius II atskirai kreipėsi į pašvęstojo gyvenimo atstovus. Jis priminė ir įvertino tikrai sunkią praeitį, pilną aukos ir ištikimybės Dievui ir Bažnyčiai. Šiandien mes dar geriau istoriškai žinome nuopelnus, kurie tenka pogrindyje veikusioms vienuolijoms telkiant romų pasipriešinimą ateistinei prievartai ir valdžios persekiojimams apskritai. Tačiau popiežius taip pat išskėlė klausimą dėl dabarties, kuris mums, tiek pašvęstojo gyvenimo atstovams, tiek dvasininkams, aktualus šiandien. Kodėl mūsų pavyzdys netraukia? Kodėl mūsų vienuolynai ir seminarijos šiandien turi mažiau stojančiųjų, negu prieš dvidešimt metų. Kodėl? Ar pasikeitė amžinosios vertybės? Ar mūsų liudijimas savo gyvenimu ir veikla nėra pakankamai evangelinis? Tada Jonas Paulius II mus savo pavyzdžiu kvietė į atsivertimą. Klierikus jis ypač paragino „ieškoti to idealo, pasišventimo, meilės“. Per savo keliones, per Jaunimo dienas, o vėliau – ir savo laidotuvėmis Jonas Paulius II parodė, kad šventumo pavyzdys traukia. Ypač traukia jaunimą. Šiandien popiežius Pranciškus mums duoda tą pačią pamoką – šventumas, artimo meilė ir gailestingumas traukia kitus kartu sekti paskui Kristų.

Sakome, kad popiežiaus kelionės metu prisilietėme prie Švento Žmogaus. Ką tai reiškia? Daugelis iš tiesų norėjo ir turėjo galimybę pažodžiui „prisiliesti“ prie popiežiaus, jo rūbo – Šventasis Tėvas spaudė rankas, laimindamas lietė vaikų galvas. Vienas iš šilčiausių prisiminimų – kai po ilgos dienos kelionių po Lietuvą vėlai vakare su kortežu grįždavome prie nunciatūros, popiežius Jonas Paulius II išeidavo už vartų ir sveikindavosi su minia, kuri visą dieną jo laukė sugrįžtančio. Žmonės laukė, kad galėtų palytėti, priartėti prie jo šventumo. Tai svarbu, bet gal dar svarbiau, kad mus palietė jo žvilgsnis, susitiko akys – visus atėjusius į susitikimus nušvietė jo akių šviesa. Ypač tvarus yra mus palietęs jo žodis – tai, kas Vilniuje, Kaune, Kryžių kalne, Šiluvoje buvo pasakyta mums, Lietuvos žmonėms, o drauge iš Lietuvos ir visam pasauliui.

Šventumas traukia, norime būti greta šventųjų, norime juos susitikti savo gyvenimo kelyje, nes jaučiame iš jų sklindančią ir mums persiduodančią ramybę, meilę, pasitikėjimą Dievu. Šventumas yra slėpinys ir šis slėpinys mus paveikia, mus keičia. Intuityviai sekame

šventuoju, imame iš jo pavyzdį. Lietuviškai dažnai sakoma, kad pavyzdys užkrečia. Tarsi turima galvoje, jog net nereikia mūsų apsisprendimo, tarsi savaime stengiamės, kiek pajėgiame, pažvelgti į pasaulį, veikti pasaulyje tokiu pat romiu, sutaikančiu, o drauge uždegančiu būdu, kokį rodo Šv. Tėvo pavyzdys.

Kuo ypatingas sekimas šventuoju, pavyzdžio ėmimas iš šventojų? Juo sekdami, mokomės sekti Kristų. Jėzus paragino: „Sek paskui mane!“ (Jn 1, 43). Šventasis, kaip ir apaštalai, pirmas atsiliepia į evangelinį raginimą atsisakyti ligtolinio gyvenimo ir visiškai pasitikėti Išganytojo vedimu. Šventasis pirmas Kristaus pavyzdžiu uždega ir keičia pasaulį. Žvelgdami į Jono Pauliaus II gyvenimą, jo misiją, regime pavyzdinę Kristaus mokinį, kuris sekė Išganytoju ir liudijo Jį šiuolaikinio pasaulio kalba, XX a. priemonėmis, tuo priartindamas Kristų mums, savo pavyzdžio dėka padėdamas mums tapti Kristaus mokiniais ir sekėjais. Tik būdami jais, tik atsiliepdami į Kristaus mokymą ir savo gyvenimu artėdami prie gyvenimų, kurie, kaip Jonas Paulius II, ištikimai sekė Kristų, uždegsime pasaulį.

Matyt, mums ne visada seksis, klupsime ir abejosime, bet nenusiminkime – juk visi laukiame ir prašome Jono Pauliaus II kanonizacijos. Laukiame, nes per jį turėsime didelį užtarėją. Prieš dvidešimt metų galėjome čia, Lietuvoje, ir šioje šventovėje klausytis žodžių tiesiai iš jo lūpų. Dabar galime skaityti ir apmąstyti jo gausius išmintingus veikalus – enciklikas, laiškus, paraginimus. O svarbiausia – sekti jo pavyzdžiu, kuris mus moko, kaip sekti Kristumi.

Konkrečią gairę, kaip mes visi, tiek dvasininkai, pašvęstojo gyvenimo asmenys, tiek pasauliečiai, turime įgyvendinti krikščionio misiją, Jonas Paulius II nurodė kalbėdamas apie naująją evangelizaciją. Jis apie tai kalbėjo tik išlipęs iš lėktuvo Vilniaus oro uoste, tai kalbėjo ir susitikęs su Lietuvos vyskupais. Prieš dvidešimt metų Jonas Paulius II mus kvietė į naująją evangelizaciją. Jis pirmasis taip aiškiai išdėstė, jog šiandienos pasaulyje neužtenka būti inertišku arba kultūrinio kataliku – būtina tapti užsidegusiu, angažuotu krikščioniu, todėl Gerąją Naujieną reikia skelbti, nešti ne į tolimas šalis, o čia pat, į savo ir aplinkinius namus.

Šiandien, prisimindami Joną Paulių II, melskime jo užtarimo mūsų tėvynei ir mums, kad sugebėtume, Dievo padedami, sekti jo pavyzdžiu, sekti Kristumi.

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis

Minint pal. popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoje 20-ąsias metines

2013 m. rugsėjo 6 d.

Tai kalba, kurią kardinolas Audrys Juozas Bačkis ketino pasakyti Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje pal. Jono Pauliaus II apaštališkosios kelionės į Lietuvą dvidešimtmečio minėjime. Universiteto vadovams nurodžius pakeisti programą ir atmetus kardinolo pakviestus kalbėtojus, jis nebematė galimybės renginyje dalyvauti. Šventasis Tėvas susitikęs su visos Lietuvos akademinio, meno ir mokslo pasaulio atstovais išreiškė gražaus visuomenės sambūvio, Bažnyčios ir kultūros santarvės viltį. Jo Eminencija linki, kad popiežiaus raginimas ir minties laisvės dovasia ateityje taptų universiteto tikrove.

Kardinolo sekretoriatas

„Pirmasis iš Romos popiežių aplankiau Baltijos šalis ir tikrai džiaugiuosi, kad galiu susitikti su Jumis po šios garsios „Alma Mater“ stogu“, – šiais žodžiais Šv. Tėvas Jonas Paulius II pasveikino Lietuvos inteligentiją Šv. Jonų bažnyčioje, Vilniaus universitete. Buvome liudininkai istorinio mūsų tautai įvykio: Bažnyčios, išplitusios visame pasaulyje, vadovas aplankė mūsų Tėvynę atnešdamas visuotinės Dievo tautos dvasią. Atvyko, idant padaršintų išeiti iš pusę amžiaus trukusio uždaro, į kurį buvome pasitraukę saugodami ir gindami tikėjimo paveldą. Šį įvykį galime vadinti istoriniu ir tuo atžvilgiu, kad popiežius pralaužė Bažnyčios Lietuvoje atskirties sieną, atverdamas tėvišką visuotinės Bažnyčios glėbį.

Savuoju apsilankymu ir jautriais žodžiais, kuriais jis kreipėsi į Lietuvos žmones, popiežius įvertino jų atsparumą, padėjo tikintiesiems už ištikimą ir drąsą mūsų tautos prisirišimą prie tikėjimo, ryšio su Bažnyčia išsaugojimą nepaisant išbandymų, persekiojimų, priespaudos, kai kada – asmeninės laisvės ir net gyvybės kaina.

Garbinga istorija, ypač pralietas kankinių kraujas, yra tautos stiprybė ir ateities sėkla. Pasak popiežiaus: „Kad šių be galo ilgų dešimtmečių patirtis mus praturtintų, istorinė atmintis negali būti ištrinta.“ Tačiau Šv. Tėvas ragino mus nepasilikti skaudžios istorinės patirties gniaužtuose: „Nebijokite, Bičiuliai, atverkite duris Kristui! Jis pažįsta žmogaus širdį ir moka atsakyti į skaudžiausius jo nerimo klausimus. Jis kviečia mus kartu darbuotis ir kurti tikrai laisvą, vieningą žmoniją.“

Jono Pauliaus II žodžiai, pasakyti Lietuvoje, subrendo ilgus metus jam trokštant aplankyti šalį, kurios kaimynystėje ilgai gyveno, kurią mylėjo ir kurią labai norėjo pamatyti. Man darbuojantis Vatikane neformalių susitikimų su Jonu Pauliumi metu su didele meile kalbėjome apie Lietuvą. Ne vieną kartą jis man sakė turįs svajonę ją aplankyti, ypač Lietuvos Globėjo šv. Kazimiero kapą ir jam brangius Aušros Vartus, kur troško nusilenkti Gailestingumo Motinai. Tą pačią dieną, kai buvo išrinktas popiežiumi, Karolis Wojtyła nuskubėjo į lietuvių koplyčią Šv. Petro bazilikos kriptoje, kur suklypęs prie Gailestingosios Dievo Motinos Marijos atvaizdo ilgai meldėsi už mus visus.

Jonas Paulius II, pats patyręs komunistinę prievartą, gerai pažino lietuvių tautos ir Bažnyčios sunkią padėtį, suprato jos sudėtingą geopolitinę situaciją, sielojosi dėl Europos žemyno padalijimo į dvi priešingas stovyklas. Tačiau drauge popiežius tvirtai tikėjo, kad sovietinė imperija sugrius ir mūsų tauta atgaus nepriklausomybę. Man buvo nuostabu girdėti šiuos Šv. Tėvo žodžius, sakomus su tokiu tvirtu įsitikinimu dar tuomet, kai Lietuvoje nebuvo justi nė mažiausių atgimimo ženklų. Šie pokalbiai sutvirtino ir mano tikėjimą bei viltį, kad galėsiu pamatyti Lietuvą ir tarnauti Tėvynėje, kurią pažinau ir mylėjau iš savo tėvelių pasakojimų bei jų nenuilstamo triūso dėl savosios valstybės laisvės.

Jono Pauliaus II mąstymas apie padalytą Europą ir tvirtas įsitikinimas, kad sovietija žlugs, nebuvo politinių analizių vaisius. Jis kilo iš tikėjimo, kad kiekviename žmoguje yra Kūrėjo įskiepytas tiesos ir laisvės troškimas, kurio jokia diktatūra negali sunaikinti. Šis laisvės ir tiesos troškimas kyla iš pamatinio žmogaus orumo kaip Dievo atspindžio kiekviename Jo kūrinyje. Jonas Paulius II visada gynė ir puoselėjo žmogaus orumą, jo pamatines teises ir laisves, ypač tikėjimo laisvę, kuri padeda žmogui atpažinti savąjį tapatumą ir gyventi visavertį gyvenimą. Visavertį gyvenimą, kuris įmanomas tik tuomet, kai į save žvelgiame su transcendencijos perspektyva.

1980 metais popiežius Jonas Paulius II Paryžiuje, UNESCO organizacijoje pasakytoje kalboje, kuri turėjo didelį atgarsį, iškėlė kultūros svarbą kiekvienos tautos gyvenime. Jis kalbėjo: „Egzistuoja pamatinis tautos suverenumas, kuris pasireiškia tautos kultūroje, tautos, kuri kovoja, kad išlaikytų savo identitetą, savo vertybes ir priešinasi prievarta primestam modeliui.“ Toliau jis sakė: „Argi nėra Europos žemėlapyje tautų, kurios turi nuostabų istorinį suverenumą, kylantį iš jų kultūros, tačiau iš jų atimtas pilnas suverenitetas?“

Diplomatai gerai suprato, kad Šventasis Tėvas turėjo omenyje sovietų pavergtas tautas. Išskeldamas kultū-

ros svarbą, Jonas Paulius II aiškino, kad tautos kultūra turi būti saugoma ir branginama, kad ji turi būti perduodama pirmiausia šeimoje, švietimo įstaigose ir visuomenės bendravimo priemonėse. Drauge jis įspėjo dėl tikrąją kultūrą ardančios „masinės kultūros“ pavojaus. Popiežius vizito Lietuvoje metu kalbėdamas lietuviškai, o tam jam prireikė daug jėgų, laiko ir pastangų, parodė didelę pagarbą mūsų tautos kultūrai.

Nuostabu, kad žmogus, užaugęs ir brendęs pavergtoje šalyje, sugebėjo išlikti laisvai mąstantis, aukštos kultūros, plataus akiračio. Kas skaitė Karolio Wojtyłos, o vėliau ir Jono Pauliaus II knygas, enciklikas, kalbas, pagrįstai gali stebėtis begaline jo erudicija ir nepaprastu atvirumu transcendencijai. Iš jo raštų ir kalbų matyti, kaip jam rūpėjo užmegzti dialogą tarp tikėjimo ir kultūros. Primygtinis popiežiaus raginimas siekti dialogo tarp tikėjimo ir kultūros nuskambėjo ir kreipiantis į Lietuvos kultūros žmones Vilniaus universitete po šios garbingos bažnyčios skliautais.

„Jūs, kultūros ir mokslo žmonės, labiau negu kiti esate atsakingi, kad protui nebūtų užtviriamas kelias, vedąs paslapties link.“ Labai prasminga, kad būtent šie žodžiai įamžinti Jono Pauliaus II apsilankymui skirtoje atminimo lentoje.

Padaręs gilią mūsų tautos skausmingos istorinės patirties analizę, popiežius įspėja dėl gresiančių pavojų kuriant demokratinę sistemą pagal socialinius modelius, „kur laisvės principas ne visada eina kartu su atsakomybe“. Demokratinės sistemos pavojus – „tapti tam tikra sistema taisyklių, nepakankamai išsisknijusių vertybėse, kurių negalima atsisakyti, nes jos įdiegtos į pačią žmogaus esmę“.

Ar išgirdome įspėjantį Šv. Tėvo balsą? Ar neįkliuvome į minėtus spąstus, „kai toleruojamas ryškus prieštaravimas tarp formalaus laisvės, žmonių teisių pripažinimo ir gausių neteis्यbių bei socialinės diskriminacijos“?

Sugriuvus komunistinio ateizmo sistemai, kuri velniui mėgino išstumti Dievą iš žmogaus gyvenimo, susidūrėme su imanentiškąja naująja Vakarų Europos kultūra, kuri atnešė Dievo nepripažįstančius, su Jo planais žmogaus atžvilgiu nesiskaitančius asmens ir visuomenės raidos projektus. Gyvename epochoje, kai „filosofinė mintis, ko gero, pakrypusi į skepticizmą ir pavojingą pragmatizmą“. Tačiau jokia santvarka negali nuslopinti Dievo ieškojimo troškulio, Dievo ilgesio, apie kurį rašė šv. Augustinas: „Sukūrei mus, Viešpatie, dėl savęs ir nenurims mūsų širdis, kol neras atilsio tavyje.“

Todėl Šventojo Tėvo kultūros ir mokslo žmonėms skirtas raginimas „neužverti protui kelio, vedančio paslapties link“, kviečia ieškoti tiesos, mąstyti apie gyvenimo prasmę. Mąstymu protas sugeba pašalinti kliūtis į tiesą. Tai yra palaimintojo popiežiaus nurodytas mums kelias, kuriuo eidamas žmogus tampa laisvas. Jono Pauliaus II kalboje nuskambėjęs raginimas puoselėti „mąstymo etiką“ moko mus vadovautis ne vien tik loginiais ryšiais, mąstymo tikslumu, bet ir leisti protui panirti į „dvasinį klimata, pasižymintį nuolankumu, nuoširdumu, drąsa, garbingumu, pasitikėjimu, atidumu kitiems, atvirumu Paslapčiai“. Mąstymo etika neatpalaiduoja nuo tyrinėjimo pastangų, bet jas palaiko ir praplečia, o kai priartėjame prie paslapties, nurodo kryptį. Tokiu būdu atrandama vidinė sąsaja tarp *verum* ir *bonum* – tiesos ir gėrio. Šie dalykai „Dieve sutampa su pačia Jo esme“.

Vertėtų įsiklausyti į popiežiaus raginimą nesupriešinti proto ir tikėjimo, bet juos vienijant ieškoti atsaky-

mų į didžiuosius etikos ir antropologijos klausimus. Etikos ir antropologijos tiesos, papildydamos viena kitą, atveria naujas galimybes ugdyti pilnutinį žmogų, pajėgų suvokti savąjį tapatumą, neapsiribojantį vien žemiškuoju gyvenimu, bet atvirą transcendentinei tikrovei.

Popiežiaus žodžiai iš Lietuvos plačiai nuskriejo ir buvo išgirsti visame pasaulyje. Iš aukštų kultūros žinovų Vatikane girdėjau, kad popiežiaus kalba, pasakyta Vilniaus universitete, buvo viena giliausių jo išvalgų atsiliepiant į šių dienų kultūros krizę.

Minėdami Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoje dvidešimtąsias metines atverkime savo protus ir širdis jo mokymui. Ypač dabar, kai Bažnyčia netrukus jį paskelbs šventuoju, siekime, kad jo atminimas Lietuvoje būtų įamžintas plačiu ir giliu mąstymu, kuris atskleidžia žmogaus didybę jo amžinumo perspektyvoje.

Nauji leidiniai

Popiežius Pranciškus. Enciklika LUMEN FIDEI apie tikėjimą. – Kaunas: Katalikų interneto tarnyba, 2013. – 72 p.

Pirmoji popiežiaus Pranciškaus enciklika (liet. „Tikėjimo šviesa“), skirta visada aktualiai tikėjimo temai. Tai svarbiausias Tikėjimo metų Bažnyčios Mokymo tekstas. Šiuolaikinių klausimų kontekste tikėjimas atskleidžiamas kaip Dievo dovanota šviesa, kurią būtina atrasti iš naujo – ji nušviečia visus žmogaus gyvenimo bei mąstymo aspektus. Encikliką pradėjo rengti dar Benediktas XVI. Naujasis popiežius ją paskelbė papildęs savo išvalgomis bei akcentais.

Sergio Rubin, Francesca Ambrogetti. Popiežius Pranciškus: pokalbiai su Jorge Bergoglio. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2013. – 176 p.

Knygoje pateikiami unikalūs ir tikslūs popiežiaus liudijimai apie įvairius jo gyvenimo vingius. Popiežius pasakoja apie savo tėvų atvykimą į Buenos Aires 1929 metais, savo gimimo aplinkybes, vaikystę ir pirmuosius religinio pašaukimo pasireiškimus, kuriuos patyrė po sunkaus plaučių uždegimo. Prisimena studijas kunigų seminarijoje, kalba apie savo, kaip psichologo ir literatūrologo, partitį. Nuoširdžiai dalijasi su skaitytojais šviesiomis savo mintimis ir nevengia nė vienos nemalonos temos: drąsiai kalba apie maldos patirtis, celibatą, ganytojišką Bažnyčios veiklą ir ją supurčiusius seksualinius skandalus.

Richard R. Gaillardetz, Catherine E. Clifford. Raktas į Vatikaną II Susirinkimo mokymą. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2013. – 264 p.

Pusei amžiaus prabėgus po Vatikano II Susirinkimo (1962-10-11–1965-12-08) atidarymo, pernelyg mažai šiuolaikinių katalikų suvokia, kaip Susirinkimas paveikė Bažnyčios gyvenimą. Tai visiškai suprantama, atsižvelgiant į tai, kad jame buvo parengta daug daugiau dokumentų, negu bet kokiame ankstesniame Bažnyčios Susirinkime. Todėl ir bandymas priimti šio Susirinkimo mokymo pagrindus gali pasirodyti esąs keblus. Esama pavojaus, jog pro medžius nebus matyti miško. Todėl šioje knygoje pristatoma dvidešimt svarbiausių tekstų ištraukų, padedančių suvokti Susirinkimo tėvų viziją.

Kiekviename skyriuje išryškinamas platesnis istorinis ištraukos kontekstas, išnagrinėjama jos prasmė bei reikšmė ir galiausiai aptariama jos svarba šiandieniam Bažnyčios gyvenimui. Iš knygoje svarstomų temų minėtinas Konstitucijos apie Šventąją liturgiją *Sacrosanctum Concilium* reikalavimas visiškai, sąmoningai ir veikliai dalyvauti liturgijoje, Dogminės konstitucijos apie Bažnyčią *Lumen gentium* eucharistinė ekleziologija, Pastoracinėje konstitucijoje apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes* plėtojama santuokos kaip glaudžios gyvenimo bei meilės partnerystės vizija, Bažnyčios santykių su nekrikščionių religijomis deklaracijos *Nostra aetate* požiūris į nekrikščionių religijas ir kt.

TIKĖJIMO IŠŠŪKIS

27 eilinis sekmadienis (C)

Hab 1, 2–3; 2, 2–4; 2 Tim 1, 6–8. 13–14; Lk 17, 5–10

Eina į pabaigą Tikėjimo metai, kuriuos paskelbė popiežius Benediktas XVI apaštališkuoju laišku *Porta fidei* (lot. *Tikėjimo vartai*). Verta prisiminti šio laiško įžanginius žodžius, apibendrinančius krikščionių tikėjimą: „*Tikėjimo vartai* (plg. *Apd 14, 27*), vedantys į bendrą su Dievu gyvenimą ir leidžiantys įžengti į jo Bažnyčią, mums visada atviri. Šį slenkstį galima peržengti, kai skelbiamas Dievo žodis ir perkeičiančiai malonei leidžiama ugdyti širdį. Žengti pro šiuos vartus reiškia leisti į kelionę, truksiančią visą gyvenimą. Tas kelias prasideda krikštu (plg. *Rom 6, 4*), kurio dėka Dievą galime vadinti Tėvu, ir baigiasi išėjimu per mirtį į amžinąjį gyvenimą, kuris yra Viešpaties Jėzaus prisikėlimo vaisius. Dovanodamas Šventąją Dvasią, jis norėjo visus į jį tikinčiuosius įtraukti į savo šlovę (plg. *Jn 17, 22*). Išpažinti tikėjimą į Trejybę – Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią – reiškia tikėti į vienatinį Dievą, kuris yra Meilė (plg. *1 Jn 4, 8*): į Tėvą, kuris, atėjus laiko pilnatvei, dėl mūsų išganymo atsiuntė savo Sūnų; į Jėzų Kristų, kuris savo mirties ir prisikėlimo slėpiniu atpirko pasaulį; į Šventąją Dvasią, kuri, laukiant Viešpaties šlovingo sugrįžimo, per šimtmečius veda Bažnyčią.“

Be abejonės, tikėjimo tema yra dominuojanti ir ši sekmadienį. Pirmajame skaitinyje girdime žymiąją pranašo Habakuko ištarmę: „Teisus žmogus gyvena savo tikėjimu“ (2, 4); apaštalas Paulius cituoja šiuos žodžius (plg. *Rom 1, 17; Gal 3, 11; Žyd 10, 38*) garantuoti tiesai, kad žmogus gauna nuteisinimą ir antgamtinį gyvenimą per tikėjimą į Kristų. O Evangelijoje girdime mokinių prašymą: „Sustiprink mūsų tikėjimą“ (*Lk 17, 5*). Tai gražus prašymas: prašoma ne medžiaginių dalykų, ne privilegijų, bet tikėjimo malonės. Tačiau Jėzaus atsakymas stebina. Kaip žinome, Jėzus mielai vartoja labai išraiškingus simbolius ir paradoksus. Taip yra ir su šilkmedžiu, kuris išsirauna ir pasisodina jūroje. Tokio įvaizdžio griebtasi siekiant išaukštinti tikėjimo galią ir paveikumą. Mato evangelijoje Jėzus vartoja dar netikroviškesnį įvaizdį: jis kalba apie kalną, keliaujantį iš vienos vietos į kitą (plg. *Mt 17, 20*). Tokio fiziškai neįmanomo stebuklo pagrindas yra tikėjimas. Jis gali būti toks mažas kaip garstyčios grūdėlis, bet jo jėga nenugalima. Garstyčia, Palestinoje paplitęs augalas, Senajame Testamente buvo nežinoma. Jėzus ją pavertė Dievo Karalystės simboliu. Jos sėklos mažumas – kontrastas iš tos sėklos išaugusiam medeliui (plg. *Mt 13, 32*). Tiberiados ežero pakrantės garstyčios siekia net keturis metrus. Taigi Jėzus šlovina mažo ir didelio antitezę. Tikėjimo liepsnelė gali būti maža, tačiau ji pakeičia visą gyvenimą, kuria meilę Dievui ir artimui. Nes,

kaip sako apaštalas Paulius, „jei turėčiau visą tikėjimą, kad galėčiau net kalnus kilnoti, tačiau neturėčiau meilės, aš būčiau niekas“ (*1 Kor 13, 2*). Iš čia matome, kad ne tikėjimo dydis yra pats svarbiausias ir visa lemiantis dalykas. Tai ne kiekybės, bet kokybės klausimas. Tikėjimo užtenka turėti tik garstyčios grūdo didumo, tačiau tokia sėklelė pasėta ir prižiūrima išauga į didelį medį – į kasdienišką meilę artimui. Ir vis dėlto pradžia yra tikėjimas. Vienas Šventojo Rašto tekstas sako: „Kas artinasi prie Dievo, tam būtina tikėti, kad jis yra“ (*Žyd 11, 6*). Be abejo, kalbėdami apie tikėjimą mes negalime remtis vien Biblija, nes ji svarbi tik krikščionims ir iš dalies žydams, o kitų religijų išpažinėjams ar agnostikams yra beveik bevertė. Tačiau Dievas parašė dvi knygas: Bibliją ir kūriniją. Viena sudaryta iš raidžių, kita – iš daiktų. Ne visi pažįsta ar gali skaityti Šventąjį Raštą, tačiau visi gali skaityti kūrinijos knygą. Naktį galbūt dar geriau negu dieną: „Dangūs apsakinėja Dievo garbę, dangaus skliautas skelbia jo rankų darbą. Jų žinia skamba visoje žemėje, jų žodžiai girdėti iki pat pasaulio pakraščiu“ (*Ps 19, 2. 5*). Paulius taip pat tvirtina, jog „Dievo neregimosios ypatybės – jo amžinoji galybė ir dievytė – nuo pat sukūrimo aiškiai suvokiamos protu iš jo kūrinijų“ (*Rom 1, 20*). Kai saulės spindulys perskrodžia kambarį, mes matome ne pačią šviesą, bet dulkių šviesoje judėjimą. Taip yra ir su Dievu: mes jo nematome tiesiogiai, tačiau išvelgiame jį kaip atspindį daiktų buvime ir judėjime.

Žinia, mokslui, nepasitelkus idėjos apie Būties egzistavimą anapus pasaulio, vis nepavyksta išsamiai paaiškinti pasaulio. Pažvelkime į žymiąją Didžiojo sprogo (angl. *Big Bang*) teoriją, aiškinančią visatos atsiradimo pradžią. Per milijardinę sekundės dalį pereinama iš vienos situacijos, kurioje dar nėra nieko, nei laiko, nei erdvės, į kitą situaciją, kurioje prasideda laikas, egzistuoja erdvė ir iš vienos neįsivaizduojamai mažos materijos dalelytės – singuliarinio taško pasklinda milijardai galaktikų. Čia ir sustojama, nes gamtos mokslas negali atsakyti: bet kas buvo iki šios akimirkos? iš kur radosi šis singuliarusis taškas? Todėl *bet* ir *iš kur?* išlieka. Viena vertus, nekeldami šių klausimų liekame tame pačiame problemos taške, nė kiek nepasistūmėję į priekį. Kita vertus, reikia pripažinti, jog sugrįžti į visatos istorijos pradžią yra lygiai tas pats, kaip versti milžiniškos knygos puslapius nuo knygos pabaigos ir pasiekus jos pradžią konstatuoti, jog trūksta pirmojo puslapio. Išties gamtos mokslų užduotis ištirti ir aprašyti gamtamokslinę tikrovę, kuri yra viena visiems žmonėms ir sudaro mūsų gyvenimo šiame pasaulyje pagrindą. Tikėjimas, priešingai, kelia klausimą dėl paskutinio *iš kur?* bei dėl žmogaus prasmės ir tikslo. Krikščionių tikėjimas gauna atsakymą iš Dievo Apreiškimo, kuris neprieštarauja protui, o tik viršija natūralų pažinimą.

TIKĖJIMAS SKLEIDŽIASI DĖKOJANT

28 eilinis sekmadienis (C)

2 Kar 5, 14–17; 2 Tim 2, 8–13; Lk 17, 11–19

Šio sekmadienio pirmajame skaitinyje pranašas Eliša kviečia sirą Naamaną, sergantį raupsų liga, išsimaudyti Jordano upėje (plg. 2 Kar 5, 9–17). Tai nuoroda į Krikšto sakramentą, kuris ir mus atgimdė naujam gyvenimui. Išties, kaip Naamanas buvo išgydytas iš raupsų, taip pakrikštytas žmogus yra apvalomas nuo savo nuodėmių. Elišos kvietimas, kad Naamanas išsimaudytų septynis kartus Jordane, yra išsilaisvinimo iš septynių svarbiausių ydų – puikybės, gobšumo, gašlumo, rūstumo, pavydo, rajumo ir tingumo – simbolis. Pirmaisiais Bažnyčios amžiais katechumenai, pasiruošę priimti Krikštą, nulipdavo į krikštyklos vandenį septyniais laiptais, taip parodydami, jog visiškai atsižada piktosios dvasios, jos darbų ir vilionių. Taigi Krikštu esame „nuplauti, pašventinti, nuteisinti Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu ir mūsų Dievo Dvasia“ (1 Kor 6, 11). Ir vis dėlto nuodėmė dar tiesia savo mirties čiuptuvus link mūsų sielos, siekdama užkristi ją savo raupsais. Esame dažnai kaip tie dešimt šios dienos Evangelijos raupsuotųjų, kurie šaukia atsigrežę į Jėzų: „Jėzau, Mokytojau, pasigailėk mūsų!“ (Lk 17, 13). Tolesniame krikščionių gyvenime tai lyg antrasis atsivertimas priimant Atgailos ir Sutaikinimo sakramentą, atsivertimo kova siekiant šventumo ir amžinojo gyvenimo, į kuriuos Viešpats mus nuolat kviečia.

Jėzus ir dešimt raupsuotųjų susitiko tarp Samarijos ir Galilėjos. Evangelistas Lukas turbūt neatsitiktinai pažymi, kad sergantieji buvo vyrai. Dešimt ir dar vyrai yra besimeldžiančios bendruomenės simbolis: kad Šabo dieną sinagogoje įvyktų pamaldos, turi būti bent dešimt vyrų, jei yra bent vienu mažiau, maldos susirinkimas atšaukiamas ir visi išsiskirsto namo. Gerai, kad krikščionys šios tradicijos neperėmė: šiandien Lietuvos kai kuriose kaimo parapijose sekmadienį dažnai šv. Mišių nebūtų ne dėl kunigo, bet būtent dėl tikinčių vyrų stygiaus. Kaip žinome, žydai nebendravo su samariečiais, tačiau šioje raupsuotųjų grupėje mažiausiai bent vienas buvo samarietis, „svetimtautis“ (Lk 17, 18). Bendra gyvenimo kančia dažniausia sugriauna religines ir tautines sienas. Raupsai privertė juos užmiršti, kad vienas iš jų yra samarietis, o kiti žydai; jie žinojo tik tai, kad juos vienija skausmas ir jiems visiems reikia pagalbos. Potvyniui užliejus žemę, laukiniai žvėrys ieško išsigelbėjimo. Tada ant kalvų galima išvysti taikiai šalia vienas kito stovinčius žvėris, kurie kitu laiku bei kitomis aplinkybėmis vieni kitus medžioja. Taip ir žmones vienija vien tik bendras jų poreikis Dievo, kuris vienintelis gali suteikti išganymą ir

gyvenimo pilnatvę. Jėzui praeinant raupsuotieji stovėjo atokiau. „Kiekvieno raupsų liga sergančio drabužiai turi būti suplyšę ir galvos plaukai sutaršyti. Jis turės prisidengti burną ir šaukti: ‚Nešvarus, nešvarus!‘ Visą laiką, kol bus raupsuotas, jis bus nešvarus. Būdamas nešvarus, jis turi gyventi atskirai, – jo gyvenvietė turi būti už stovyklos“ (Kun 13, 45–46). Įstatyme nebuvo nurodytas atstumas, tačiau, remiantis kai kuriais istoriniais šaltiniais, raupsuotasis, stovintis priešvėjinėje pusėje, turėjo būti apie 45 metrus nuo neužkresto žmogaus. Todėl evangelistas Lukas pažymi, kad Jėzaus sutikti raupsuotieji, norėdami būti išgirsti ir pastebėti, garsiai šaukė: „Jėzau, Mokytojau, pasigailėk mūsų!“ (Lk 17, 13).

Nežinome, kada buvo išgydyti raupsuotieji. Gal jau pirmomis kelionės į Jeruzalę valandomis, o gal vėliau. Suprantama, jog raupsuotieji, kuriuos Jėzus siuntė pas šventyklos kunigus paliudyti savo išgijimo, rizikuoja. Po dviejų ar trijų kelionės dienų jie gali pasijusti apgauti, nes patikėjo nežinia kieno žodžiais. Jie taip pat rizikuoja, jog bus pavaryti namo, jei pasirodys, kad jų išgijimas netikras. Tikėti, vadinas, leisti į ilgą išbandymų kelionę pasitikint Jėzaus žodžiais.

Iš dešimties raupsuotųjų tik vienas sugrįžo padėkoti. Jėzus tai pastebi: „Argi ne dešimtis pasveiko? Kur dar devyni? Niekas nepanorėjo sugrįžti ir atiduoti Dievui garbę, kaip tik šitas svetimtautis!“ (Lk 17, 17–18). Svarbu ne vien tik vykdyti Jėzaus įsakymą, bet dar svarbiau yra paliudyti dėkingumą. Krikščioniško maldingumo viršūnė yra šv. Mišios, dar vadinamos graikišku žodžiu Eucharistija, o tai ir reiškia „dėkojimas“. Greičiausiai ir šiandien Lietuvoje iš dešimties pakrikštytųjų tik vienas ateina sekmadienį į bažnyčią švesti Eucharistijos. Deja, ir iš tų atėjusiųjų didesnė dalis yra linkę veikiau prašyti malonių, o ne dėkoti už jas. Atėjusiajam padėkoti Viešpats tarė: „Kelkis, eik! Tavo tikėjimas išgelbėjo tave“ (Lk 17, 19). Samarietis patyrė du išgijimus: vienas, išorinis, kūno; kitas, giluminis, palietęs asmens vidų, kurį Biblija nusako žodžiu „širdis“, ir būtent iš ten šis pagijimas plinta po visą žmogaus egzistenciją. Visiškas ir galutinis pagijimas yra išganymas, tai daug daugiau negu kūno sveikata, tai išties naujas ir visavertis gyvenimas. Be to, čia Jėzus, kaip ir kitais atvejais, pasako: „Tavo tikėjimas išgelbėjo tave.“ Tikėjimas – žmogaus atsivėrimas Viešpaties malonei – gelbsti žmogų, atkuria tikrąjį santykį su Dievu, kitais ir savimi. O tikėjimas skleidžiasi dėkojant. Kas, kaip išgydytas samarietis, moka dėkoti, tas parodo, kad viskas yra dovana, kuri, kad ir atėjusi per žmones ar gamtą, galiausiai yra iš Dievo.

AR IŠLIKS TIKĖJIMAS?

29 eilinis sekmadienis (C)

Iš 17, 8–13; 2 Tim 3, 14 – 4, 2; Lk 18, 1–8

Šio sekmadienio liturgijoje skaitomi Biblijos tekstai mums pateikia tvirto tikėjimo pavyzdžius: pirmajame skaitinyje iš Išėjimo knygos Mozės ištverminga malda (17, 8–13) ir Evangelijos palyginime našlė, kuri atkakliai prašo teisėją apginti jos bylą (Lk 18, 1–8). Psalmistas panašiais žodžiais kreipiasi į Dievą: „Išteisink mane, Dieve, apgink mano bylą prieš nedorus žmones – nuo klastūno, nesąžiningo žmogaus gelbėk mane“ (Ps 43, 1). Tikėjimas mums laiduoja, kad Dievas girdi mūsų maldą ir tinkamu laiku mus išklauso, net jei kasdienė patirtis atrodytų neigia šį tikrumą. Išties tam tikrų skaudžių faktų aki-vaizdoje spontaniškai širdyje kyla pranašo priekaištas Dievui: „Kaip ilgai šauksiu, Viešpatie, ir tu manęs neišgirsi? Arba rėksiu: „Smurtas!“ – ir tu manęs negelbėsi?“ (Hab 1, 2). Atsakymas į šiuos sielvartingus klausimus yra vienas – Dievas negali pakeisti dalykų ar įvykių be mūsų atsivertimo, o atsivertimas prasideda mūsų sieloje, iš kurios kyla atleidimo ir išganymo maldavimas.

Krikščioniškoji malda yra tvirto tikėjimo Dievo galia ir meile, kuri mūsų nepalieka, išraiška. Juk ir Jėzaus malda prieš kančią Getsemanės sode turi kovos pobūdį (plg. Mt 26, 36–44), kad būtų galima įveikti blogį gerumu. Malda yra tikinčiųjų, kurie atmets bet kokį smurtą, ginklas. Jie taip liudija dieviškos meilės tiesą, nes Dievo meilė stipresnė už neapykantą ir mirtį. Tai matome jau minėtame pirmajame skaitinyje, kur aprašoma žymioji kova tarp izraelitų ir amalekitų. Šios atkaklios kovos baigtį lėmė malda. Tuo metu, kai Jozuė ir jo žmonės kovėsi su priešu mūšio lauke, Mozė meldėsi ant kalvos iškeltomis rankomis. Didžio vedlio iškeltos rankos laidavo Izraeliui pergalę. Dievas buvo su savo tauta, troško jiems pergalės, bet jo įsikišimą nulėmė iškeltos Mozės rankos. Atrodo neįtikėtina, bet yra būtent taip: Dievui reikia jo tarno iškeltų rankų! Iškeltos Mozės rankos primena Jėzaus rankas ant kryžiaus: plačiai atvertos ir vinimis prikaltos rankos, kuriomis Atpirkėjas laimėjo lemiamą mūsų prieš pragarišką priešą – velnią. Jo kova, jo iškeltos link Tėvo ir atviros pasauliui rankos prašo kitų – mūsų rankų ir širdžių, kurios aukotųsi jo paties meile iki laikų pabaigos. Šis nuolatinės maldos atsakas, nors ir skirtingomis formomis, atsirado tiek Rytų, tiek Vakarų Bažnyčiose. Rytų dvasingumas jį praktikuoja Jėzaus maldos: „Viešpatie Jėzau Kristau, Dievo Sūnau, pasigailėk manęs!“ kartojimu. Ši malda atsirado IV a. ir plėtojosi vienuoliškoje aplinkoje. Vakarai suformavo šiek tiek kitokį nuolatinės maldos principą, labiau pritaikytą visiems tikintiesiems. Šv. Augustinas († 430) sako, jog maldos esmė yra troš-

kimas. Jei išlieka Dievo troškimas, išlieka ir malda, o jei trūksta vidinio troškimo, tai galime šaukti kiek norime, Dievui mes esame nebylūs, jis mūsų nepajėgia išgirsti. Šis paslėptas Dievo troškimas, prisimenant jo buvimą, gali išlikti gyvas, net jei tuo metu reikia atlikti kitus dalykus. Ilga malda nėra lygi ilgam klūpėjimui ar daugybės žodžių tarimui, tai greičiau mūsų širdies pastovus ir pamaldus potraukis link To, kurį mylime. Jėzus pats mums davė nuolatinės maldos pavyzdį. Evangelijose apie jį sakoma, kad jis meldavosi dienos metu, atėjęs vakarui, anksti ryte, o kartais ir ištisą naktį. Malda buvo jo viso gyvenimo pagrindas. Tačiau Jėzaus pavyzdys mums kalba ir apie kitą labai svarbų dalyką: iliuzija yra manyti, kad galima melstis nuolat, padaryti maldą tam tikru mūsų sielos kvėpavimu kasdieniame veiklos šurmulyje, net jei ir neatrandame konkretaus, vien tik maldai skirto laiko. Jėzus, kaip ir kiti jo laikmečio žydai, tris kartus per dieną – brėkstant rytui, vidurdienį ir leidžiantis saulei – sustodavo, atsigreždavo į Jeruzalės šventyklą ir kalbėdavo maldą *Šemà Izrael!* (hebr. *Klausyk, Izraeli!*). Taip pat ir šabo dieną Jėzus su savo mokiniais dalyvaudavo sinagogos pamaldose.

Bažnyčia nuo pat savo gyvavimo pradžios nustatė ypatingą dieną, sekmadienį, kada krikščionys susirenka kartu melstis. Pirmaisiais amžiais buvo nelengva švęsti sekmadienį. Daugel kartų ir skirtingose Romos imperijos vietose krikščionys, užklupti švenčiantys uždraustą sekmadieninę Eucharistiją, vesti pas teisėjus. Šiems krikščionims sekmadieninis šventimas buvo nepalėpimas, bet vidinė būtinybė. Tai susitikimas su prisikėlusiu Viešpačiu, kurio artumos krikščionims tiesiog reikia norint būti patiems savimi. Šis susitikimas suteikia mūsų laikui ir per tai visam mūsų gyvenimui centrą, vidinę tvarką. Be Jėzaus, kuris mūsų gyvenimą remia, gyvenimas yra tuščias. Šio Eucharistinio šventimo atsisakyti arba jį išduoti reikštų atimti iš gyvenimo patį jo pagrindą, jo vidinį kilnumą, jo grožį. Žinia, sekmadienis mūsų Vakarų visuomenėse yra virtęs laisvalaikiu. Šiandieniamė bėgančiame pasaulyje laisvalaikis tikrai yra būtinas. Kiekvienas iš mūsų tai žino. Bet be vidinio centro, iš kurio kyla visumos kryptis, jis galiausiai virsta tuščiu, mūsų nesustiprinančiu bei atsitiesti nepadedančiu laiku. Laisvalaikui reikia centro – susitikimo su Tuo, kuris yra mūsų versmė ir tikslas. Be abejo, šio susitikimo mums reikia ne tik sekmadienį, bet ir kasdien, kai sugrįžtame prie savo darbų. Šiandienė Evangelija baigiasi Jėzaus klausimu: „Ar atėjęs Žmogaus Sūnus beras žemėje tikėjimą?“ (Lk 18, 8). Atsakymas priklauso nuo kiekvieno iš mūsų: nuo gebėjimo atrasti laiko maldai, nes tik malda išsaugo uždegtą tikėjimo žiburį – Dievo troškimą.

MALDA ŠVENTYKLOJE

30 eilinis sekmadienis (C)

Sir 35, 12–14. 16–18; *2 Tim* 4, 6–8. 16–18; *Lk* 18, 9–14

Šio sekmadienio evangelinis palyginimas dar kartą mums primena maldos temą. Abu – fariziejus ir muitininkas – ateina melstis į šventyklą. Oficialiai Jeruzalės šventykloje melstasi du kartus per dieną: ryte apie 9 val. ir po pietų 15 val. Tačiau žydas galėjo ateiti į šventyklą melstis bet kuriuo dienos metu. Mūsų malda visada parodo mūsų tikėjimą, lyg veidrodis atspindi mūsų sielą. Ar ji gili, paviršutiniška, pasitikinti, klaidinga, išoriškai atliekama, be tiesos turinio, veidmaininga, dėmesinga, nuoširdi? Iš kur kyla malda? Iš mūsų puikybės ir didelių norų ar iš nuolankios ir sugrudusios širdies gelmių (plg. *Ps* 130, 1)? Daug ką galima sužinoti apie mus pažvelgus į mūsų maldą. Vidujai susiskaldęs žmogus toks išlieka net ir savo maldoje. Jėzaus palyginimas byloja, kad ne kiekviena maldingumo apraiška yra teisinga ir priimtina Dievui. Galima tokia malda, kurios metu nieko neįvyksta, ji neveiksminga, bevertė ir niekinė. Iš pirmo žvilgsnio, skaitant šio sekmadienio palyginimą, atrodytų, kas gali būti gražiau, kai žmogus ateina į šventyklą melsti, ateina ne kaip turistas, besišvalgantis po šventyklos erdvę, o kaip tikintis žmogus. Tačiau, kad ir kaip būtų keista, tik vienas iš jų išeina iš šventyklos „nuteisintas“ (*Lk* 18, 14).

Išties ne visos maldos prasmingos. Kokia malda neišklausoma? Yra įvairių netikrų maldų, pavyzdžiui, kitam linkint bloga. Tačiau viena iš dažniausiai pasitaikančių kliūčių yra nedėmesingumas meldžiantis, „nenoras“ susitikti su Tuo, kuris gali mus perkeisti, o per mus ir mūsų aplinką. Melddamiesi galime būti lyg turistai, mintyse keliaujantys po beribių minčių ir vaizdinių pasaulį, ir būti toli nuo tik lūpomis tariamų maldos žodžių. Evangelijos palyginime fariziejaus malda gal ir dėmesinga, bet ji tik monologas. Jis meldžiasi veikiau sau, o ne Dievui, kalbasi su savimi, o ne su Dievu. Tai paprasčiausiai paties fariziejaus savęs įtvirtinimas, o ne pagarba Dievui. Tačiau tikra malda yra pokalbis su Dievu. Jei žmogus besimeldamas nesikeičia, nieko nekeičia ir Dievas. Toks pamaldumas lieka uždarame rate. Muitininkas su visomis savo neginčijamomis nuodėmėmis stovi priešais Dievą teisenis negu fariziejus su visais savo tikrai gerais darbais ne todėl, kad muitininko nuodėmės nėra išties nuodėmės, o fariziejaus geri darbai nėra geri darbai. Tai nereikia, kad gėris, kurį žmogus daro, Dievui nėra apskritai joks gėris ir kad žmogaus padarytas blogis Dievui nėra blogis ar menkniekis. Tikroji priežastis, kodėl muitininkas buvo nuteisintas, o ne fariziejus, yra ta: fariziejus jau nebesuvokia, kad ir jis turi nuodėmių ir yra padaręs klaidų. Jo sąžinė visiškai rami. Tačiau ši sąžinės tyla jį padaro

nepasiekiamą Dievui ir kitiems. O sąžinės šauksmas, kuris neduoda muitininkui ramybės, įgalina patirti tiesą ir meilę. Todėl Jėzus sėkmingai gali keisti, išskyrus skrupulingos sąžinės atvejais, nusidėjėlių širdis, nes jie nėra tapę nepralaidūs šiam perkeitimui, kurio Dievas trokšta iš jų, kaip ir iš kiekvieno mūsų. Tačiau Viešpats negali tikėtis sėkmės su „teisiaisiais“, nes jiems nereikia atleidimo ir atsivertimo; išties sąžinė jų jau nebekaltina, bet greičiau išteisina. Čia aptinkame ir šių dienų pasaulio „išmintį“: nebematyti daugiau nuodėmių, nebegirdėti sąžinės balso daugybėje gyvenimo sričių; bet juk tai yra dvasinė liga, kur kas pavojingesnė už nuodėmę, kurią kažkas dar geba atpažinti kaip tokią.

Lozorius prašė duonos (plg. *Lk* 16, 21), dešimt raupsuotųjų – išgijimo (plg. *Lk* 17, 13), našlė reikalavo teisingumo (plg. *Lk* 18, 3), o muitininkas prašo esminio dalyko – nuodėmių atleidimo. Ir tai daro tyloje, nedaugiažodžiaudamas, mušdamasis į krūtinę ir nuleidęs galvą, nes žino, kad Viešpats jį girdi ir mato. Šie keli žodžiai ir gestas pasiekė ir mūsų liturgiją: *Kyrie eleison!* (gr. „Viešpatie, pasigailėk!“). Taip pat išpažinties metu, kunigui teikiant išrišimą, mušamės į krūtinę ir tyliai sakome: „Dieve, pasigailėk manęs nusidėjėlio (-ės)!“ Panašiai ir šv. Mišių pradžioje, per gailėsčio aktą *Prisipažįstu visagaliai Dievui*, tardami žodžius: „Esu kaltas, esu kaltas, esu labai kaltas“, mušamės tris kartus į krūtinę. Muitininko malda atveria Dievo širdį ir jis grįžta namo nuteisintas. Kas yra nuteisinimas? „Nuteisinimas yra iškiliausias Dievo meilės darbas. Tai gailėstingas ir neužsitarnaujama dovanojamas Dievo veikimas, panaikinantį mūsų nuodėmes ir padarantis visą mūsų esybę teisia ir šventą. Tai įvyksta per Kristaus kančia pelnytą ir Krikštu dovanojamą Šventosios Dvasios malonę“ (*Katekizmo santrauka*, 422). Mes tampame teisūs ne savo jėgomis. Žmogus negali nei atleisti sau nuodėmių, nei pats išsivaduoti iš mirties. Čia mums padėti turi Dievas, padėti iš savo begalinio gailėstingumo, o ne todėl, kad būtume nusipelnę. Šventasis Augustinas († 430) mano, kad bedievio nuteisinimas yra didesnis darbas už dangaus ir žemės sukūrimą, nes dangus ir žemė praeis, o išrinktųjų išganymas ir nuteisinimas pasiliks. Todėl nuo seno Išganymas vadinamas ir Nuteisinimu. Tiesa, nuteisinimas neapriboja žmogaus laisvės ir pasirinkimo, bet duoda pradžią žmogaus laisvam atsakui bendradarbiauti su Dievo malone, kuri padaro jį pajėgų gyventi šviesoje ir atitikti Dievo valią. Įdomu, kokia kryptimi pasuko muitininkas po maldos šventykloje? Ar pasikeitė jo gyvenimas? Mes nežinome, Evangelija apie tai nieko nesako, tačiau ateinantį sekmadienį muitininkų viršininkas Zachiejus, susitikęs Jėzų ir priėmęs jį į savo namus, pusę savo turto atiduos vargšams ir, jei ką nors bus nuskriaudęs, gražins keturgubai (plg. *Lk* 19, 1–10).

AMŽINASIS GYVENIMAS

Visi Šventieji

Apr 7, 2–4. 9–14; 1 Jn 3, 1–3; Mt 5, 1–12a

Visų Šventųjų iškilmė ir Mirusiųjų minėjimo diena turi kai ką bendro, abi lapkričio pirmosios dienos kalba apie anapusybę. Jei netikėtume gyvenimu po mirties, būtų beprasmiška švęsti Visų Šventųjų iškilmę ir dar bergždžiau eiti į kapines. Ką eitume lankyti ir kam uždegtume žvakę ar atneštume gėlių? Išties šios dienos mus kviečia susimąstyti, atrasti tikrąją gyvenimo išmintį: „Mokyk tad mus skaičiuoti savo dienas, kad įgytume išmintingą širdį“ (*Ps 90, 12*). Esame kaip tie medžio lapai rudenį. Pavasarį medis vėl išsprogsta, bet kitais lapais. Taip pat pasaulis po mūsų tęsis, bet su kitais gyventojais. Lapai neturi antrojo gyvenimo, supūna ten, kur nukrinta. Ar tas pats nutinka ir mums? Čia analogija baigiasi. Jėzus pažadėjo: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas“ (*Jn 11, 25*).

Daugybę metų mokslininkai siunčia įvairiausias signalus į kosmosą tikėdamiesi gauti atsakymą iš protingų būtybių, gyvenančių kokioje nors atokiaje planetoje. Bažnyčia jau seniai palaiko dialogą su kito pasaulio gyventojais – šventaisiais. Apaštalų tikėjimo simbolje po „šventosios visuotinės Bažnyčios“ išpažinimo išpažįstamas „šventųjų bendravimas“. Jei net egzistuotų gyventojų anapus Saulės sistemos, bendrauti su jais nebūtų įmanoma, nes į klausimą atsakymo tektų laukti milijonus metų. O šventųjų bendravimo atveju atsakymas iš karto gaunamas, nes yra bendras susisiekimo ir susitikimo centras – prisikėlęs Kristus. „Daugaus gyventojai, glaudžiai vienydamiesi su Kristumi, tvirčiau stiprina visos Bažnyčios šventumą [...]. Jie nesiliauja Tėvą už mus meldę, aukodami nuopelnus, kurių įgijo žemėje padedami vieno Dievo ir žmonių Tarpininko, Kristaus Jėzaus [...]. Šitaip jų broliškas rūpinimasis daug padeda mums, silpniesiems“ (*Lumen gentium, 49*).

Visų Šventųjų iškilmė atsirado pirmajame krikščionybės tūkstantmetyje iš bendro visų kankinių minėjimo. Jau 609 metais Romoje popiežius Bonifacas IV pašventino Panteoną, buvusią pagonių šventyklą, Mergelei Marijai ir visiems kankiniams. Šią kankinystę galime suprasti ir plačiąja prasme, kaip visišką atsidavimą Kristui, kaip meilę, kuri išreiškiama visišku savęs dovanojimu Dievui ir broliams. Šis tikslas, į kurį yra pašauktas kiekvienas pakrikštytasis, pasiekiamas einant

evangelinių palaiminimų keliu. Todėl ir šiandieninės iškilmės Evangelijos tekstas paimtas iš palaiminimų. Vienas iš palaiminimų skelbia: „Palaiminti alkstantys ir trokštantys teisumo, nes jie bus pasotinti“ (*Mt 5, 6*). Šventieji yra tie, kurie alko ir troško teisumo, tai yra biblinėje kalboje šventumo. Jie nesusitaikė su paviršutiniškumu, neliko abejingi Evangelijos radikalumui, savo gyvenimu sumažino, o ne padidino kančios pasaulyje. Kas yra šventieji, mums padeda suprasti pirmasis skaitinys: „Jie išplovė savo apsiaustus ir juos išbaltino Avinėlio kraujyje“ (*Apr 7, 14*). Šventumas gaunamas iš Kristaus; tai ne paties žmogaus produktas. Senajame Testamente būti šventiems reikė „būti atsiskyrusiems“ nuo viso to, kas sutepa; krikščioniškoje sampratoje atvirkščiai: „būti vienybėje“ – turima omenyje vienybėje su Kristumi.

Palaimintoji Motina Teresė sako: „Kas seka šventaisiais, tas tampa juokingas. Kas seka Kristumi, tas tampa šventuoju.“ Išties šventųjų pavyzdžiai mus įkvepia ir jų malda mus užtaria, bet mes sekame ne šventaisiais, bet Kristumi, kuris vienintelis mums dovanoja savo šventumą, nes jis yra paties Dievo šventumas (plg. *Jn 6, 69*). Todėl šventumas yra dovana, malonė, kuri kyla iš tikėjimo į Kristų (plg. *Fil 3, 5–10*), nes Kristus „Dievo valia mums tapo išmintimi, pašventinimu ir atpirkimu“ (*1 Kor 1, 30*). Tapo „mums“ arba „dėl mūsų“, vadinasi, galime drąsiai perimti ir pasisavinti Jo šventumą sau. Be abejo, šalia šių pagrindinių priemonių – tikėjimo ir sakramentų – turi rasti vietos ir sekimui, tai yra asmeninėms pastangoms ir geriems darbams. Tai turi būti neatsiejamas ir vientisas dalykas – tikėjimas ir mūsų konkretus gyvenimas. Apaštalas Paulius sakydamas: „Tokia gi Dievo valia – jūsų šventėjimas“ (*1 Tes 4, 3*), mintyje turi tą šventėjimą, kuris yra ir mūsų asmeninių pastangų vaisius; po to jis juk tęsia paaiškindamas, kuo pasireiškia šventumas, apie kurį kalba: „Susilaukykite nuo ištvirkavimo! Kiekvienas jūsų teismoksta laikyti savąjį indą šventai ir pagarbiai“ (*1 Tes 4, 3–4*). Tačiau, kaip sako popiežius emeritas Benediktas XVI, „šventumas nereiškia gebėjimo visuomet elgtis teisingai ir niekada nenusidėti, šventumui labiau būdinga atgaila ir noras pradėti viską iš naujo, ypač troškimas susitaikyti ir atleisti“. Tik taip Kristaus malonės ir savo pastangų, kasdieninio atsigręžimo į jo malonę dėka tampame ir mes, kaip Kristus, šviesa kitiems ir visam pasauliui (plg. *Mt 5, 14–16*).

Parengė br. Ramūnas Mizgiris OFM

Thomas Wieland

Popiežius Pranciškus ir jo tėvynė Argentina*

Visame pasaulyje iš popiežiaus Pranciškaus daug laukiama ir tikimasi. Norint suprasti Jorge Mario Bergoglio, pravartu mesti žvilgsnį į Lotynų Ameriką, Argentiną ir Buenos Aires bei į jo kaip jėzuitų provincijolo, arkivyskupo ir Argentinos vyskupų konferencijos pirmininko veiklą.

Žiniasklaidos susidomėjimas kardinolo Jorge Mario Bergoglio išrinkimu popiežiumi buvo milžiniškas. Jo kilmė, gestai ir žodžiai kursto viltis ir diskusijas. Taip pat ir tariamame „pasaulio pakraštyje“ Argentinoje, Buenos Airėse, naujojo popiežiaus gimtajame mieste; iškart po išrinkimo popiežius pareiškė esąs kilęs „iš pasaulio pakraščio“.

Tad *Plaza de Mayo* aikštėje, kur stovi ir prezidento rūmai, ir katedra, girdėti entuziastingų ir kritinių balsų. Naujojo popiežiaus paprastumas ir artumas vargšams, jo aštrūs pareiškimai dėl prezidentės Cristinos Fernández de Kirchner veiksmų, kalbos, jog diktatūros metais jis puoselėjo nederamai artimus santykius su karine vyriausybe, – visa tai verčia džiaugtis ar baimintis dėl to, ką atnešias Pranciškaus pontifikatas.

Net jei kai kas ir mano, jog priderėtų duoti popiežiui laiko ir palūkti, kol jis bent paskirs savo svarbiausius bendradarbius bei suformuluos savo programą, gyvos diskusijos dėl šio kardinolų sprendimo nebeįmanoma sustabdyti. „O dabar pradėdame šį kelią – vyskupas ir tauta“, – pakvietė pats popiežius Pranciškus. Šis kelias prasidėjo jau jo išrinkimo dieną. Ir eiti juo įmanoma tik kalbant, aiškinant, suprantant. Geresnio supratimo dėlei ypač naudinga žvilgtelėti į Argentiną, į Buenos Aires, taigi į Bergoglio tėvynę.

Lotynų Amerika – žemynas, kuriame gyvena 500 milijonų žmonių; iš jų dauguma katalikai, o Bažnyčia čia po Vatikano II Susirinkimo išrutuliojo savitą buvimo Bažnyčia profilį, ko padaryti kitų žemynų vietinės Bažnyčios (dar) neįstengė.

Argentina – vien XX a. šešių karinių diktatūrų purtyta šalis, iš šiaurės į pietus nutįsusi tokiu atstumu, koks yra nuo Danijos iki Šiaurės Afrikos. 40 mln. žmonių

* Versta iš: HERDER KORRESPONDENZ. Monatshefte für Gesellschaft und Religion. Heft 5, Mai 2013. Straipsnis spausdinamas maloniai leidus šio žurnalo redakcijai.

tėvynė, tarp jų 700 tūkst. vietinių gyventojų, – tai tik vienas kultūrinės įvairovės aspektas.

Buenos Airės – tirštai apgyvendinta urbanistinė zona, kurioje gyvena 13 mln. argentiniečių ir veikia dešimt (arki-) vyskupijų. Ten taip pat įsikūrę 250 tūkst. žydų, po Niujorko tai antra pagal dydį žydų bendruomenė už Izraelio ribų. Šiame mieste greta kvapą gniaužiančių vilų gyvuoja kraštutinis skurdas.

Jėzuitas, arkivyskupas ir Argentinos vyskupų konferencijos pirmininkas

Supratimo dėlei naudinga žvilgsnį mesti ir į patį Jorge Mario Bergoglio. Didžiumą iš savo 76 metų gyvenimo, išskyrus trumpas viešnages Ispanijoje ir Vokietijoje, jis praleido darbuodamasis Argentinos urbanistiniuose Buenos Airių ir Kordobos centruose. Gimė Argentinos sostinės darbininkų kvartale, įgijo chemijos techniko specialybę. 1958 m. įstojo į Jėzuitų ordiną, 1973 m. vos trisdešimt šešerių tapo visų Argentinos jėzuitų vyresniuoju. Be to, buvo Jėzuitų universiteto Teologijos fakulteto docentas ir dekanas, taip pat klebonas ir ordino naujokų ugdytojas. 1992 m. paskirtas Buenos Airių vyskupu augziliaru, 1998 m. – arkivyskupu, sykiu tapo Argentinos primu, atsakingu ir už didžiąją dalį Rytų apeigų katalikų Bažnyčių šioje šalyje.

2001 m. popiežiaus Jono Pauliaus II paskirtas kardinolu, tapo įvairių Vatikano institucijų nariu, be to, 10-ojo eilinio Vyskupų sinodo 2001 m. spalį „generaliniu reliktoriumi“. Nuo 2005 iki 2011 m. dukart po trejus metus ėjo Argentinos vyskupų konferencijos pirmininko pareigas. Vadovavo redakcinei grupei, rengusiai Lotynų Amerikos ir Karibų jūros regiono vyskupų tarybos (CELAM) 5-ojo visuotinio susirinkimo 2007 m. gegužę Aparesidoje (Brazilija) baigiamąjį dokumentą.

Bergoglio kaip jėzuito, arkivyskupo ir Argentinos vyskupų konferencijos pirmininko veikla bei šaknijimasis Lotynų Amerikos ir Karibų jūros regiono Katalikų Bažnyčios tradicijoje yra keturi ryškūs naujojo popiežiaus veiklos savo tėvynėje akcentai.

Jėzuitas. Tuo laiku, kai Jorge Mario Bergoglio pradėjo vadovauti Argentinos jėzuitų provincijai, politinis ir bažnytinis gyvenimas buvo audringas. Mirus valstybės prezidentui Juanui Domingo Perónui, šalies kontrolė galutinai išslydo iš vyriausybės rankų. 1976 m. kovo 24 d. šeštą kartą XX amžiuje valdžią perėmus kariškiams, iš pradžių daugelis ramiau atsikvėpė, mat dar nenutuokė, jog prasi-dėjo Argentinos kruviniausia karinė diktatūra. Žmogaus teisių gynimo grupės kalba apie 30 tūkst. pradingusių be žinios (*desaparecidos*) nuo 1976-ųjų iki 1983-ųjų.

Tačiau tai buvo ir bažnytinių proveržių metas. 1974–1975 m. jėzuitų 32-oji generalinė kongregacija suformulavo ištara: „Jėzaus draugijos užduotis šiandien yra tarnauti tikėjimui, o nuo to neatsiejamas teisingumo skatinimas.“ Vadovaudamiesi šia dvasia, jėzuitai France'as Jállicas ir Orlando Yorio 1974 m. kunigiškojo darbo dirbti patraukė į Buenos Airių *Bajo Flores* vargšų kvartalą. Jaunus, puikų išsilavinimą turinčius žmones prisijungti prie tarp vargšų besidarbuojančių kunigų, gyventi Evangelija bei atkreipti dėmesį į baisų skurdą paskatino gilus ir žemiškas dvasingumas.

Abiejų jėzuitų veikla buvo suderinta ir su tuometiniu Buenos Airių arkivyskupu kardinolu Juanu Carlosu Aramburu, ir su provincijolu. 1976 m. kovą į valdžią atėjusiems kariškiams, taip pat bažnytiniams sluoksniams jau vien buvimas tarp vargšų kėlė įtarimą. 1976 m. gegužės 14 d. kariškiai išsivežė aštuonis jaunus žmones, su kuriais bendradarbiavo Yorio ir Jállicas. Jie ir kūdikis, kurio laukėsi jauna moteris, visam laikui pradingo be žinios. Jorge Mario Bergoglio paragino abu jėzuitus iš vargšų kvartalo pasitraukti. Pavojus grėsė ne tik pasauliečiams, bet ir kunigams. Tačiau šie atsisakė tai padaryti. 1976 m. gegužės 23 d. Orlando Yorio ir France'as Jállicas buvo suimti, kankinami ir po penkių skausmingų mėnesių vėl paleisti.

Iki šiandien anuometinio jėzuitų provincijolo vaidmuo karinės diktatūros metais kelia diskusijas. 1980 m. Nobelio taikos premijos laureatas Adolfo Pérezas Esquivelis paliudijo: šiandienis popiežius nebuvo kolaborantas. Naują popiežių išrinkus, Jállicas iškart irgi pareiškė, kad Bergoglio su suėmimu neturi nieko bendra. Teisėjai, teisę karinės vyriausybės atsakingus asmenis, ir tiesos komisijos nariai kalba, jog kaltinti Bergoglio nėra jokio pagrindo, jis nefigūruoja nė viename kompromituojančiame dokumente, taip pat ir iš to laikotarpio, kai buvo atsakingas už Jėzuitų universitetą. Tačiau prieštaraujantys balsai vis netyla: ar būdamas provincijolas jis negalėjęs padaryti kažką daugiau dėl suimtųjų? Kaip anuomet jis laikėsis Bažnyčios proveržių atžvilgiu? Kaip supratęs Bažnyčios ir valstybės bendrabūvį?

Arkivyskupas. 1998 m. Bergoglio buvo paskirtas Buenos Airių arkivyskupu ir pakeitė šias pareigas ėjusį kardinolą Antonio Quarracino. Savo šūkiu pasirinko: „*Miserando atque eligendo* – pasigailėdamas ir išrinkdamas.“ Posakiu primenamas muitininkas, kurio Jėzus, nepaisydamas ano kaltės, gailisi ir kurį pašaukia bendradarbiauti.

Bankų bokštai ir gofruotosios skardos lūšnos

Tris milijonus tikinčiųjų turinti arkivyskupija apima sostinės rajoną. Kitos vyskupijos grupuojasi įvairių

Didžiosioms Buenos Airėms priklausančių miestų bei sektorių juostoje. Buenos Airių sostinės rajonas įspūdingas. Miesto centro vaizdą ženklina dideli bulvarai ir prestižiniai gyvenamieji namai bei vyriausybiniai pastatai. Kirtus bankų bokštų ansamblį, staiga priešais atsiveria gofruotosios skardos lūšnų jūra. Be to, yra žmonių, gyvenančių požeminio metro tuneliuose ar gatvių pakampėse. Jie daugiausia matomi naktį, besirausiantys tarp šiukšlių, ir vadinami *cartoneros*. Buenos Airėse egzistuoja du gyvenimo pasauliai, vienas su kitu susiliečiantys tik tam tikruose taškuose.

Arkivyskupui Bergoglio nuo pradžių buvo akivaizdu, kokiam pasauliui teikti pirmenybę – vargšų pasauliui. Jis įsikelia į paprastą butą, naudojasi viešuoju transportu, kartu su vargšais švenčia Mišias skurdo kamuojamuose kvartaluose. Palyginti su jo pirmtaku, veiklos akcentas aiškiai perkeliamas kitur.

Arkivyskupija, vadovaujama Bergoglio, išplėtojo „misionieriaujančios pastoracijos“ projektą – taip pavadintos pastoracinės gairės. Akcentuojama bendrystė ir evangelizacija, atsižvelgiama į žmonių mentalitetą, taip pat miesto istoriją ir struktūrą. Esminiai yra penki uždaviniai, arba tikslai: atviros ir broliškos bendruomenės; gerai parengti pasauliečiai, einantys vadovaujamas pareigas; evangelizacija, adresuojama visiems miesto žmonėms; parama vargšams ir ligoniams. Taip pat siektina glaudaus pasauliečių ir kunigų bendradarbiavimo.

Pastoracinės gairės davė vaisių: diecezinis *Caritas*, parapinės bendruomenės ir bažnytinės bazinės iniciatyvos organizavo konkrečią pagalbą vargšams, pavyzdžiui, vargšų valgyklas. Praslinkus metams po Argentinos finansinės sistemos žlugimo, jaunos vienuolės pasiteiravo arkivyskupo, nuo ko joms pradėti. Šis atsakė: „Apleisčiausia – taip pat ir Bažnyčios – grupė yra valstybinių mokyklų paaugliai.“ Jie gyvena perpildytuose miesto butuose, kai kurie metro tuneliuose. Netrukus po to pradėta programa *El Arranque* („Startas“) apima pagalbą atliekant namų darbus, profesinę integraciją, laisvalaikio leidimą, psichosocialinę globą ir rekolekcijų dienas.

Dar vienas miesto istoriją bei kultūrą rimtai traktuojančios pastoracijos pavyzdys kilo iš arkivyskupo draugystės su Lotynų Amerikos rabinų seminarijos rektoriumi Abrahamu Skorka. Abu dvasininkai pasidalijo mintimis tokiomis temomis kaip laimė, homoseksualumas, izraeliečių ir arabų konfliktas, socializmas, peronizmas bei kapitalizmas ir savo pokalbį 2010 m. paskelbė knygoje *Sobre la tierra y el cielo* („Apie dangų ir žemę“).

Su šiuo kontekstu dera ir tai, kad *Nuestra Senora de Si3n* institute katalikų, žydų ir evangelikų Biblijos tyrinėtojai bendromis pastangomis aiškina Bibliją ir rengia medžiagą biblinei pastoracijai. Greta reiklaus egzegetinio darbo vyksta Biblijos kursai žmonėms iš neturtingųjų miesto kvartalų. Rabinai ir rabinės rengia Senojo Testamento tekstų aiškinimus katalikų šv. Mišioms. Arkivyskupo pavedimu institutui vadovauja laicizuotas kunigas José Luis D'Amico.

Kalbant apie gyvenimą parapijose, iškalbingas Carloso Saracini liudijimas. Jis yra garsios, vienuolių globojamos *Santa Cruz* parapinės bendruomenės, kuriai priklauso mokykla ir švietimo namai *Casa Nazaret*, klebonas. Diktatūros metais ten buvo prisiglaudusios *Madres de la Plaza de Mayo*, motinos, savo kasdienėmis demonstracijomis priešais vyriausybės rūmus liudijusios, jog nenustoją ieškoti kariškių pagrobtų savo vaikų bei anūkų. Čia veikia bažnytinės bazinės bendruomenės, čia paramą surado *Hospital Francés* darbuotojai, atkreipę dėmesį į klinikos administracijos korupciją ir už tai susilaukę teismo procesų bei smurtinių išpuolių. Čia gimė inovacinis jaunimo projektas *Tálita Kum*. Čia gyvai švenčiamos šv. Mišios ir puoselėjami artimi ryšiai su įvairiomis pilietinėmis iniciatyvomis kvartale. Tėvas Carlosas arkivyskupą vadina *Hermano Jorge* – mano didysis brolis. Arkivyskupas Bergoglio dažniausiai remdavo patylomis, likdamas antrame plane. Pavyzdys – arkivyskupo laišakai teisėjams, juose užtariamais korumpuotų administratorių ir teisimą paduotas *Hospital Francés* klinikos personalas.

Pamaldos gatvėse, ligoninėse ir kalėjimuose

1999-aisiais, praslinkus metams nuo paskyrimo arkivyskupu, Bergoglio parašė klebonams laišką ragindamas juos puoselėti „atvirų durų“ kultūrą. Tai kardinolas galvoje turėjo konkrečiai ir perkeltine prasme. Teritoriją 200 m spinduliu aplink parapijos bažnyčią jis priskyrė kunigams, o toliau parapija turinti steigti centrus. Pavyzdžiui, kaip patalpą susirinkimams bei pamaldoms galima išsinuomoti garažą ir pastoraciją toje vietovėje patikėti pasauliečiams, kurie galėtų dalyti ir Komuniją, jei to pageidautų. Šiuo pasiūlymu pasinaudojo, pavyzdžiui, *Curas Villeros*, kunigai, besidarbuojantys miesto vargšų kvartaluose. Kartais greta vargšų jų bendruomenėse nepretenzingai bei juokaudamas pasirodydavo ir arkivyskupas. Mišias jis švėsdavo ne tik katedroje, bet ir gatvėse, ligoninėse, kalėjimuose. Būdamas Buenos Airių arkivyskupu, kardinolas Bergoglio nepaliko jokių abejonių: jis pats dalyvauja Bažnyčios, kuri tampa neturtinga ir yra solidari su vargšais, proveržyje.

Vyskupų konferencijos pirmininkas. Metams bėgant, nesutarimai tarp Buenos Airių arkivyskupo, nuo 2005 m. vadovavusio Argentinos vyskupų konferencijai, ir tuometinio Argentinos prezidento Nestoro Kirchnerio bei jo žmonos ir įpėdinės Cristinos Fernández de Kirchner vis labiau aštrėja. Kai kurie net vadino kardinolą tikruoju opozicijos balsu šalyje.

Arkivyskupas Bergoglio kritikavo korupcines vyriausybės atsakingųjų asmenų praktikas, prastą mokyklinio lavinimo kokybę, siekį įteisinti vienodos lyties poras, namų darbininkų darbo santykius įvardijo kaip „vergią“ ir reikalavo valstybinio įsikišimo migrantų naudai. Santykiai su valstybės valdžia taip suprastėjo, kad prezidentas ir vėlesnė prezidentė nebedalyvavo iškilmingose pamaldose Buenos Airėse nacionalinės šventės dieną (gegužės 25-ąją), mat negalėdavo pakęsti kardinolo pamokslų.

Tačiau politiniai Bergoglio pareiškimai remdavo si tvirtu pamatu, kurį, be kita ko, sudarė jo artumas paprastiesiems žmonėms. Kas norėdavo susitikti su arkivyskupu, šeštadienį priešpiet ateidavo prie kiosko, kur jis pirkdavo laikraštį. Kita vertus, tie pareiškimai taip pat būdavo grindžiami darbu, atliekamu Argentinos socialinio įsiskolinimo observatorijos. Šis Buenos Airių katalikų universiteto institutas, remdamasis moksliniais metodais, nustato šalies socialinio įsiskolinimo indikatorius.

„Socialinio įsiskolinimo“ sąvoka žymimas aplaidumas, trukdantis žmogiškajam vystymuisi ir visuomenės vienybei. Prie to priskirtinos trūkstamos investicijos į mokyklinį bei aukštąjį lavinimą, butų statybą ar saugumą. Tai įsiskolinimo atmaina, kelianti grėsmę šalies ateičiai. Socialinio įsiskolinimo sąvoka kontrastuoja su valstybinio įsiskolinimo sąvoka, kuria nuskoma skolų nacionaliniams ir tarptautiniams kreditoriams našta. Universitetas, arkivyskupija ir vyskupų konferencija ne tik konkrečiai remia vargšus socialinėmis-karitatyvinėmis iniciatyvomis, bet ir prisideda prie tyrimų, sąmonės ugdymo bei politinio darbo, kad būtų nustatytos ir pašalintos struktūrinės skurdo priežastys.

Tuo metu, kai Bergoglio vadovavo vyskupų konferencijai, Argentinos Bažnyčia vėl teko stoti akistaton su savo praeitimi karinės diktatūros metais. 2007 m. teismas nuteisė kariuomenės kapelioną Christianą von Wernichą už dalyvavimą žudynėse, pagrobimuose ir kankinimuose. Argentinos Bažnyčia, kaip ir 1999-aisiais, aiškiai neatsiribojo nuo bažnyntinių tarnautojų, rėmusių karinės valdžios elgseną, poelgių bei pareiškimų. Jos raginimas susitaikyti ir būti gailėstingiems

liko gana nekonkretus ir todėl nedaro didelio poveikio. Gailestingumas nusikaltėliams sykiu gali reikšti negailestingumą aukoms.

Sprendžiant seksualinio piktnaudžiavimo atvejus Katalikų Bažnyčioje, veiklumu Lotynų Amerikoje pirmąją ne Argentinos, bet Čilės ir Brazilijos vyskupų konferencijos. Tačiau popiežius Pranciškus nedviprasmiškai pareiškė, jog šioje srityje tęs aiškia savo pirmąją liniją.

Kardinolo Bergoglio vaidmuo Aparesidoje

2007 m. gegužę Lotynų Amerikos ir Karibų jūros regiono vyskupai Aparesidoje, Brazilijos piligriminėje vietovėje, susirinko į CELAM 5-ąją visuotinę susirinkimą. Buenos Airių arkivyskupą delegatai išrinko baigiamąjį dokumento redakcijos komisijos pirmininku. Galiausiai priimtame dokumente orientuojamasi į trižingsnę schemą: „matyti – spręsti – veikti“. Ankstesniame, 4-ajame, visuotiniame susirinkime 1992-aisiais Santo Dominge Romai įsikišus buvo priimta struktūra, ignoravusi šią tradiciją ir išėitį taškų nepasirinkusi tikrovės analizės (matyti). 2007 m. Aparesidoje baigiamąjį dokumentą vėl struktūruoja tradicinė trižingsnė schema – tai Buenos Airių arkivyskupo nuopelnas. Sunku pervertinti, kiek daug tai prisideda prie Lotynų Amerikos ir Karibų jūros regiono Bažnyčios savimonės ugdymo ir Aparesidos dokumento teigiamos receptijos.

Beveik 300 puslapių dokumente remiamasi daugybe analizių, jos apmąstomos, formuluojamos veiklos gairės. Būtų perdėta kardinolą Bergoglio vadinti centrine 5-ojo visuotinio susirinkimo asmenybe. Veikiau tas susirinkimas buvo procesas, kai Bažnyčios padėtis žemyne įvertinta remiantis kiekvieno iš 22 vyskupų konferencijų pirmininkų pranešimais, todėl galima sakyti, kad susirinkimas turėjęs daug tėvų. Viename interviu kardinolas baigiamąjį dokumentą apibūdino kaip atsiradusį „iš apačios į viršų“. Vis dėlto į akis krinta tai, jog pagrindine Aparesidos dokumento žinia tampa paraginimas, aptinkamas Buenos Airių arkivyskupo 1999 m. laiške, – raginimas imtis pervartos pastoracijos srityje ir Bažnyčiai adresuojamas kvietimas palikti sustabarėjusias struktūras ir eiti į pakraščius.

Dar vienas reikšmingas Aparesidos dokumento aspektas yra liaudiškojo pamaldumo, „liaudies pamaldumo“, branginimas, turintis sąsajų su Argentinos teologų apmąstymais. Vienas iš jų yra 2012 m. rugpjūčio 7 d. miręs Lucio Gera. Esminės svarbos jam yra paprastai gyvenančių žmonių tikėjimas. Geros

pavardė nuolat išnyra esminiuose Lotynų Amerikos ir Karibų jūros regiono Bažnyčios kelio taškuose, pavyzdžiui, 1968 m. Medeline (Kolumbijoje) ir 1979 m. Puebloje (Meksikoje) vykusiuose vyskupų susirinkimuose. Šitaip Gera iširikiuoja į tą Lotynų Amerikos teologijos tradiciją, kuriai atstovauja ir Gustavo Gutiérrezas bei Argentinoje atsiradęs Kunigų Trečiajam pasauliui (*Sacerdotes para el Tercer Mundo*) sąjūdis, jam priklausė ir Gera.

Jorge Mario Bergoglio vadina Gerą savo mokytoju, nors pats ir nelaiko savęs išlaisvinimo teologu, nes tos sąvokos keliamos asociacijos per daug prieštaringos. Arkivyskupas Bergoglio 2012 m. rugpjūtį vadovavo Lucio Geros gedulinėms Mišioms ir pasirinko, kad jis būtų palaidotas Buenos Airių katedros kriptoje, rūsyje, kur laidojami tik vyskupai. 2012 m. gegužę Buenos Airių Teologijos fakultete arkivyskupas pagerbė ir 2002 m. mirusį teologą Rafaelį Tello. Dar pastarajam gyvam esant Bergoglio atšaukė savo pirmtakų draudimą jam mokyti. Tello atstovavo tai pačiai teologinei tradicijai kaip ir Gera.

Kardinolas Bergoglio yra pirmas lotynų amerikietis, kuriam patikėta Romos vyskupo tarnyba. Nors ir parbrėžė savo šeimos itališką kilmę, jį išugdė Bažnyčios Lotynų Amerikoje po Vatikano II Susirinkimo nueitas kelias. To kelio Romos kurija iki galo nesuprato ir dažnai į jį žvelgdavo nelabai geranoriškai.

Būtent remdamasi Lotynų Amerikos krikščionimis, kurie viešai pasirodė esą Kristaus sekėjai ir už savo tikėjimą atidavė gyvybę, šio žemyno Bažnyčia subrendo, tapo autoritetinga ir įtikima. Šiame kelyje per susitikimą su vargšais atsivertė vyskupai, kaip antai arkivyskupai Oscaras Arnulfo Romero ir Helderis Camara. Šiai tradicijai atstovauja ir Romos vyskupas Pranciškus.

Bertram Meier

Edita Štein: atverti duris Europos namams*

Sveiki atvykę į Europos namus! Ši kvietimą gavo ir priėmė daug tautų. Kitos grumdosi dėl teisės netrukus apsigyventi taip trokštamuose namuose. Regime, kad Europa yra kintanti egzistencija. Ižvelgti įvairovėje vienybės požymių, bent jau bendrybių nuo seno yra istorikų kaip praeities atkūrėjų ir politikų kaip ateities technikų užduotis. Europa vis iš naujo atsiranda jų rankų bei proto pastangomis, todėl yra atviras procesas istorijoje ir dabartyje.

Tuo tarpu krikščionybė šioje kintančioje egzistencijoje yra pastovi žinia. Jėzus Kristus apie save yra pasakęs: „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas“ (Jn 14, 6). Apie Europos tapatybę nėra jokios ištarnos, kuria bent panašiai ryžtingai būtų skelbiama tokia vilties ir tikėjimo kupina žinia. Europos tebeieškoma, nes ji vis tampa nauja. Kita vertus, iš naujo ieškoma ir krikščionybės, nes jai gresia išsisklaidyti. Todėl drįstu teigti: Europos nieko gera nelaukia, jei visas dėmesys bus skiriamas tik rinkai. Europos stiprybės nevalia matuoti vien pinigais. Pavojus iškilęs visai judaistinių krikščioniškųjų vertybių skalei. Kitaip tariant: juo silpnesnė krikščionybės tapatybė, juo bejėgiškesnė tampa Europa.

Deja, yra srovių, kritiškai nusistačiusių dėl Europos formavimo krikščionybės dvasia. Eilėraščių rinkinyje „Vakarų ir Rytų divanas“ Johannas Wolfgangas von Goethe (1749–1832) savo skeptiškumą krikščioniškojo paveldo atžvilgiu perteikė vieno musulmono klausimu: „Ir Dievu tu nori man įpiršti tokį varganą atvaizdą ant medžio?“ (1). <...> Jauna ir šviežia, nenudevėta ir nesaistoma jokių privalomybių Europa turi atitekti tiems, kurie jaučiasi stipresni už Kristaus kryžiaus silpnumą bei galią. Europos tapatybę jie stengiasi apibrėžti išstumdami krikščionybės tapatybę: Europa esanti ten, kur nebėra arba dar nėra krikščionybės!

Tačiau krikščionybė nėra užsigulėjusi prekė, sena ir sutrūnijusi. Priešingai: Evangelija nė kiek neprarado savo šviežumo. Postmodernizmo amžiuje ji aktualesnė nei kada nors anksčiau. Ne veltui mūsų ankstesnis popiežius Benediktas XVI, stodamas savo tarnybon, pareiškė: „Bažnyčia gyva. Bažnyčia jauna.“ Kaip tik todėl taip apgailėtina, kad daugelis krikščionių tokie bejėgiški ir apimti manijos kritikuoti, stokoiantys ryžto

* Versta iš: PRAEDICA VERBUM. Zeitschrift im Dienste der Glaubensverkündigung. Nr. 4, Juli/August 2013. Straipsnis spausdinamas maloniai leidus žurnalo redakcijai.

išpažinti tikėjimą ir gyvenimo gairumą. Todėl drįstu teigti: Europa stovi kryžkelėje. Ji iš naujo stovi priešais Jėzaus Kristaus žinią, kurią gali priimti arba atmesti. Iš to kyla mūsų misija: juo nedviprasmiškiau reikšime bei pateiksime krikščionių tikėjimo savastį, juo labiau savęs vis iš naujo ieškanti Europa priims krikščionybę kaip jėgų šaltinį.

Atverti Europai duris į ateitį gali viena moteris – Edita Štein (Edith Stein) (1891–1942), kurios vienuoliškasis vardas – Šv. Kryžiaus Teresė Benedikta (2). Popiežius Jonas Paulius II (1920–2005) šią iškilą „Izraelio dukterį ir Bažnyčios moterį“ 1998 m. spalio 11 d. Romoje įrašė į šventųjų knygą. Po metų ji kartu su šv. Brigita Švede (1303–1373) ir šv. Kotryna Sieniete (1349–1380) buvo paskelbta Europos globėja.

Durys į tikėjimą šventajai Editai Štein atsilapojo ne iš karto. Prireikė ilgo kelio ir kartais sunkių nedidelių žingsnelių, kol jai po įvairių slenkščių galop atsivėrė platūs vartai į dvasinę krikščioniškojo tikėjimo, Bažnyčios ir Karmelio erdvę. Mąstymas ir būtis, teorija ir praktika nuolat iškelia aikštėn naujų šios moters, tokios artimos mūsų laikui, aspektų. Edita Štein gimė žydų šeimoje, jaunystėje tapo agnostike. Studijuodama ir dirbdama mokslinė asistente kurį laiką buvo ateistė. Ieškodama tiesos, sutiko Dievą. Tapo krikščione ir galiausiai vienuole. Jos kelias šioje žemėje baigėsi Aušvice. Šios stotys žymi daug atsivėrusių ir užsivėrusių durų bei vartų (3).

Durys į gyvenimą

Edita Štein pasaulio šviesą išvydo 1891 m. spalio 12 d. Breslau (Vroclave). Ji gimė per didelę žydų šventę *Jom Kippur*, išsiskiriančią pasninkavimu, maldomis ir permaldavimu už nuodėmes. Ši šventė jos gimimo diena yra tarsi išankstinis Editos gyvenimo ir mirties ženklas. Edita buvo jauniausia iš vienuolikos šeimos vaikų. Jai dar nesulaukus dvejų metų, mirė jos tėvas. Prekyba mediena, kuria jis vertėsi, ėjosi vidutiniškai. Verslą teko perimti našlei, Editos motinai. Ji priminė Senojo Testamento Patarlių knygoje apibūdinamą stiprią moterį (plg. *Pat* 31, 10–31). Augustė Štein (1849–1936) buvo dosni – bruožas, kurį paveldėjo jos duktė Edita. Neretai ji parduodavo medieną nepasiturintiems žmonėms ir gautus pinigus gražindavo pirkėjui. Įsigijo iš-tisus medynus, kad leistų vargšams žiemai pasiruošti malkų. Edita buvo ne tik motinos, bet ir brolių bei seserų numylėtinė. Tad jos vaikystė buvo kupina džiaugsmo – geriausi vartai į pavykusį gyvenimą. Ypač gerai Edita jausdavosi mokykloje. Jai patiko mokytis, Edita tiesiog alkavo žinių. Jau jaunystėje ją domina tai, kas tikra. Mokykloje geriausiai sekėsi kalbos ir literatūra.

Daugiau pastangų pareikalauja matematika ir gamtos mokslai. Tačiau mokykliniam laikotarpiui įpusėjus įvyksta staigus posūkis. Edita, visada geriausia klasėje, staiga ima nebemėgti mokyklos. Jai dar nėra nė penkiolikos. Edita tiesiog trokšta mesti mokyklą, kad įveiktų „lėlės stadiją“. Motina išsiunčia jauniausią dukterį į Hamburgą, kur gyvena ištekėjusi už gydytojo Editos sesuo. Ten Edita turi padėti namų ūkyje. Motina pasielgė išmintingai. Mat po kelių mėnesių aplankiusi dukterį Hamburge savo džiaugsmui pamato, kad Editai tai išėjo į naudą. Jos jauniausioji vėl atgavo norą mokytis. Edita grįžta į Breslau ir 1911 m. puikiai išlaiko abitūros egzaminus. Per baigiamąją šventę mokyklos direktorius apie ją pasako: „Trenk į akmenį ir ištrykš išmintis.“ Išskyrus Hamburgo incidentą, Edita yra pavyzdinga duktė. Jai atviros visos durys. Tačiau jos motinai neramu. Kodėl? Jos širdį slegia sunki našta. Edita turi gerą galvą, bet nėra pamaldi. Menkai domisi judaizmu. Dėl motinos kartkartėmis nueina kartu su ja į sinagogą. Tačiau viduje tikėjimui jau seniai yra pasakiusi „sudie“. Tikybos pamokose dalyvauja daugių daugiausia tik fiziškai. Ne be pagrindo dalykas lieka neįvertintas pažymiu.

Pasiklausykime pačios Editos, kaip ji vertino savo išvyką į Hamburgą: „Man buvo sunku palikti namus. Tuo laiku praradau savo vaikišką tikėjimą ir kaip savarankiškas žmogus pradėjau priešintis bet kokiam motinos ir brolių bei seserų vadovavimui. Hamburge sąmoningai ir laisvu apsisprendimu atpratau nuo meldimosi. Apie savo ateitį negalvojau: gyvenau įsitikinusi, kad man skirta kažkas didaus“ (4).

Šios pirmosios durys į gyvenimą kai ką pasako tiems, kurie lydi jaunuolius į gyvenimą: nors šiandien gerbiama kaip šventoji, Edita paauglystėje buvo ne tik numylėtinė, bet ir rūpesčių keliantis vaikas. Kaip anuomet dėl jos motinai teko patirti bemiegių naktų, taip ir šiandien galėtume daug pasakoti apie tai, kad vaikai nebevaikšto į bažnyčią, paaugliai staiga ima veržtis iš namų ir nebeklauso autoritetų. Augustė Štein savo dukteriai niekada neužtrenkė durų. Atvažiavusi pas ją į Hamburgą, pykčio užantyje nelaikė.

Edita visą gyvenimą žinojo, jog šios pirmosios gyvenimo durys, jos tėvų namai, visada jai atviros. Nors motina tikrai išliejo ne vieną ašarą, kai Edita prieš jos valią prisistatė tarnauti į ligoninę, negana to, apsikrikštijo Katalikų Bažnyčioje ir galiausiai įstojo į karmeličių vienuolyną, vidinis ryšys su motina niekada nenutrūko. Net iš vienuolyno Šv. Kryžiaus Teresė Benedikta kiekvieną savaitę parašydavo laišką savo motinai. Šitaip ji norėjo moteriai, kuriai buvo dėkinga už savo gyvybę, leisti pažvelgti į savąjį „aš“.

Durys į tiesą

Motiną dažnai kamuodavo klausimas, nesvetimas ir mums: kas bus iš mano vaiko? Jaunajai Editai buvo aišku: esu skirta atlikti kažką didaus. Čia išryškėja, jog kiekvienam žmogui dėl jo sąrangos bei charakterio būdinga savita gundymo istorija. Jei mokinės ir studentės svajonės būtų išsipildžiusios taip, kaip ji įsivaizdavo, Edita galbūt būtų tapusi kokia nors „žvaigžde“ mąstymo karalijoje. Tačiau taip nenutiko. Priešingai, ji tapo Bažnyčios „žvaigžde“. Kuo skiriasi tos dvi „žvaigždės“?

Pirmoji pasirodo ir spindi, bet tada, kai šviečia skaisčiausiai, jau ima užleisti vietą kitai. Tas mums žinoma iš mados ar sporto pasaulio. Antroji pasirodo ir sušvinta, dega ir sudega – ir kaip tik per tai išlieka. Edita Štein mums rodo: išlieka tik tas, kas dega ir sudega dėl Dievo bei žmogaus.

Nuo antrosios žvaigždės neatsiejama naktis. Tą žino kiekvienas. Žvaigždė sušvinta tiktai naktį. Krinta į akis, kad nakčiai Editos Štein gyvenime tenka svarbus vaidmuo. Ji paprastai dirbdavo iki gilios nakties. Prieš krikštą, priimtą sulaukus trisdešimties metų, visą naktį meldėsi. Atrodo, jog nakties valandos būdavo laimingiausios jos gyvenimo valandos. Jos kūrinys, prie kurio dar darbavosi tą dieną, kai buvo išvesta į paskutinę kelionę, yra sakiny: „Viešpaties gyvenimo laimingiausios valandos buvo praleistos nakties tyloje.“

Tačiau Edita Štein patyrė ir kitokią naktį. Naktį, ateinančią ne iš išorės, bet sklindančią iš vidaus. Apie šią naktį Edita Štein sako, jog ji blogiausia iš visų. Šią vidinę naktį ji pirmiausia turėjo atlaikyti, kad peržengtų slenkstį į savo tikrąjį „aš“ ir pasiektų savižinos šviesą. Tai abejonių ir depresijų, nerimo ir sutrikimo naktis, kurioje tarsi veidrodyje atsispindi žmogaus bejėgystė.

Iš savo garsiojo mokytojo Edmundo Husserlio (1859–1938), pas kurį studijavo ir kurio asistentė buvo 1916–1918 m., ji išmoko: „Tiesa yra žinojimas.“ Rašydama daktarinę darbą apie įsijautimo problemą, ji sužinojo dar daugiau. Jai atsivėrė pamatinė išmintis: tiesos neįmanoma išgauti prievarta, net ir protingai galvai. Niekas tikriausiai negalėjo nujausti, kas dedasi tokios išpažiūros savo jėgomis pasitikinčios moters galvoje. Ji buvo įpratusi būti pastebėta, tačiau viduje ją kankino gili vienatvė. Kas yra tikrasis gyvenimo pagrindas? Žinios, karjera – tikrai ne tai! Kas aš esu iš tikrųjų? Klausimai, nedavę jai ramybės daugiau nei ketverius metus ir privertę išgyventi ne vieną vidinę krizę.

1921 m. vasarą vėl naktis, tikriausiai reikšmingiausia visame gyvenime: Edita Štein apsistojusi pas vieną

savo draugę. Vakare ji yra viena. Nesirinkdama paima iš lentynos storą skaitalą: „Šventosios Jėzaus Teresės gyvenimas“ (Teresės Avilietės, 1515–1582). Knygoje per penkis šimtus puslapių. Ji pradeda skaityti – ir skaito visą naktį. Pabaigusi rytą konstatuoja: „Tai – tiesa.“ Naują dieną ne tik pateka saulė, bet ir sušvinta tiesos šviesa. Suspindi tiesa apie save pačią.

Durys į savąjį „aš“ atvertos. Tą naktį Edita Štein suvokė: Dievas yra vienintelis raktas, tikrai tinkantis mūsų gyvenimui. Tiesa apie mus pačius yra ne žinojimas, bet atsidavimas. Mat Dievas labiau negu mokslo Dievas yra meilės Dievas, galintis sutraukti visus žmogų varžančius ir jam gyventi tikrą gyvenimą trukdančius pančius.

Ji tvirtai pasiryžta gyventi dėl „šio Dievo interesų“, nuo tada tai tampa jos egzistencijos prasme. Edita nusiperka katalikų katekizmą ir mišiolėlį, nes nori daugiau sužinoti apie Dievą, ne tik valdančią pasaulį iš viršaus, bet ir norintį bendrauti su žmonėmis sakant vienas kitam „tu“. Iš šio raktinio išgyvenimo mums iškyla du klausimai:

1. Ar jaučiu pančius, kaustančius mane prie ko nors, kas yra tamsu ir todėl mane patį daro tamsų ir niaurų? Editą Štein kamavo įkyri mintis: „Jei ką nors žinai, tai jautiesi šis tas!“ Čia mums atsakoma: ieškok meilės! Ji yra durys į tavąjį „aš“. Tik ji išlaisvins tave iš pančių, leis tau įkvėpti gaivaus oro.

2. Dėl kieno interesų, tiesą sakant, gyvenu? Tik dėl savųjų? Kas nuolatos suka ratus aplink save, nesiliauja vien apie save galvojęs, lygina save su kitais, tas ilgainiui tampa piktas ir nepatenkintas. Nuodingų būna ne tik grybų, kartais nuodingi esame patys. Stenkimės, kad nuodingumas nevirstų chroniška negalia! Ir čia galioja paraginimas: ieškok meilės! Mylint svarbus ne „aš“, bet „tu“. Būtent meilė šaltai spindinčią neoninių prožektorių „žvaigždę“ paverčia „žvaigžde“, skleidžiančia šilumą tiems, kurie savo gyvenimo naktyje ieško šviesos kibirkštis.

Jei būtų tarp mūsų, Edita Štein galėtų papasakoti apie tokias šviesos kibirkštis savo gyvenime – kibirkštis, atvedusias prie kitų durų.

Durys į Bažnyčią

Laimė, Edita Štein daug rašė ir būsimosioms kartoms paliko išminties lobį. Įdomų išgyvenimą ji patyrė Frankfurte, kur kartu su drauge apsilankė katedroje. Leiskime pasakoti jai pačiai: „Trumpam užsukome į katedrą ir per tas kelias minutes, praleistas ten pa-

garbioje tyloje, vidun įžengė turgaus krepšiu nešina moteris ir atsiklaupė suole pasimelsti. Man tai buvo kažkas nauja. Į sinagogas ir protestantų bažnyčias, kuriose lankydavausi, būdavo einama tik per pamaldas. O čia vis kas nors tiesiai iš kasdienos darbų atedavo į tuščią bažnyčią nuoširdaus pokalbio. Niekaip negalėjau to pamiršti.“

Ši nereikšminga scena verčia atkreipti dėmesį į įvairius dalykus. Pirmiausia sužinome: jei žmogus turi drąsos peržengti slenkstį į pagarbios tylos erdvę, Dievo ilgai laukti neprireikia, Jis koku nors būdu leidžiasi į kelią pas tą žmogų. Ir sykiu įstabu: ta moteris, įžengusi į katedrą, net nenujautė, kad Dievas ja pasinaudos. Tai ir liks nežinia, kiek kartų jis katruo nors iš mūsų pasinaudojo ir pasinaudos, kad panašiai paveiktų kitų gyvenimą. Tad esame ne kas kita, kaip Dievo įrankiai. Arba kitaip sakant: sėdime Dievo prieškambarėje ir sujungiamo su juo. Pokalbiui prasidėjus, sekretorė jau yra atlikusi savo užduotį. Taip yra ir su mumis. „Dievas naudojami mumis kaip gyvą Bibliją tiems, kurie spausdintos Biblijos nesupranta.“

Šis epizodas mus pamoko ir dar kai ko: nežinome, ar ta moteris, užėjusi į katedrą su savo pirkinį krepšiu, buvo sena ar jauna, neturtinga ar turtinga. Tačiau kaip visa tai nesvarbu, palyginti su tuo, kas apie ją sakoma. Gyvendama kasdienybėje, ji netapo kasdieniška, nes buvo įpratusi įvairius kasdienes reikalus palikti nušalyje ir ieškoti artybės to, kuris laukia mūsų tyloje.

Ar kas nors iš kasdienybės klegesio dar įžengia į bažnyčią trumpam aplankyti Dievo? Manau, kad ir šiandien nemažai yra tokių dar daugelyje miestų bei kaimų, jei bažnyčia neužrakinta. Argi advento laikotarpiu patiriant pasirengimo Kalėdoms stresą nebūtų naudinga trumpam atsikvėpti prie to, kuris ateina pas mus šventąjį vakarą? „Ką veikia Viešpats tabernakulyje?“ – kartą paklausė Arso klebono (1786–1859). „Laukia tavęs“, – atsakė šventasis. Prie jo siela gali atsikvėpti, ypač tada, kai namuose, biure ar įmonėje tyro įtampa. Prie jo galima įtraukti šviežio oro ir pasisemti jėgų. Esu tikras, jog po tokios pertraukos iš bažnyčios išeiname kitokie, nei į ją įžengėme. Bažnyčios durys atveria mums ne tik architektūrinį statinį, bet ir krikščionių dvasinę erdvę, vadinamą Bažnyčia.

Mėgindamas prie mūsų prisiartinti Dievas naudojami žmonėmis. Moteris Frankfurto katedroje liko anoniška, tačiau žinome vardus kitų žmonių, kuriais Dievas pasinaudojo, kad Editą Štein atvestų prie Bažnyčios slenkščio ir paskatintų ją peržengti. Tarp filosofų, vienuolių ir kunigų ypač išsiskiria tikriausiai jos geriausia draugė Hedwiga Conrad-Martius (1888–1966),

jos „Hati“, kaip ją malonybiškai vadino Edita. Būtent iš jos knygų lentynos Edita ištraukė knygą apie Teresės Avilietės gyvenimą ir po to apsisprendė apsikrikštyti.

Keisčiausia, kad jos draugė Hedwiga Dievo irgi buvo pagauta maždaug tuo pačiu metu kaip ir Edita. Tačiau būta skirtumo, kurį Hedwiga nusako taip: „Abiėjome siaura ketera susispaudusios, kiekviena kas akimirka įsiklausydamos į Dievo balsą. Jis pasigirdo, bet mus nuvedė skirtingomis konfesinėmis kryptimis“ (5). Hedwiga tapo evangelike, Edita pasirinko Katalikų Bažnyčią.

O dabar visos istorijos įdomumas: Edita paprašė Hati būti jos krikštamote ir gavo tam vyskupo leidimą. Apsirengusi Hedwigos baltu vestuvių apsiaustu kaip krikšto drabužiu, džiaugsmu spindinti Edita, meiliai lydima savo draugės evangelikės, žengė prie altoriaus: ekumenizmas 1922-ųjų sausio 1 dieną. Tai buvo ne tik draugiškas mostas, toleruojamas vadinamosios hierarchinės Bažnyčios. Ekumenizmą aistringai praktikavo pati Edita Štein. Atradus Dievą kaip tiesą, sykiu buvo aišku: nėra krikščionybės be Bažnyčios. Krikščioniškumo ir bažnytiškumo neįmanoma perskirti. Individo tikėjimui būtina bendruomenės atspara. Kitaip tikėjimui gresia žlugti. Pravartu tai įsisąmoninti laikais, kai atrodo, jog tiek daug įmanoma daryti be Bažnyčios: savo šventes nuo gimimo iki mirties galime švęsti ir be Bažnyčios. Adventas ir Kalėdos yra geras fonas prekybai padidinti ir metams užbaigti. Neapgaudinėkime savęs: šiomis dienomis valdo euras – irgi be Bažnyčios. Kai kurie net mano galį savarankiškai susidurstyti asmeninį tikėjimą. Sykiu jie taip pat susikuria savo Bažnyčią ir išleidžia iš akių, kad Bažnyčia yra ne žmogaus kūrinys, bet Dievo dovana.

Editai Štein nekilo abejonių: yra skirtumas, ar su savo tikėjimu likti vienai, ar būti namuose didelėje bendruomenėje. Krikščionis leidžiasi į šią Bažnyčią su savo tikėjimu, viltimi ir meile, taip pat su savo klausimais, abejonėmis bei trūkumais ir ją remia. Kiekvienas iš mūsų yra Bažnyčios dalelė. Kad ta Bažnyčia nebesudaro visos mozaikos ir istorijos tėkmėje suskilo į įvairias konfesijas, Editą Štein labai skaudino. Kartą ji prisimena apsilankymą Heidelberge: „Pamačiau Heidelbergo pilį, Nekarą ir gražiuosius minezingerių rankraščius universiteto bibliotekoje. Bet ir vėl į atmintį įsirėžė kai kas kita, nei šitie pasaulio stebuklai – bendrakonfesinė bažnyčia, per vidurį padalyta sienos: šiapus vyksta protestantų, anapus katalikų pamaldos“ (6). Evangelikės draugės pasirinkimas krikštamote reiškia, kad tokia padėtis jos netenkina.

Editos Štein dvasios ir širdies platumą liudija šie žodžiai: „Man visada būdavo labai svetima manyti, kad Dievo gailėstingumas apsiriboja regimosios Bažnyčios

ribomis. Dievas yra tiesa. Kas ieško tiesos, tas ieško Dievo, nesvarbu, ar jis tai suvokia, ar ne“ (7). Tačiau sykiu ji neleidžia nė kiek suabejoti, kad yra tvirtai įsiknijusi savo Bažnyčioje. „Viešpats savo malonę gali suteikti ir esantiems už Bažnyčios ribų. Tačiau nė vienas žmogus negali pasišalinti iš Bažnyčios apeliuodamas į šią galimybę“ (8).

Galbūt galima pasakyti taip: juo katalikiškesniu tampa, juo pagarbiau žvelgiama ir į tuos, kurie Dievop keliauja evangelikų Bažnyčioje. Ir priešingai: juo tvirtiau krikščionis evangelikas savo bendruomenėje gyvena tikėjimu, juo atviresnis jis darosi tiesai, saugomai Katalikų Bažnyčioje. Dėl tokio abipusio atvirumo pamažu gali sugriūti skiriančios sienos. Bažnyčių draugystė auga žinant, kad Kristus ant kryžiaus mus visus ligi šiandien apglėbia plačiai išskėstomis rankomis ir taip Bažnyčias nori suartinti bei išlaikyti draugėje: kryžius – didysis krikščioniškųjų konfesijų suartintojas. Per tai priartėjome prie paskutinių durų.

Durys į šventumą

Durys į šventumą yra kryžius. Edita Štein ne tik to mokė savo „Kryžiaus moksle“. Kaip „prie kryžiaus susitukioji“ ji tuo gyveno iki pabaigos. Kai 1932 ir 1933-aisiais, prieš Editai įstojant į vienuolyną, gatvėse vis dažniau šmėžavo svastika, jos gyvenime vis labiau reiškėsi Kristaus kryžius. Tolesnius įvykius žinome: 1933 m. pavasarį ji buvo priversta atsisakyti mokymo veiklos. Edita buvo įžvalgi, nujautė, kad jos asmeninis likimas bus tik žaibas be griaustinio tamsiame audros debesyje, susitvenkusiame istorijos horizonte: „Dabar man staiga nušvito, kad Dievas savo ranka vėl sunkiai prislėgė savąją tautą ir kad tos tautos likimas yra ir manasis“ (9). Ji troško vykti į Romą pas popiežių Pijų XI (1857–1939) ir prašyti paskelbti encikliką žydų klausimu. Privati audiencija neįvyko, bet užantspauduotas jos laiškas buvo perduotas Šventajam Tėvui 1933 m. balandį.

Edita Štein vis labiau įaugo į kryžiaus slėpinį. Todėl per savo įvilktuves – kaip pati išpažįsta – negalėjo išreikšti jokio kito noro, kaip tik ordine būti vadinama „Šv. Kryžiaus“: Šv. Kryžiaus Teresė Benedikta. 1942 m. kryžius jos gyvenimą negailėstingai paženkliną galutinai. Rudoji grėsmė ją paveja Eehto karmeličių vienuolyne Olandijoje. Sesuo Teresė Benedikta kryžiaus išvengti nesistengia. Į gestapo „Heil Hitler!“ ji atsako: „Garbė Jėzui Kristui!“ 1942 m. rugpjūčio 2 d. Edita ir jos sesuo Roza suimamos. Paskutinio sveikinimo iš jos sulaukia viena vienuolė, 1942 m. rugpjūtį iš nepažįstamo asmens gavusi raštelį su pieštuku parašytais žodžiais: „Sveikinimai iš kelionės *ad orientem*. Sesuo Teresė Benedikta.“

Ad orientem: išvertus tai reiškia „į rytus“. Editai Štein tai neabejotinai reiškė daugiau: ne tik Lenkiją, Aušvičą, sunaikinimą, bet ir Velykas, pragiedrulius, naują gyvenimą. Virš kryžiaus brėkšta velykinė aušra. Jos gyvenimo šiame pasaulyje šviesa užgeso dujų kameroje, kad velykiniu spindesiu iš naujo sutvikstų pas Dievą, kurio pėdomis ji sekė visą gyvenimą.

Tai, ką patyrė Edita Štein, koku nors būdu atsispin-di kiekvieno žmogaus gyvenime. Tapti šventam reiškia imti savo kryžių ir sekti paskui Kristų. Žmogaus akimis, kryžius yra katastrofa. Žvelgiant Dievo žvilgsniu, tai tik kitas meilės iki galo pavadinimas. Tai liudija mūsų kalba. Kai ką nors labai mėgstame, sakome: jaučiu tau silpnybę. Esu toks silpnas, jog pasidarau pažeidžiamas tavo atžvilgiu. Dievas taip pamilo pasaulį, jog turėjo silpnybę Betliejuje tapti pažeidžiamu žmogumi. Taip, jo silpnybė mums, žmonėms, buvo tokia didelė, kad dėl mūsų jis net leidosi prikalamas prie kryžiaus. Į šią kryžiaus išmintį Edita Štein įaugo ne studijomis, bet gyvenimu. Štai kur durys į šventumą.

Atlikau durininko pareigas. Pamėginau atverti ke-tverias duris, kurias Europai siūlo Edita Štein, – duris į gyvenimą, į tiesą, į Bažnyčią ir į šventumą. Peržengti teks dar ne vieną slenkstį. Nesibaiminkime peržengti slenkščio į dvasinę tikėjimo erdvę! Jei Europa nori peržengti „vilties slenkstį“ (popiežius Jonas Paulius II), senasis žemynas neturi sustabarėti, apsiriboti vien diskusijomis finansų ir ekonomikos klausimais, bet išdrįsti pradėti debatus apie dvasines vertybes, turinčias galioti Europos namuose. Europos namų ūkis tik tada bus tvarus, kai bus ne tik sprendžiama skolų problema, bet ir vadovaujama moraliniais kriterijais. Šitai mums primygtinai pri-mena Edita Štein.

Apmąstydamą Kalėdų slėpinį, ji rašė: „Kurlink šioje žemėje mus nori vesti dieviškasis Kūdikis, nežinome ir neturime iš anksto klausinėti. Žinome tik, kad tiems, kurie Viešpatį myli, viskas išeina į gera. Ir kad keliai, kuriais veda Viešpats, siekia toliau nei ši žemė.“

Nuorodos

- (1) Johann Wolfgang Goethe. *West-östlicher Divan*. Iš „Süsses Kind, die Perlenreihen...“
- (2) Žr. Bertram Meier. *Edith Stein – Wahrhaftigkeit*. In: *Glaubensvorbilder im 20. Jahrhundert. Dompredigten im Advent 2007* (Augsburger Schriftreihe Bd. 33). Augsburg 2007, p. 13–18.

- (3) Editos Štein citatos paimtos iš: Christian Feldmann. *Liebe, die das Leben kostet. Edith Stein Jüdin, Philosophin, Ordensfrau*. 2. Aufl. Freiburg 1987; Rudolf Stertenbrink. *Neuer Tag – neues Leben. Edith Stein – ihr Leben, ihre Botschaft für heute*. 2. Aufl. Frankfurt a. M. 1997; Hanna-Barbara Gerl. *Edith Stein. Philosophie – Mystik – Leben*. 2. Aufl. Mainz 1998.

- (4) Edith Stein. *Aus dem Leben eine jüdischen Familie*. In: *Edith Stein Gesamtausgabe*. Bd. I, 2. Aufl. Freiburg i. Br. 2007, p. 120 ir t.

- (5) Edith Stein. *Briefe an Hedwig Conrad-Martius*. Hg. Hedwig Conrad-Martius. München 1960, p. 721.

- (6) Edith Stein. *Aus dem Leben eine jüdischen Familie*. In: *Edith Stein Gesamtausgabe*. Bd. I, 2. Aufl. Freiburg i. Br. 2007, p. 161.

- (7) Edith Stein. *Selbstbildnis in Briefen II*, Brief 542 vom 23.3.1938. In: *Edith Stein Gesamtausgabe*. Bd. III, 2. Aufl. Freiburg i. Br. 2007, p. 300.

- (8) Edith Stein. *Die ontische Struktur der Person und ihre erkenntnistheoretische Problematik*. Louvain 1962, p. 185.

- (9) Edith Stein. *Schwester Teresia Benedicta a Cruce. Philosophin und Karmelitin*. Hg. Teresia Renata de Spirito Sancto. 9 Aufl. Freiburg 1963, p. 98.

Kunigų paskyrimai

Telšių vyskupijoje

Kun. **Paulius Jaraminas**, Ventos Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos rezidentas, atleistas iš ligšiolinių pareigų ir paskirtas Rietavo Šv. arkangelo Mykolo parapijos rezidentu.

Kun. **Vaidotas Vitė** paskirtas Plungės Šv. Jono Krikštytojo parapijos vikaru.

Kun. **Viktoras Daujotis**, diecezinės Vėžaičių Šv. Kazimiero šventovės rektorius ir šios parapijos klebonas, paskirtas aptarnauti Mikoliškių Šv. Juozapo parapiją ir padėti Gargždų Šv. arkangelo Mykolo parapijos kunigams.

Kun. **Olijandas Jurevičius**, Sedos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijos klebonas, Mažeikių dekanato vice-dekanas bei aptarnaujantis Grūtės koplyčią, atleistas iš ligšiolinių pareigų ir paskirtas Naujosios Akmenės Šventosios Dvasios Atsiuntimo ir Vegerių Šv. Jurgio parapijų klebonu.

Kun. **Andrius Eidintas**, Ventos Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bei Viešnių Šv. Jono Krikštytojo parapijų vikaras, atleistas iš ligšiolinių pareigų ir paskirtas Ventos Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos administratoriumi.

Kun. **Kęstutis Zybartas**, Ventos Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos klebonas, atleistas iš ligšiolinių pareigų ir paliktas toliau eiti Viešnių Šv. Jono Krikštytojo ir Užlieknės Šv. Marijos Magdaliėtės parapijų klebono pareigas.

Kan. **Juozas Vaičius**, Naujosios Akmenės Šventosios Dvasios Atsiuntimo, Vegerių Šv. Jurgio parapijų klebonas ir Akmenės dekanato vice-dekanas, atleistas iš ligšiolinių pareigų ir paskirtas Mosėdžio Šv. arkangelo Mykolo parapijos klebonu.

Kun. **Liudvikas Dambrauskas**, Mosėdžio Šv. arkangelo Mykolo parapijos administratorius ir Mosėdžio parapijos vaikų globos namų kapelionas, atleistas iš ligšiolinių pareigų ir paskirtas Skuodo Švč. Trejybės parapijos rezidentu.

Kun. **Stasys Šlepavičius**, Nemakščių Švč. Trejybės parapijos klebonas, palik-

Paminėtas pal. Jono Pauliaus II apaštališkosios kelionės į Lietuvą 20-metis

Seime

Rugsėjo 4 d. Jono Pauliaus II vizito į Lietuvą 20-metis paminėtas Seime. Ta proga į Lietuvos Respublikos Seimo ir Lietuvos Vyskupų Konferencijos organizuotą konferenciją susirinko kone visi Lietuvos ganytojai, gausus būrys kunigų, pašvęstojo gyvenimo narių ir pasauliečių.

Vitražų galerijoje oficialiai atidaryta palaimintojo popiežiaus apsilankymo Lietuvoje fotokronika „Nebijokite – atverkite duris Kristui“. Sveikinimo žodžius tarė Seimo pirmininkas Vydas Gedvilas, Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas ir Nepriklausomybės akto signataras Česlovas Juršėnas. Ekspozicijoje – Šventojo Tėvo kelionės po Lietuvą 1993 m. rugsėjo 4–8 dienomis vaizdai, užfiksuoti popiežiaus fotografo Arturo Mari.

Vėliau visi dalyviai persikėlė į Konstitucijos salę, kur prasidėjo konferencija, kuriai vadovavo Seimo pirmininko pavaduotoja Irena Degutienė kartu su LVK generaliniu sekretoriumi kun. Kęstučiu Smilgevičiumi.

Konferencijos pradžioje dalyviai žiūrėjo Jono Pauliaus II kalbos Vilniaus oro uoste 1993 m. rugsėjo 4 dieną vaizdo įrašą iš LRT archyvų.

Pasak K. Smilgevičiaus, popiežius Jonas Paulius II liudijo, jog yra puikiai susipažinęs su lietuvių tautos istorija ir jos kentėjimais bei solidarizuojasi su visais tikinčiaisiais. Seimo pirmininko pavaduotojas Petras Auštrevičius, sveikindamas susirinkusiuosius Seimo Konstitucijos salėje, priminė popiežiaus mokymą, jog laisvė yra neatsiejama nuo atsakomybės ir teisė nuo pareigų. Jis pacitavo Jono Pauliaus II žodžius: „Kristus tebūna jūsų gyvenimo, jūsų demokratijos ir jūsų ateities uola.“ Politikas taip pat pabrėžė, jog ypač svarbi buvo nuosekli popiežiaus veikla, priminusi pasauliui apie sovietų okupuotą Lietuvą ir persekiojamus tikinčiuosius.

Prezidentė Dalia Grybauskaitė perduotame rašytiniame sveikinime akcentavo dabar itin aktualų popiežiaus raginimą, išsakytą Lietuvoje, „kad labiau už grupių interesus būtų gerbiamas visų žmonių gėris, ypač atsižvelgiant į silpniausius“. Ji teigė, jog popiežiaus nuolat kartotas „nebijokite“ tapo lemtingu padrąsinimu jaunai nepriklausomos Lietuvos visuomenei.

Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius pabrėžė pal. Jono Pauliaus II indėlį kovojant už Lietuvos nepriklausomybę. „Kardinolo Karolio Wojtylos išrinkimas popiežiumi mums, tikintiesiems, atnešė labai gerą žinią, – liudijo jis, – nuo pat pontifikato pradžios jis reiškė solidarumą su Rytų Europos šalimis, kur tikėjimas buvo persekiojamas.“ Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas sakė, jog pirmasis popiežiaus grįžimas į gimtąją Lenkiją sukėlė tikrą revoliuciją ne tik joje, bet ir atgaivino laisvės viltį Lietuvoje. Pasak arkivyskupo, reikšminga ir tai, jog popiežius Jonas Paulius II sugriežtino Vatikano politiką Rytų Europos šalių atžvilgiu, kuri anksčiau nuolaidžiavo režimui, siekdama išlaikyti nors minimalų Bažnyčios egzistavimą. Ypač reikšmingas buvo 1984 m. Romoje vykęs 500 metų sukakties nuo šv. Kazimiero mirties minėjimas. Per jį popiežius teigė: „Lietuvos Bažnyčia yra mūsų širdžiai mylima tauta, nuo seno ištikima Šventajam Sostui. Meile jungiamės su broliais ir seserimis Tėvynėje, ypač tais, kurie kenčia dėl tikėjimo, meldami, kad jie išliktų ištikimi Kristui.“ Dar reikšmingesnis buvo Lietuvos Krikšto 600 metų jubiliejus. Pasak

arkivyskupo, sovietų valdžia darė viską, kad sutrukdytų minėjimui ir galimam Lietuvos Bažnyčios atgimimui. Tačiau jie negalėjo nuslopinti minėjimo Romoje, kur švenčiant šį jubiliejų popiežius paskelbė vyskupą Jurgį Matulaitį palaimintuoju. Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius akcentavo, kad popiežiaus atvykimas 1993 m. įvyko labai svarbiu momentu, kai Baltijos kelio entuziazmas jau buvo išblėsęs, nes žmonės susidūrė su realybe. Popiežius drąsino eiti į priekį ir visiems drauge kurti Lietuvos ateitį.

Palaimintojo popiežiaus Jono Pauliaus II biografas George'as Weigelis pakvietė remiantis enciklika *Centessimus annus* ir posinodiniu apaštališkuoju paraginiu *Ecclēsia in Europa* pažvelgti į šiandienės visuomenės iššūkius. Jonas Paulius II buvo susirūpinęs, kad kultūra susiduria su ypač rimtais iššūkiais. Politikos ir laisvosios ekonomikos institucijos dirba gerai, tačiau visuomenės moralinė kultūra kelia rūpesčių. Asmuo imamas vertinti ne pagal Dievo duotą orumą, bet pagal naudingumą. Popiežius išvelgė ir didelį iššūkį religijos laisvei, kai stengiamasi religiją iš viešosios erdvės išstumti į visuomenės paraštes. Trečiasis iššūkis susijęs su Europos demografinė krize – dosnumo ateičiai stoka, ateities baime. Susidariusi situacija, kai vyrai ir moterys atsisako kurti naujas žmonių kartas, išreiškia gilią dvasinę krizę.

Toliau mintimis apie palaimintąjį popiežių dalijosi buvęs ambasadorius prie Šventojo Sosto Vytautas Ališauskas. Jis išvelgė, jog po popiežiaus vizito lietuviai katalikai suprato, jog yra visuotinės Bažnyčios dalis. Tai buvo žinia ir pasaulio katalikams, kad dalis tikinčiųjų sugrįžta į visuotinę šeimą. Konferenciją užbaigė Nepriklausomybės akto signataras Algirdas Saudargas, kuris pasiūlė pažūrėti keletą filmuotų vaizdų iš Jono Pauliaus II pontifikato ir tuo būdu prisiminti šią didingą asmenybę.

Rugsėjo 10-ąją palaimintojo popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoje dvidešimtmetis paminėtas pirmajame III (rudens) sesijos Seimo posėdyje. Minėjime įžanginį žodį tarė Seimo pirmininkas Vydas Gedvilas, pabrėždamas, kad popiežiaus apsilankymas nelengvais 1993-iaisiais buvo be galo svarbus ir reikšmingas ne tik tikinčiųjų bendruomenei, bet ir visai šaliai.

Apaštališkasis nuncijus arkivyskupas L. Bonazzi, kalbėdamas apie garsiuosius popiežiaus Jono Pauliaus II žodžius „Nebijokite! Atverkite duris Kristui!“, kvietė prisiminti, su kokia drąsa šie žodžiai buvo ištarti pirmą kartą baimės prislėgto pasaulio akivaizdoje 1978 m. spalio mėnesį, ir pagalvoti, kokią reikšmę šie žodžiai turėjo, kai popiežius ištarė juos čia, Vilniuje, 1993 m. „Tai buvo jau kiti laikai: ilgi priespaudos ir kankinystės metai jau buvo užleidę vietą atgautai nepriklausomybei, o kartu su ja – laisvės, gerovės, tvirtos taikos pažadui“, – sakė apaštališkasis nuncijus. L. Bonazzi nuomone, iš tikrųjų iššūkiai, su kuriais susiduriame šiandien, nėra 1993 metų ir tuo labiau 1978 metų iššūkiai. „Ir mes tikrai negalime žengti į ateitį tik su gražiais praeities pergalių prisiminimais. Vis dėlto, drįstu jums su tvirtu įsitikinimu pasakyti, kad popiežiaus Jono Pauliaus II žodžiai: „Nebijokite! Plačiai atverkite duris Kristui!“ nėra praeities žodžiai, jie galioja visais laikais“, – kalbėjo pranešėjas.

Pasak Seimo pirmininko pavaduotojo J. Narkevičiaus, Jonas Paulius II buvo asmuo, garsiai prabilęs apie taiką, tikėjimo laisvę, dvasinius, socialinius bei politinius žmonių prioritetus. „Jonas Paulius II galėjo tiesiai kalbėti į žmonių širdis suprantama kalba kiekvienai tautai. Kalbėdamas žmonių širdies kalba savo kelionėse jis parodė Katalikų Bažnyčią kaip naujai regimą, jaučiamą, girdimą, suprantamą. Todėl nenuostabu, kad pontifikas darė milžinišką poveikį

tas eiti ligšiolines pareigas ir paskirtas Adakavo parapijos administratoriumi.

Kun. **Albinas Arnašius**, Skaudvilės Šv. Kryžiaus parapijos rezidentas ir Adakavo Šv. Jono Krikštytojo parapijos laikinas administratorius, atleistas iš Adakavo Šv. Jono Krikštytojo laikinojo administratoriaus pareigų ir paliktas eiti šios parapijos rezidento pareigas.

Kun. **Modestas Ramanauskas**, Telšių vyskupijos kurijos sekretorius, Telšių vyskupijos Tribunolo notaras bei Telšių katedros rezidentas, atleistas iš ligšiolinių pareigų ir paskirtas Sedos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų administratoriumi ir Mažeikių dekanato vicedekanu.

Kun. **Donatas Žukauskas**, Naujosios Akmenės Šventosios Dvasios Atsiuntimo parapijos vikaras, atleistas iš ligšiolinių pareigų ir paskirtas Gargždų Šv. arkangelo Mykolo parapijos vikaru.

Kan. **Egidijus Zulcas**, Akmenės Šv. Onos parapijos klebonas, paliktas eiti ligšiolines pareigas ir paskirtas Akmenės dekanato vicedekanu.

-T-

Vilniaus arkivyskupijoje

Kun. **Vygintas Čiurinskas** atleistas iš Rimšės ir Pūškų parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Vilniaus Šv. Onos bažnyčios rezidentu.

Kun. **Kazimir Gvozdovič** paskirtas Rimšės ir Pūškų parapijų administratoriumi.

Atnaujintas kun. **Stasio Kazėno SJ** paskyrimas toliau eiti Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos dvasios tėvo pareigas.

Kun. **Kęstutis Dailydė** paskirtas Vilniaus arkivyskupijos egzorcistu ir talkins šias pareigas toliau einančiam kun. Marekui Dettlaffui OFM Conv.

-Vn-

Pradėti nauji mokslo metai

Vilniaus kunigų seminarijoje

Rugsėjo 2 d. naujųjų 2013–2014 akademinų mokslo metų proga šv. Mišiosose Vilniaus arkikatedroje bazilikoje dalyvavo ir Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos bendruomenė. Šv. Mišias aukojė Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gin-

taras Grušas. Koncelebravo seminarijos rektorius mons. Žydrūnas Vabuolas, Vilniaus arkikatedros bazilikos klebonas mons. Robertas Šalaševičius, kun. Andžej Šuškevič ir kiti kunigai. Vilniaus ganytojas akcentavo, kad studijų laikas jauniems žmonėms – tai malonės metas ir kad be mokslo ir žinių yra būtinas tikėjimas. Mokslo metus Vilniaus kunigų seminarijoje pradėjo 14 klierikų, o į parengiamąjį kursą priimti 4 kandidatai.

Kauno kunigų seminarijoje

Rugsėjo 2 d. vidudienį Kauno arkikatedroje bazilikoje melstasi už naujuosius mokslo metus pradedančias Kauno aukštųjų mokyklų bendruomenes. Iškilmingai Eucharistijai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, koncelebravo arkivyskupijos augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas, prel. prof. Vytautas Steponas Vaičiūnas, mons. Aurelijus Žukauskas, mons. Artūras Jagelavičius, kun. Ramūnas Norkus, kiti kunigai. Šv. Mišiose dalyvavo ir Kauno kunigų seminarijos (taip pat ir parengiamojo kurso Šiluvoje) klierikai. „Žmogus gali būti stiprus, kai turi tiesioginį santykį su Kūrėju“, – sakė homilijoje vysk. Kęstutis Kėvalas, ragindamas nuolat stabtelėti prie Viešpaties kojų, ir tai teiks sparnus kilti, kurti ir bendradarbiauti. Mokslo metus Kauno kunigų seminarijoje pradėjo 22 studentai, iš jų 10 parengiamajame kurse Šiluvoje.

Telšių kunigų seminarijoje

Rugsėjo 2 dieną Žemaičių Kalvarijos šventovėje naujuosius mokslo metus Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarija iškilmingai pradėjo šv. Mišiomis, kurioms vadovavo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, koncelebravo Telšių vyskupo augziliaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM, Telšių kunigų seminarijos rektorius kan. Viktoras Ačas, vicerektorius kan. Remigijus Saurorius, prefektas kan. Andriejus Sabaliauskas, studijų prefektas kun. Vladas Gedgaudas ir kiti seminarijos dėstytojai. Šv. Mišiose meldėsi seminaristai, būrys maldininkų.

Sakydamas pamokslą Telšių vyskupas J. Boruta SJ kalbėjo apie kunigystės pa-

pasauliui, keitė jo dvasinį, moralinį ir galiausiai politinį veidą“, – minėjime kalbėjo J. Narkevičius.

Seimo narė V. Aleknaitė-Abramkienė pabrėžė, kad popiežius, kaip taikos piligrimas, Lietuvoje tęsė tautų laisvės skelbėjo misiją. Pasak politikės, visa, ką yra daręs ir kalbėjęs palaimintasis Jonas Paulius II, buvo ryšku ir didu, pilna gilios ir iškalbingos simbolinės prasmės.

Minėjime dalyvavo prezidentas Valdas Adamkus, Lietuvos Bažnyčios hierarchai ir atstovai, Nepriklausomybės Akto signatarai, esami ir buvę Vyriausybės nariai ir kiti garbingi svečiai. Seimo II rūmų galerijoje Seimo pirmininko pavaduotojo Jaroslavo Narkevičiaus iniciatyva atverta nuotraukų ekspozicija „Liudykite Kristų“. Seimo posėdžiui pasibaigus Seimo pirmininko pavaduotojas Petras Auštrevičius Vilniaus Antakalnio kapinėse padėjo gėlių prie paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę, kur palaimintasis popiežius Jonas Paulius II meldėsi.

Vilniaus arkikatedroje

Rugsėjo 4 d. popietę į Vilniaus arkikatedrą paminėti popiežiaus vizito susirinko Bažnyčios hierarchai, kunigai, vienuoliai ir vienuolės bei pasauliečiai. Minėjimas pradėtas Dievo tautos Valandų liturgija – *Dienine*. Susirinkusieji klausėsi lygiai prieš 20 metų popiežiaus Jono Pauliaus II sakytos kalbos kunigams, vienuoliams, vienuolėms Vilniaus arkikatedroje.

Minėjime kalbėjęs arkiv. Gintaras Grušas apžvelgė Jono Pauliaus II meilės Lietuvai ženklus, kurie ir šiandien nepraranda aktualumo. Arkivyskupas akcentavo, kad popiežiaus kalbos ir susitikimai vedė mus į gilesnį savęs supratimą: ką reiškia būti krikščioniu kataliku mūsų laikų pasaulyje ir išlaisvėjusioje Lietuvoje.

Mintimis apie palaimintąjį taip pat pasidalijo popiežiaus biografas George'as Weigelis. Anot jo, palaimintasis Jonas Paulius II žymi epochų lūžį Bažnyčios istorijoje įžengiant į jos naują periodą XXI amžiuje. Popiežius priminė, kad Evangelija ne gražus pasakojimas, o Jėzaus paliepimas evangelizuoti, duotas kiekvienam pakrikštytajam. Naujosios evangelizacijos Bažnyčia – tai Bažnyčia mokinių, kuriems draugystė su Viešpačiu Jėzumi Kristumi yra esminis dalykas, nulemiantis kiekvieną jų gyvenimo aspektą. Būti naujosios evangelizacijos kataliku reiškia būti pašauktam visą gyvenimą mokytis suprasti, kas yra Viešpats ir kokius didžius darbus jis nuveikė Dievo tautoje. Bažnyčia suvokia, jog misijų teritorija yra visur. Didelis iššūkis Lietuvos Bažnyčiai bus tai, kad tradiciškai per kultūrą perduodamą tikėjimą turės pakeisti liudijimu ir asmeniniu kvietimu grindžiamas tikėjimas. Tačiau tai pasiekti padės mumyse tebegyvenantis kankinių ir išpažinėjų Bažnyčios atminimas. Jie, siekdami tiesos, viskuo rizikavo dėl Kristaus meilės.

Po pranešimų ir Palaimintojo popiežiaus Jono Pauliaus II litanijos Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas visus palaimino palaimintojo popiežiaus Jono Pauliaus II relikvija.

Vilniaus universitete

Rugsėjo 6 d. pavakarę Vilniaus universiteto Didžiajame kieme atidaryta fotografijų paroda. Šv. Jonų bažnyčioje atidengta atminimo lenta, skirta Jono Pauliaus II susitikimui su akademine bendruomene. Be to, veikė ekspozicija, kurią sudarė su popiežiumi susiję dokumentai iš Seimo, Prezidento kanceliarijų bei prof. Vytauto Landsbergio archyvų.

Seimo vicepirmininkė I. Degutienė per parodos atidarymą kalbėjo: „Prisimindama tuos 1993 m., jų tikrovę, šiandien ne tik aš, bet ir jūs galvojate: koku tinkamu laiku Jo Šventenybė apsilankė Lietuvoje. Prisiminkime – tebuvo praėję vos dveji metai nuo realaus Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo. Ką tik buvome išlydėję rusų kariuomenę, ką tik įsivedę litą. Turėjome daug vilčių, tačiau kartu – daug nežinios ir abejonių: kokie esame, ar teisingu keliu einame, ar teisingai elgiamės, kokia bus mūsų ateitis, ar greitai išbrisisime iš materialinio sunkmečio ir iš moralinių prieštaravimų?“

„Popiežius Jonas Paulius II savo kalba įprasmino ką tik nepriklausomybę atkūrusios Lietuvos valstybės lūkesčius, brėžė jos ateities gaires“, – sakė VU mokslo reikalų prorektorius prof. Eugenijus Butkus. Profesorius prisiminė Šventojo Tėvo kreipimąsi į inteligentiją: „Jūs, kultūros ir mokslo žmonės, labiau nei kiti esate atsakingi, kad protui nebūtų užtveriamas kelias, vedąs paslapties link.“

Seimo vicepirmininkė teigė šį imperatyvą suprantanti ne tik kaip siekį derinti mokslo ir tikėjimo tiesas. „Suprantu tai kaip ir dar vieną perspėjimą, kad mokslas, agresyvi technologijos, veikiančios be žmogiškojo matmens, be atsakomybės visuomenei, tampa ne tik tuščia vidurė ir bedvasės, bet ir pavojingos. Kad nevalia eksperimentuoti su tokiais atraminėmis vertybėmis kaip žmogaus būtis ir žmogaus gyvybė, šeima ar bendrystė“, – tvirtino ji.

VU mokslo reikalų prorektorius teigimu, kartais mokslas priešpriešinamas tikėjimui, tačiau ši dichotomija tik tiems, kurie labai ribotai suvokia pasaulį. Akademikas ragino įsidėmėti popiežiaus mintį apie mąstymo etiką, mintį, kuri turėtų tiesiogiai veikti kultūrą, įskaitant ir universitetinę.

Į Jono Pauliaus II tiesos siekį atkreipė dėmesį ir popiežiaus biografas, amerikiečių teologas dr. George'as Weigelis. Jis priminė, kad pontifikas itin pabrėžė kultūros, vertybių svarbą esminėms XXI a. atramoms – demokratijai ir laisvai ekonomikai.

Diplomatas, Lietuvos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius JAV ir Meksikai Žygimantas Pavilionis pažymėjo, kad Šventasis Tėvas padėjo suvienyti pasaulį prieš komunizmą. Ambasadorius teigė, jog kai popiežius atvyko, mūsų tauta ėjo iš tamsos. Per šiuos dvidešimt metų lyg ir sugebėjome įveikti tamsą: Vašingtone mus vadina kone sėkmingiausiu transformacijos pavyzdžiu, džiaugiamės ekonomikos augimu, esame elitinių – ES ir NATO – klubų nariai. Į mus tarsi nukreipti viso pasaulio prožektoriai. „Ko mums dar galėtų trūkti?“ – klausė ambasadorius. Į šį klausimą atsakyti padeda Jono Pauliaus II mintys apie žmogaus orumą, tapatybę, identitetą. Išorinės valstybės stiprybės negana. „Mūsų vidinė stiprybė – stipri asmenybė, žmogiškasis orumas, pilietiškumas taip ir netapo pagrindiniu mūsų rūpesčiu per du nepriklausomos Lietuvos dešimtmečius“, – atkreipė dėmesį pranešėjas. Ambasadorius kalbėjo apie bendruomeniškumo reikšmę ir ekumenizmą neatsisakant savos tapatybės. Baigdamas jis linkėjo nepamiršti, kad tikroji yra ne ta šviesa, kuri šviečia iš pasaulio prožektoriu, tačiau ta, kuri sklinda iš vidaus.

Kauno arkikatedroje bazilikoje

Rugsėjo 6 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje iškilmingose vakaro šv. Mišiose dėkota Dievui už pal. Jono Pauliaus II apsilankymą Kaune ir šioje šventovėje prieš 20 metų jo apaštališkosios kelionės Lietuvoje ir kitose Baltijos šalyse metu. Šv. Mišioms vadovavęs arkivyskupijos augziliaras vysk. Kęstutis Kėvalas, sveikindamas liturgijos dalyvius, priminė tuos jaudinančius momentus,

šaukimą ir sekimą Kristumi. Jis taip pat priminė universitetų atsiradimą iš Bažnyčios įsteigtų mokyklų bei seminarijų. Vyskupas išryškino studijų ir maldos svarbą, linkėjo seminaristams ugdytis dorybes ištikimai sekant Kristumi, drąsino jaunos žmones neišsigąsti iššūkių ir sunkumų, bet tvirtai keliauti pašaukimo keliu.

Po šv. Mišių, tą dieną smarkiai lyjant, bazilikos viduje buvo einamas Kryžiaus kelias – giedami Kalnai. Pasibaigus pamaldoms penkiems Telšių kunigų seminarijos absolventams Telšių vyskupas J. Boruta SJ įteikė religijos mokslo magistro laipsnio diplomus. 2013 m. naujuosius mokslo metus Telšių kunigų seminarijoje pradėjo 15 klierikų, o Telšių vyskupijos licėjuje – du moksleiviai.

Kauno arkivyskupijoje

Rugpjūčio 29 d. pradėdant naujuosius mokslo metus, Kauno arkivyskupijos katechetikos centro pakviesti, į šventę drauge susirinko tikybos mokytojai ir katechetai. Kaip ir kasmet, rytmetį šventė prasidėjo iškilmingomis šv. Mišiomis Kauno arkikatedroje bazilikoje. Sveikindamas koncelebruojančius kunigus, visus tikybos mokytojus ir katechetus, Katechetikos centro darbuotojus Eucharistijos liturgijai vadovavęs arkivyskupijos augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas priminė tądien minimą šv. Jono Krikštytojo nukankinimą, kvietė tiesos kankinio pavyzdžiu melsti Viešpatį drąsos būti Jo apaštalais jauniems žmonėms. Nebijoti kryžiaus, kuris ištinka kiekvieną Kristaus apaštalą. „Drąsiname jus, stipriname, jūs esate priešakinėse linijose“, – sakė vysk. Kęstutis, sykiu perduodamas mokytojams ir katechetams ir Kauno arkivyskupo metropolito pasveikinimą.

Po šv. Mišių arkivyskupijos salėje šventės dalyvius sveikino Katechetikos centro vadovas Artūras Lukaševičius, pristatydamas mokytojams naująją tikybos mokymo kuratorę, Kauno m. sav. švietimo skyriaus vyriausiąją specialistę Euriką Stankevičienę.

Apie šiandienos nuolat besikeičiančią kultūrinę situaciją ir jos keliamus iš-

šūkius jaunimo ugdytojams žodį tarė vysk. K. Kėvalas. Šiandien, pasak ganytojo, turime situaciją, kai tūkstantmetės, žmonijos patikrintos moralės normos kvestionuojamos ir netgi paneigiamos, skirtingai nei visų pripažinti ir nebediskutuojami mokslo dėsniai. Nauji iššūkiai – tai naujieji XXI a. eksperimentai su žmogumi. Tai plintanti „genderizmo“ ideologija, su kuria teks žūtūtinai susikauti, nes ji klibina pačią žmogaus prigimties esmę jo biologinės lyties, lytiškumo srityse. Savo žodyje ganytojas pabrėžė, jog būdami krikščionys turime mums šventas gyvybės, šeimos, santuokos sampratas sugebėti apginti ir perduoti kaip tiesą. Savo vertybes katalikai taip pat turėtų ginti, išlaikydami meilės egzaminą, nepykdami, patys netapdami atmetimo priežastimi. Šiandien mokytojams svarbu ypač šiose ugdyto srityse eiti prie mokinių su mokslinė argumentacija ir, žinoma, su meile – meilė, pasak ganytojo, išbandyta ir niekada nepralaimi.

Vilkaviškio vyskupijoje

Rugpjūčio 27 d. kasmetinė Vilkaviškio vyskupijos tikybos mokytojų ir katechetų rudens konferencija, organizuojama vyskupijos Katechetikos centro, prasidėjo šv. Mišiomis Prienų Kristaus Apsireiškimo bažnyčioje. Vyskupijos ganytojo Rimanto Norvilos vadovaujamoje liturgijoje meldėsi keleto dekanatų dekanai, parapijose tarnaujantys kunigai, tikybos mokytojai, Prienų parapijos žmonės. Liturgiją pagyvino iškilminga vietinės parapijos ministrantų asista bei Prienų „Žiburio“ gimnazijos gimnazistų giedojimas (vadovė – mokytoja ekspertė Roma Ruočkienė).

Šv. Mišių pradžioje vyskupas R. Norvila pasidžiaugė dalyvaujančiais tikybos mokytojais, primindamas tądien minėtą šv. Moniką, dėl savo sūnaus Augustino išliejusią ne vieną ašarą bei nuėjusią ilgą atgailos kelią, kad jis sugrįžtų prie Dievo. Ganytojas ragino susirinkusius neprarasti vilties ir net sunkiausiose situacijose pasitikėti Dievu, jam pavedant ir naujuosius mokslo metus.

Homilijoje, komentuodamas tos dienos Šventojo Rašto skaitinius, Prienų

kai Šventasis Tėvas įžengė į mūsų miestą, su tūkstantinėmis miniomis šventė Eucharistiją Santakoje, susitiko su jaunimu Dariaus ir Girėno stadione, ir kvietė melsti Viešpatį, kad pal. Jono Pauliaus II įstabiai paliudytas Dievo artumas ir šiandien įkvėptų bei drąsintų.

Šv. Mišias koncelebravo prel. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS, kurijos kancleris mons. Adolfas Grušas, Kauno I dekanato dekanas mons. Vytautas Grigaravičius, mons. Artūras Jagelavičius, arkikatedros klebonas kun. Evaldas Vitulskis ir vikaras Nerijus Vyšniauskas.

Homiliją pasakęs mons. A. Jagelavičius atkreipė dėmesį, kokia atsakinga ir pranašiška buvo Jono Pauliaus II tarnystė, kaip atidžiai tuomet klausėmės jo žodžių – šis popiežius buvo tarsi mūsų Nepriklausomybės krikštatėvis. Cituodamas Jono Pauliaus II pasakytas mintis, mons. A. Jagelavičius pabrėžė jo iškeltą ypač svarbų brandžių pasauliečių liudijimą, kuris įmanomas su atsinaujinimu Šventojoje Dvasioje, į kurį karštai kvietė Šventasis Tėvas Santakoje. Homilija baigta raginiu prašyti Dievą išminties, kad popiežiaus žodžiai būtų nepamiršti ir taptų kelrodžiu į mūsų tautos ateitį.

Šv. Mišių pabaigoje buvo kalbama Pal. Jono Pauliaus II litanija, iškilnių dalyviai vėliau palaiminti Jono Pauliaus relikvija.

Šiauliuose

Rugsėjo 14 d. Šiauliai palaimintojo popiežiaus Jono Pauliaus II apaštališkosios kelionės į Lietuvą 20-metį paminėjo renginių gausa.

Šiaulių miesto tarybos nutarimu takas link Šv. Ignaco Lojolos bažnyčios pavadintas Palaimintojo popiežiaus Jono Pauliaus II vardu. Iš abiejų tako pusių ant pastatų sienų pritvirtintus užrašus su pavadinimu atidengė ir juostą simboliškai perkirpo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ ir Šiaulių miesto meras Justinas Sartauskas.

11 val. Šiaulių vyskupas Šv. Ignaco Lojolos bažnyčioje vadovavo Eucharistijos šventimui. „Šiandien Šv. Kryžiaus Išaukštinimo šventė, o popiežius Jonas Paulius II nepaprastai mylėjo kryžių“, – pradėdamas šv. Mišias sakė Šiaulių ganytojas Eugenijus Bartulis. Kartu šv. Mišias aukojo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ ir tėvai jėzuitai S. Kazėnas, A. Gudaitis, G. Vitkus, A. Baniulis. Sakydamas pamokslą, Telšių vyskupas kvietė grįžti į popiežiaus vizito laikus, trumpai priminė tų dienų Lietuvos situaciją, vizito aplinkybes.

Po šv. Mišių jėzuitų namuose aplankyti kambariai, kuriuose popiežius ilsėjosi ir valgė. 13 val. minėjimas tęsėsi Šiaulių vyskupijos pastoracijos centre. Renginių vedė kun. teol. lic. Rimantas Pranskaitis. Giedojo solistė Diana Tiškovaitė. Rodytas Algirdo Kulikausko dokumentinis filmas apie Šventojo Tėvo lankymąsi Kryžių kalne ir Šiauliuose. Pasidalyta popiežiaus sutikimo Kryžių kalne prisiminimais. Aplankyta Švč. Jėzaus Širdies tarnaičių seserų kongregacijos sesers Reginos surengta nuotraukų ir popiežiaus Jono Pauliaus II leidinių paroda Pastoracijos centro bibliotekoje.

16 val. prasidėjo bėgimo ir dviračių maratonas nuo Šiaulių katedros iki Kryžių kalno. Taip norėta įprasminti kelią, kuriuo Šventasis Tėvas atvyko į Šiaulius. Maratonui vadovavo Šiaulių vyskupijos kancleris kun. teol. lic. Evaldas Alūza. Dalyvavo 18 dviratininkų ir 3 bėgikai. Visą kelią lydėjo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis.

Šilinių atlidai

Rugsėjo 7-ąją Marijos šventovėje Šiluvoje prasidėjo didieji Šilinių atlidai. Pirmoji diena Šilinėse nuo 2011 metų skiriama pal. Jonui Pauliui II, o šiemet ši diena paminėta ypatingai, drauge su visa Lietuva, kuri šiomis dienomis Vilniuje ir kituose miestuose, ypač popiežiaus lankytose vietose, su dėkingumu prisiminė jo vizito 20-metį. Į atlidus Šiluvoje Jono Pauliaus II užtarimu melsti gyvo ir tvirto tikėjimo liudijimo šeštadienį rinkosi vienuolinės kongregacijos ir katalikiškos bendruomenės iš visos Lietuvos.

Savo piligrimystę Šiluvoje vienuoliai pradėjo Švč. M. Marijos pasveikinimu Apsireiškimo koplyčioje – joje buvo sugiedotas vienas gražiausių Bažnyčios kūrinių Dievo Motinos garbei. Vėliau sakralioje aikštėje atlidų dalyviai jungėsi į bendrą rožinio malda, o 12 val. čia prasidėjo iškilminga Eucharistija.

Eucharistijai vadovavęs Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius sveikino vyskupus, kunigus, ypač gausiai susirinkusius brolius ir seseris vienuolius, Marijos legiono, Gyvojo rožinio narius, Švč. M. Marijos bei Pal. Jurgio Matulaičio draugijas, „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenę, maldos grupes, įvairias katalikiškas bendruomenes. Kviesdamas dėkoti Viešpačiui už pal. Jono Pauliaus gyvenimo ir tarnystės Bažnyčiai pavyzdį, arkivyskupas pakvietė melstis ir už taiką Sirijoje bei pasaulyje – maldai ir pasninkui viso pasaulio tikinčiuosius paragino popiežius Pranciškus.

Šv. Mišias koncelebravo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila ir Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas bei grupė kunigų iš įvairių vyskupijų. Giedojo jungtinis vienuolių choras, vadovaujamas ses. Liucijos Grybaitės FMA. Homiliją pasakęs Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila kvietė pažvelgti į Jono Pauliaus II tikėjimo kelią, jo kaip Dievo žmogaus liudijimą, kuris ir šiandien gali būti gyvu šaltiniu ir dvasinių vertybių versme, gaivinančia ypač katalikiškas bendruomenes, jų veikimą ir dvasią.

Kitu laiku aukotose šv. Mišiose – joms vadovavo ir homilijas sakė kun. Erastas Murauskas, kun. Antanas Blužas OFM, kun. Edvinas Rimavičius, kun. Gražvydas Geresionis – Šiluvos šventovėse melsta malonės krikščioniškai gyventi ir skelbti Evangeliją, prašyta tam Šventosios Dvasios įkvėpimo, dėkota už malonę būti Bažnyčios nariais. Giedojo Šiluvos, Kėdainių Šv. Jurgio ir Šv. Juozapo, Kauno Šventosios Dvasios parapijų chorai. Klausyklose tądien patarnavo Kėdainių dekanato kunigai. Po vakaro šv. Mišių Šiluvos bazilikoje prasidėjo Eucharistijos adoracija rengiantis Tikėjimo metų ir Žemaičių Krikšto jubiliejaus iškilimams. Šiluvos muziejuje tądien pristatytas naujas fotoalbumas „Šiluvos šventovė“.

Rugsėjo 8-osios sekmadienį Šiluvoje, drauge su visa Bažnyčia švęsdami Švč. Mergelės Marijos Gimimą, tūkstančiai piligrimų iš visos Lietuvos prie altoriaus sakralioje aikštėje priešais baziliką vidudienį dalyvavo iškilmingose šv. Mišiose ir drauge minėjo Tikėjimo metų ir Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejaus iškilmes, dėkojo Viešpačiui už kiekvienam krikščioniui ir visai tautai brangias Krikšto ir tikėjimo dovanas.

Iškilmių Eucharistijai su Lietuvos vyskupais vadovavo, popiežiaus Pranciškaus palaiminimą perdavė ir gaviu ganytojiškuoju žodžiu piligrimų tikėjimą stiprino apaštališkasis nuncijus Baltijos kraštams arkivyskupas Luigi Bonazzi. Iškilmėse giedojo kamerinis choras „Aidija“.

dekanato dekanas ir vietinės parapijos klebonas kan. Jonas Baliūnas labai taikliai priminė, kad galima turėti itin stiprų žmogišką užnugarį, begalę pažinčių, tviskančių talentų, bet be Dievo palaimos visa tai gyvenime neš tik labai menkus vaisius, o dažniausiai lydės nusivylimas ir nepasitenkinimas. Ir atvirščiai, net ir būdamas netobulas, jei esi atviras Dievui, juo pasitiki ir leidiesi būti jo ugdomas, Viešpats visada tave rems ir palaikys.

Po šv. Mišių Prienų „Žiburio“ gimnazijoje vyko metinė konferencija. Pirmiausia sveikinimo žodį tarė vyskupas Rimantas Norvila, vėliau mokytojams derinti savo gyvenimą su tuo, ko moko, linkėjo gimnazijos šeimininkė direktorė Irma Šneiderienė bei Prienų švietimo centro vadovė Danutė Stankevičienė. Pranešimą „Tikybos mokytojo vaidmuo kuriant atjautos civilizaciją“ skaitė soc. mokslų dr. Daiva Kuzmickaitė MVS. Ji akcentavo įsijautimo į kito žmogaus rūpesčius svarbą per tai atrandant ir patį žmogų bei padedant jam tapti panašiam į Kūrėją. Nėra nė vieno žmogaus, kurio sužeidimo, nusivylimo gyvenimu bei savimi ar Dievu negalėtų nugalėti nesavanaudiška artimo meilė.

Vėliau vyskupijos katechetikos centro vadovas kun. Rytis Baltrušaitis smulkiai bei išsamiai pristatė popiežiaus Pranciškaus dovaną, Tikėjimo metams skirtą encikliką *Lumen fidei* apie tikėjimą.

Konferencijos pabaigoje buvo pagerbti studijas baigę bei brandžius jubiliejus švenčiantys vyskupijos tikybos mokytojai. Jaukią nuotaiką kūrė tarp atskirų konferencijos dalių įsiliejančios ir visus dalyvius įtraukiančios mok. R. Ruočkienės vadovaujamo choro dainos. Šventinė konferencija užbaigta turininga agape Prienų parapijos namuose.

-vksi, kait, kasab, krb-

Kunigų susirinkimai

Vilkaviškio vyskupijos

Rugsėjo 3 d. Marijampolėje, Vilkaviškio vyskupijos pastoracijos centre, pirmasis po vasaros Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas pradėtas bendra malda – Valandų liturgijos *Dienine*. Vys-

kupijos ganytojas Rimantas Norvila pasveikino visus su rudeniu ir naujų darbų sezono pradžia. Trumpai peržvelgęs vasaros darbus ir paminėjęs skaudų Balbieriškio parapijos įvykį – bažnyčios sudegimą, vyskupas pakvietė kalbėti sveičią, apaštališkąjį nuncijų Lietuvoje arkivyskupą Luigi Bonazzi.

Nuncijus, pasidžiaugęs, kad gali būti drauge su Vilkaviškio vyskupijos kunigais, pabrėžė, jog būti kartu – tai dalytis tuo, kas yra mūsų širdyse. Stengdamiesi gerai atlikti savo darbą, pagelbime vieni kitiems. Tuomet prelegentas pagrindinį dėmesį skyrė Tikėjimo metams ir pasidailijo savo išvalgomis, kurios dažnai peraugdavo į atvirą bei nuoširdų tikėjimo ir gyvenimo liudijimą. Nuncijus L. Bonazzi analizavo temą apie gimimą ir tapimą krikščioniu. „Privalome įsipareigoti tapti krikščionimis, nes kitaip tikėjimas bus kaip žvakė, kuri užgęsta. Tikėjimą turime skleisti, kad žvakės liepsna būtų stipresnė. Privalome gyventi ne varganai, bet džiaugsmingai, kad galime nešti tikėjimą (Evangeliją) kitiems. Privalome ieškoti būdų, kaip išpažinti *Credo* ir mokyti jį išpažinti įvairius žmones, kurie yra ir kurie nėra Bažnyčioje, bet ilgisi tiesos. Tikėjimas kaip perlas mumyse, bet mes nesusivokiame, kad turime jį savy, todėl reikia atverti savo tikėjimo ir proto akis, kad tai pažintume. Popiežius Benediktas XVI savo dokumente *Porta fidei* kalba apie tikėjimo dovaną, tai, kas mums yra padovanota“, – kalbėjo arkivyskupas Luigi Bonazzi.

Vėliau apaštališkasis nuncijus stabtelėjo prie kunigo asmens ir pamąstymo apie kunigystės dovaną. Jis sakė: „Dovana – kunigystės šventimai. Esame pasirinkti. Mane Viešpats pašaukė, bet turiu ir aš padaryti tai, kas priklauso nuo manęs. Pašaukimas – Dievo iniciatyva. Dievas mus nuolat kviečia išeiti iš savęs pačių, kad mūsų egzistencijos centras būtų Kristus.“ Cituodamas popiežių Pranciškų nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi sakė: „Yra du būdai gyventi pagal pasakymą, kad Kristus gyvena manyje, – garbinti ir tarnauti. Garbinti – būti Dievo akivaizdoje, kad jis galėtų būti su mumis. Ir kai Jis bus su

Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ džiugiai sveikino prie altoriaus procesija atėjusius arkivyskupą Luigi Bonazzi, kardinolą Vilniaus arkivyskupą emeritą Audrį Juozą Bačkį, Vilniaus arkivyskupą metropolitą Gintarą Grušą, Telšių vyskupą Joną Borutą SJ, Kaišiadorių vyskupą Joną Ivanauską, Vilkaviškio vyskupą Rimantą Norvilą, Vilniaus ir Kauno arkivyskupijų bei Telšių vyskupijos augziliarus vyskopus Arūną Poniškaitį, Kęstutį Kėvalą bei Liną Vodopjanovą OFM, vyskopus emeritus Joną Kaunecką, Juozą Matulaitį, Juozą Žemaitį MIC, Juozą Preikšą, taip pat brolius kunigus. Ganytojas sveikino į iškilmes atvykusius LR ambasadorių JAV Žygimantą Povilonį, Seimo, Vyriausybės narius, Lietuvos Evangelikų liuteronų bei Stačiatikių Bažnyčių vadovų atstovus dvasininkus, klausyklose tarnaujančius Kauno I dekanato kunigus, taip pat Telšių ir Kauno seminarijų klierikus, nacionalinės televizijos ir radijo vadovus bei darbuotojus, visus tikinčiuosius aikštėje ir dalyvaujančius iškilmėse per radijo ir televizijos transliacijas.

Arkiv. L. Bonazzi homilijos pradžioje kaip apaštališkasis nuncijus perdavė popiežiaus Pranciškaus pasveikinimą ir palaiminimą. „Krikščioniškas tikėjimas – tai tikėjimas Dievo meile“, – sakė arkiv. L. Bonazzi, pabrėždamas, kad Dievas mus myli tokius, kokie esame, myli tose aplinkybėse, kuriose esame. Dievo meilė nėra abstrakti, jos vardas ir veidas yra Jėzus Kristus. Tik per Kristų, per Šventąją Dvasią, gautą per Krikštą, tampame pajėgūs ir patys mylėti. Pasak apaštališkojo nuncijaus, priimti Dievo meilę – tai priimti Dievo gailestingumą. „Tegu Viešpats randa mumyse švarių lapų, kuriuose galėtų rašyti istoriją kartu su mumis, – užbaigdamas homiliją linkėjo arkiv. L. Bonazzi, – tada ir mes, kaip Marija, patirsime tikėjimo džiaugsmą ir palaimą.“

Mišių pabaigoje, prieš ganytojiškąjį palaiminimą, arkivyskupas S. Tamkevičius dar pakvietė paklausti Jono Pauliaus II maldos Šiluvoje per Žodžio liturgiją prieš 20 metų, 1993 m. rugsėjo 7-ąją, įrašo. Šilinių atlaidų dalyvius arkivyskupas išlydėjo palinkėdamas visiems parsivežti iš Šiluvos ramybės, vilties ir džiaugsmo ir skleisti tai savo aplinkoje.

15 val. Šiluvą pasiekė jaunieji kasmetinio piligrimų žygio iš Kryžių kalno dalyviai (apie 800), vadovaujami Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio. Jie aikštėje drauge šventė šv. Mišias ir jose meldėsi už Lietuvos jaunimą. Homiliją pasakė vysk. K. Kėvalas.

Vakare šv. Mišioms vadovavęs arkiv. S. Tamkevičius kvietė, esant Lietuvoje sudėtingai demografinėi padėčiai, ypač melstis už pagarbą gyvybei nuo žmogaus pradėjimo iki natūralios mirties. Vysk. K. Kėvalas savo homilijoje sakė: „Švęsdami Marijos Gimimą, prisimename ir didžiausią žmogaus gimimo stebuklą, kuris yra Dievo lūkestis.“ Šv. Mišiose kitu laiku prašyta drąsos liudyti Kristų, malonės nutolusiems nuo tikėjimo. Šv. Mišioms vadovavo ir homilijas sakė mons. Vytautas Grigaravičius, kun. Erastas Murauskas, kun. Kęstutis Rugevičius.

Rugsėjo 9 d., pirmadienį, Šilinių atlaiduose melstasi už policijos, valstybės sienos apsaugos ir priešgaisrinės gelbėjimo tarnybų darbuotojus, jų šeimas. Tą dieną įvairiu laiku aukotose šv. Mišiose Šiluvos šventovėse prašyta Viešpaties malonės, kad visi, taip pat ir teisėtvarkos bei teisėsaugos darbuotojai, sąžiningai atliktų savo pareigas. Melstasi ir už suklydusius – kad jie sugrįžtų į prasmingą gyvenimą. Gausiai į Šiluvos aikštę susirinkusius piligrimus kun. Artūras Kazlauskas savo katecheze parengė Eucharistijos šventimui. Katechezėje primintas sakramentinis susitaikymas, kuris būtinas norint priimti Eucharistiją. Krikščio-

niui nuodėmės dovanojamos, nes jos jau atpirktos Jėzaus Kristaus krauju. Tas, kuris pripažįsta ir išpažįsta savo kaltes, gali gauti atleidimą. Krikščioniui atgaila – tai susitaikymas ir su Dievu, ir su Bažnyčia.

Iškilingai Eucharistijai vadovavęs Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ sveikino koncelebruojančius brolius kunigus, policijos kapelionus, taip pat visus Šiluvos piligrimus ir ypač į iškilmes atvykusius policijos, valstybės sienos apsaugos ir priešgaisrinės gelbėjimo tarnybų vadovus – LR vidaus reikalų ministrą Dailį Alfonsą Barakauską, policijos generalinį komisarą Saulių Skvernelį, priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktorių generolą Remigijų Baniulį, valstybės sienos apsaugos tarnybos vadą l. e. p. Valentina Novikova, kitus šių tarnybų vadovus, pareigūnus ir darbuotojus. „Kviečiu į bendrą maldą už šiuos vyrus bei moteris, nuo kurių priklauso visos visuomenės saugumas ir ramybė. Prašykime Aukščiausiąjį palaimos jų darbe ir gyvenime“, – paragino arkivyskupas, pradėdamas Eucharistijos šventimą. Giedojo VRM vyrų choras „Sakalas“, grojo VRM reprezentacinis pučiamųjų orkestras.

Homilijoje arkiv. S. Tamkevičius atkreipė visų dėmesį į šiemet daugiau kaip milijardo katalikų pasaulyje švenčiamus popiežiaus Benedikto XVI paskelbtus Tikėjimo metus. Mūsų tikėjimas, kaip sakė ganytojas, jei nesirūpinama jo auginti, gali likti tarsi embrionas motinos iščiose. Tačiau brandinamas tikėjimas gali išaugti iki to, kad žmogumi žavėtųsi visas pasaulis. Toks buvo pal. Jonas Paulius II – didį jį padarė jo tikėjimas. Tai dvasios milžinas, kurio įtaką jautė visas pasaulis, o jo apsilankymas Lietuvoje prieš 20 metų buvo didžiulė Dievo dovana.

Užbaigus Eucharistiją ganytojiškuoju palaiminimu, sugiedotas Lietuvos himnas. Piligrimų informacijos centre tądien buvo pristatyta knyga apie Raseinių dekanato bažnyčių varpus. Vakaro šv. Mišiose joms vadovavęs arkivyskupas S. Tamkevičius kvietė melstis ne tik už kalinčius, bet ir už visus sužeistus žmones, kurie, patys būdami žaizdoti, žeidžia kitus. Paraginta prašyti Viešpatį, kad visi klystantys sugrįžtų į žmogaus vertą gyvenimą.

Tądien Šiluvoje piligrimams sielovadinius patarnavimus teikė Raseinių dekanato kunigai. Šv. Mišias aukojo, homilijas sakė kun. Ramutis Jančas, kun. Juozas Čičirka, kun. Albertas Stanulis, kun. Vincas Kudirka. Giedojo Raseinių, Šiluvos, Viduklės parapijų chorai.

Rugsėjo 10 d. Šilinių ataiduose melstasi už taiką ir ramybę pasauliui, už karius, kurie dalyvauja taikos misijose; Viešpaties prašyta, kad jis išmokytų išziebiančius konfliktus spręsti taikiai. Šią dieną melstasi už karius ir savanorius, kurie gynė Tėvynės laisvę atiduodami savo gyvybę. Švęsti Švč. M. Marijos Gimimo į Kariuomenės dieną atvyko Lietuvos kariuomenės vadas generolas leitenantas Arvydas Pocius, KA ministerijos viceministras Antanas Valys, LR kariuomenės kapelionų, generolų, karininkų, puskarininkų, karių, šaulių, savanorių, partizanų, taip pat ir svečių iš Vokietijos.

Drauge su Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos vyrų choru „Kariūnas“, grojant Karinių oro pajėgų orkestrui, gausūs Šiluvos piligrimai, giedodami Loreto Dievo Motinos litaniją, sutiko vyskupų ir kunigų procesiją, atėjusią per aikštę prie altoriaus.

Iškilingai Eucharistijai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, koncelebravo Vilniaus arkivyskupas metropolitas ir Lietuvos

mumis, mes galėsime tarnauti broliams ir seserims.“

Svečias drąsiai kalbėjo apie savo tikėjimo kelionę. Jis sakė: „Vis labiau suprantu tai, ką visada turėjau savo rankose, ir einant metams dalykus pažįstu daug giliau. Tikėjimas – Dievo iniciatyva, kurią Jis skleidžia mano gyvenime. Esame nuolat skolingi Dievo meilei. Dievo teismas yra meilė, kuri mus išgelbi. Dievo meilė yra pasitikėjimas, kuris drauge yra siuntimas misijai. Mūsų atsakymas į Dievo iniciatyvą neturi būti tik tarnystės atlikimas. Privalome grįžti į tikėjimo gelmę ir esmę. Galime duoti tik tai, ką priimame. Dievo meilės patirtį ir malonę mes turime išgyventi asmeniškai. Pasaulis stokoja Gerojo Ganytojo Kristaus žvilgsnio. Ne manęs, bet per mane Kristaus. Nes Jis pasitiki manimi taip, kad galiu jam atstovauti. Mano trapumas ir silpnumas leidžia pasireikšti Dievo malonei ir galybei, kai reikalingą malonę esu atviras priimti. Nuolankus yra tas, kuris pasiryžęs padaryti didelių darbų pasitikėdamas Dievu.“ Užbaigdamas pirmą susitikimo dalį prelegentas kalbėjo apie kunigų vienybę su savo vyskupu bei vienybę tarpusavyje.

Antroji susitikimo dalis buvo skirta diskusijai ir klausimams. Kalbos pakrypo Sirijos link ir buvo pasidalyta įvairiomis mintimis šia tema. Nuncijus, remdamasis ir popiežiaus Pranciškaus ištaramis šia tema, apibendrino sakydams, kad prievarta gimdo prievartą, o karas niekada neatneša taikos.

Baigdamas arkivyskupas L. Bonazzi sakė, kad jam asmeniškai stipriausias Tikėjimo metų įvykis – popiežiaus Benedikto XVI atsistatydinimas, atnešęs vaisių – naująjį popiežių Pranciškų, kuris šiandieniam pasaulyje yra neabejotinas Šventosios Dvasios veikimo ženklas. Konferencija užbaigta kvietimu ieškoti ryšio su Kristumi, kuris yra visa atnaujinantis šaltinis. Bendrų pietų metu vyskupas R. Norvila pasveikino amžiaus ir kunigystės jubiliejus švenčiančius kunigus.

Popietų apaštališkasis nuncijus aplankė visus Vilkaviškio vyskupijos centrus, įsi-

kūrusius Pastoracijos centre, ir kiekviename iš jų pabendravo su ten dirbančiais žmonėmis. Savo vizitą į Vilkaviškio vyskupiją garbus svečias užbaigė apsilankymu Prienų parapijos bažnyčioje bei parapijos namuose, pabendravo ir su parapijos kunigais. O paskutinis žingsnis buvo solidarumo su sukrėtimą išgyvenusia Balbieriškio bendruomene parodymas apsilankant sudegusios parapiinės bažnyčios vietoje.

-krb-

Vilniaus arkivyskupijoje

Rugsėjo 11 d. Vilniaus arkivyskupijos Trinapolio rekolekcijų namuose vyksiamame kunigų susirinkime dalyvavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis, Vilniaus arkivyskupas emeritas kardinolas Audrys Juozas Bačkis ir kunigai iš įvairių arkivyskupijos parapijų. Susirinkimas prasidėjo Valandų liturgijos malda – Dienine.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretorius kun. Kęstutis Smilgevičius supažindino su leidyklos „Katalikų pasaulio leidiniai“ išleista autorių Richardo R. Gaillardetzo ir Catherine E. Clifford knyga „Raktas į Vatikano II Susirinkimo mokymą“. Joje pristatoma dvidešimt svarbiausių tekstų ištraukų, padedančių suvokti Susirinkimo tėvų viziją. Kiekviename skyriuje išryškintas platesnis istorinis ištraukos kontekstas, išnagrinėjama jos prasmė bei reikšmė šiandienės Bažnyčios gyvenimui. Ryškiausias Susirinkimo rezultatas – liturgijos reforma. Pabrėžiamas ne tik tikėjimo slėpinio matmuo, bet ugdomas ir supratimas. Susirinkimas – tai lūžis Bažnyčios gyvenime. Buvo pradėtas dialogas su pasauliu, paliudyta, kad Bažnyčia gali daug duoti ir kartu pati mokytis. Pabrėžta pastoracijos svarba, nes šioje srityje atrandamos taisyklės, poreikiai ir veikimo būdai. Bažnyčia atrado savo ne tik kaip Mokytojos, bet ir kaip gailėstingosios Motinos misiją.

Antroje susirinkimo dalyje Vilniaus arkivyskupas pranešė, kad paskelbti nauji rinkimai į arkivyskupijos Kunigų tarybą, padidintas jos narių skaičius, o

kariuomenės ordinaras Gintaras Grušas, LR kariuomenės kapelionai ir kapelionai svečiai. Ganytojo paraginiu melstasi už Lietuvos karius, partizanus, šaulius prašant Dievo globos Tėvynei – kad ją saugantiems niekada nereikėtų panaudoti ginklų prieš priešus. Homiliją sakęs Lietuvos kariuomenės ordinaras arkivyskupas G. Grušas atkreipė dėmesį, jog Dievas žmonių atžvilgiu turi savo planus ir nori, kad juo sektume. Iš Senojo Testamento žinome, koks ilgas buvo išganymo istorijos kelias. Tačiau, pasak pranašo Ezekielio, tauta, vaikščiojusi tamsybėse, išvydo skaisčią šviesą. Ši šviesa – tai pats Dievas, galingasis Tėvas, Taikos kunigaikštis. Kariuomenės ordinaras sakė: kad būtų taika, turime padėti Jam viešpatauti, stengtis, kad taika būtų mūsų širdyse ir tarp mūsų.

Mišių pabaigoje ganytojiškasis palaiminimas buvo suteiktas su palinkėjimu, kad į savo dalinius, namus kariūnai parneštų ramybės ir džiaugsmo, turėtų daugiau tikėjimo ir vilties – nuo šių dalykų labai priklauso bendra nuotaika mūsų Tėvynėje.

Piligrimų sielovadoje rugsėjo 10 d. tarnavo Ukmergės dekanato kunigai, daug piligrimų Šiluvoje tądien susitaikė su Dievu atlikdami išpažintį. Šv. Mišias aukojo, homilijas sakė kun. Rimantas Laniauskas, kun. Norbertas Martinkus, diak. Robertas Urbonavičius. Giedojo Lietuvos geležinkelinių choras „Draugystė“, savanorių choras „Margiris“, Panevėžio šaulių choras „Aukštaitis“, Ukmergės Švč. Trejybės parapijos choras.

Rugsėjo 11-oji Šiluvoje buvo skiriama maldai už kunigus. Į Kunigų dieną atvykę piligrimai, kurie, kaip ir kasdien, neretai atvyksta į atlydus ne tik pavieniui, bet ir organizuotai, su savo darbo, maldos, mokymosi, parapijų ir kt. bendruomenėmis, įvairiu laiku aukotose šv. Mišiose meldėsi už kunigystės sakramentu teikiamas malones, už kunigus, kurie išgyvena pašaukimo krizę, ir už jaunuolius, kad jie atsilieptų į Dievo kvietimą kunigystei. Melstasi ir už žmones, kurie atšalo nuo tikėjimo dėl kunigų kaltės. Klausyklose tądien Šiluvoje norėjusiems susitaikyti su Dievu patarnavo Jurbarko dekanato kunigai.

Vidudienį sakralioje aikštėje prieš Eucharistijos liturgiją katechezę vedęs kun. Artūras Kazlauskas aptarė vyskupo ir kunigo tarnystę. „Kristus mus surinko aplink save ir dovanojo regimą savo paveikslą per vyskopus ir kunigus. Kristus pats atlieka šį darbą. Liturgija – tai paties Dievo patarnavimas savo tautai“, – sakė kun. A. Kazlauskas ją švęsti besirengiantiems gausiems piligrimams iš įvairių Lietuvos vietų.

Švęsti iškilmingos Eucharistijos tądien prie altoriaus aikštėje atėjo didžiulė kunigų procesija. Liturgijai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, koncelebravo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, beveik 100 kunigų iš visų Lietuvos vyskupijų. Giedojo Šiluvos parapijos vaikų ir jaunimo choras.

Sveikindamas Telšių vyskupą, brolius kunigus, seminaristus, taip pat besirengiančius tapti nuolatiniais diakonais, visus gausius piligrimus, ganytojas pakvietė melstis už Lietuvos ir viso pasaulio kunigus ir vyskopus.

„Ši diena man asmeniškai brangi – kas būtų vyskupas be kunigų, didžiausių vyskupo pagalbininkų. Ir tikintieji žino, ką reiškia turėti gerą kunigą parapijoje“, – sakė arkivyskupas S. Tamkevičius savo homilijos pradžioje. Joje prisiminė gerus savo gyvenime sutiktus kunigus – apie tokius, pasak ganytojo, galėtų pasidalyti ir dauguma tikinčiųjų. Kunigas yra Dievo per Bažnyčią pašauktas

vyras, kuriam suteikiamos galios atlikti šventas kunigystės pareigas – krikštyti, sutaisyti su Dievu, aukoti Eucharistiją. Kunigo tarnystė – tai ir didžiulė atsakomybė. „Per šiuos atlaidus melskime, kad broliai kunigai ir vyskupai augtų tikėjimu ir tikėjamą spinduliuotų savo ganomiesiems ir tautai“, – sakė arkivyskupas maldos paraginimu užbaigdamas homiliją.

Rugsėjo 12 d. į atlaidus atvykusius labai gausius piligrimus aikštėje priešais baziliką prieš iškilnių Eucharistiją sutelkė bendra rožinio malda, o vėliau – kun. Artūro Kazlausko informacija bei katechezė. Tą dieną Šiluvą aplankė ne tik piligrimų grupės iš pačių įvairiausių Lietuvos kampelių; čia lankėsi tarptautinės vyrų asociacijos *Unum Omnes* („Visi esam viena“) dalyviai iš viso pasaulio – Airijos, Anglijos, Prancūzijos, Liuksemburgo, Vokietijos, Austrijos, Slovakijos, Čekijos, Lenkijos, Korėjos ir kt. šalių. Šv. Ignaco kolegijos ir Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centro bendruomenė (apie 500 piligrimų) atėjo į atlaidus naujuoju piligrimų taku per šilą, meldamiesi Kryžiaus kelią pagal ten šiemet pastatytas kopyltėles.

Tą dieną atlaiduose pagrindinė maldos intencija buvo malda už tautiečius, kurie gyvena ar dirba ne Lietuvoje, ir jų šeimas, už vaikus, likusius be tėvų globos, už ieškančius, bet dar neradusius tikėjimo. Kauno arkivyskupo metropolito Sigitos Tamkevičiaus SJ kvietimu jo vadovautoje iškilmingoje Eucharistijoje, be sau svarbių asmeniškų prašymų, piligrimai paraginti bendrai melstis už visus išeivius – karo nublokštus, išvykstančius iš jau nepriklausomos Tėvynės svetur dirbti ar gyventi, tuos, kuriems Lietuva nebuvo kaip motina, – kad visus Viešpats laimintų ir jie kada nors sugrįžtų į Tėvynę.

Eucharistiją koncelebravo ir homiliją pasakė Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, LVK delegatas užsienio lietuvių sielovadai prel. Edmundas Putrimas, Punsko parapijos klebonas kun. Czesławas Baganas ir vikaras kun. Marius Talutis, taip pat kunigai iš įvairių Lietuvos vyskupijų. Giedojo Kretingos Apreiškimo Šv. Mergelei Marijai parapijos choras.

Homilijoje vysk. J. Ivanauskas komentavo evangelinę Jėzaus atsimainymo ant Taboro kalno didingumą ir ramybę spinduliuojančią sceną, kurioje trys Jėzaus mokiniai pasijunta tarsi saugiame uoste po didelės audros. Jie norėtų pasilikti, įsikurti, bet Jėzus siunčia juos pas žmones, kur pilna rūpesčių ir sunkumų. Gyvenime, deja, kartais irgi atrodo, jog pasiekėme Taboro viršūnę, pasijaučiame laimingi. Tačiau dažniau turime nusileisti nuo Taboro ir atsidurti ant Kalvarijų kalno. Nuo Taboro galima nultipti drauge su Jėzumi arba pasilikti ant kalno be Jėzaus. Taboro kalnas gali būti kiekvienoje šalyje. Tačiau galima sumaišyti laimės šaltinį – jis yra ne Taboro kalnas, bet Jėzus, kuris kviečia keliauti su Juo.

Eucharistijos pabaigoje prieš ganytojiškąjį palaiminimą padėkos žodį tardamas prel. E. Putrimas sakė: „Šiluvoje dar kartą galėjome pajusti, jog, kad ir kur gyventume, kurtume savo gyvenimo gerovę, esame vienos lietuvių bendruomenės nariai, vienos tautos neatskiriama dalis. Meldžiamės kartu, kad Viešpats laimintų ir drąsintų mūsų tikėjimą.“ Jonavos dekanato kunigai patarnavo piligrimams klausyklose, aukojo šv. Mišias, sakė homilijas. Jonavos karitiečiai kasdien atlaiduose vaišino piligrimus arbata ir kareiviška koše.

Rugsėjo 13-ąją, Marijos dieną, Šilinių atlaiduose melstasi už fizines ir dvasines negalias kenčiančius ligonius, neįgaliuosius, jų artimuosius, globėjus, gydytojus, slaugytojus. Iš įvairių Lietuvos miestų, miestelių atvykusius piligrimus aikštėje po bendros rožinio maldos sveikino ir katechezę vedė kun. A. Kazlauskas. Jis

balsuoti gali visi Vilniaus arkivyskupijoje inkardinuoti kunigai. Rinkimai vyks iki rugsėjo 30 d. Ganytojas toliau lanko arkivyskupijos parapijas pirmiausia siekdamas asmeniškai susitikti su dvasininkais, pažinti vykdomą sielovadą, lūkesčius, viziją, patalpų būklę. Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas paskelbė naujus kunigų paskyrimus ir tai, kad atnaujintas Vilniaus arkivyskupijos šeimos centro direktoriaus Algirdo Petronio paskyrimas į šias pareigas, o naująja Vilniaus arkivyskupijos katechetikos centro vadove paskirta Raimonda Kuklienė.

Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius mons. Žydrūnas Vabuolas pranešė, kad seminarijoje mokosi 14 klierikų, o į parengiamąjį kursą priimti 4 kandidatai. Rektorius kvietė paraginti jaunos žmones apmąstyti savo pašaukimą, kad jie drąsiau rinktųsi kunigo tarnystę.

Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis pristatė Ekstraordinariųjų Komunijos dalytojų disciplinos bei apeigų normas, kvietė nuspręsti, ar yra parapijose tokių talkininkų poreikis, numatyti pavyzdingo katalikiško gyvenimo asmenis, kurie galėtų pasiręngti ir talkinti šioje tarnystėje. Visos arkivyskupijos Komunijos dalytojams pasauliečiams bus skirta atskira programa, klebonai turės pateikti prašymus vyskui, leidimas bus išduodamas trejiems metams ir tik konkrečioje parapijoje.

Tikėjimo metų proga Vilniaus arkivyskupija taip pat įsitrauks į nepertraukiamą Švč. Sakramento adoraciją, keliaujančią per visą Lietuvą. Nuo š. m. lapkričio 1 d. iki 2014 m. sausio 1 d. į Eucharistijos adoraciją kvies vis kita arkivyskupijos parapija. Kitas kunigų susirinkimas įvyks spalio 9 d.

-ksb-

Pašventinimo iškilmė

Rugpjūčio 22 d., Katalikų Bažnyčiai minint Švč. Mergelės Marijos Karalienės šventę, Šiauliuose pašventintas Šiaulių vyskupijos kurijos ir pastoracijos centro pastatas. Pašventinimo iškilmė prasidėjo Šiauliu Šv. apaštalu Petro ir Pauliaus

katedroje šv. Mišiomis, kurioms vadovavo apaštališkasis nuncijus Baltijos kraštams arkivyskupas Luigi Bonazzi. Koncelebravo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Amerikos vyskupų konferencijos Pagalbos katalikų Bažnyčioms Vidurio ir Rytų Europoje subkomiteto narys vyskupas Blase'as Cupichas, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius ir vyskupas augziliaras Kęstutis Kėvalas, Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ ir vyskupas augziliaras Genadijus Linas Vodopjanovas OFM, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, Panevėžio vyskupas ordinaras Lionginas Virbalas SJ ir vyskupas emeritas Jonas Kauneckas, prel. prof. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS, Kauno arkivyskupijos kancleris mons. Adolfas Grušas, Panevėžio apaštališkasis protonotaras Bronius Antanaitis, Šiaulių vyskupijos kunigai.

Pasidžiaugęs buvimu kartu apaštališkasis nuncijus Luigi Bonazzi pamoksle išryškino Švč. Mergelės Marijos Dangaus Karalienės misiją. „Litánijos maldoje 10 kartų kreipiamės į Mariją „Karaliene“. Galimi dar du titulai: „Karaliene tikėjimo“ ir „Karaliene meilės“; – sakė nuncijus. Šiaulių vyskupijos pastoracijos centras taip pat yra tikėjimo ir meilės vaisius, nes gimė iš krikščioniškojo tikėjimo, kuris gyvuoja Šiauliuose, iš troškimo skleisti tikėjimą, rūpinimosi, kad tikėjimas augtų. Tai meilės ženklas, nes tai bus vieta, iš kur gailestingumas ir meilė skleisis į visą vyskupiją.

Po šv. Mišių prie altoriaus atnešta ir pašventinta Šiaulių vyskupijos vėliava, kuri jau plevésuoja ant naujai atidaryto Šiaulių vyskupijos pastoracijos centro. Iki jo nuo katedros eita iškilminga procesija. Čia Šiaulių vyskupui Eugenijui Bartuliui įteiktas Pastoracijos centro raktas. Juostelę Šiaulių ganytojas perkirpo drauge su Šiaulių meru Justinu Sartausku. Pašventinus pastatą, susirinkta Pastoracijos centro salėje. Renginį vedė ir eilėmis puošė Šiaulių dramos teatro aktorė Nomeda Bėčiūtė, giedojo solistė Rita Preikšaitė, grojo Šiaulių kamerinis orkestras, vadovaujamas Jono Janulevičiaus.

palygino ligą, kančią, išbandymų patirtis su sportine kova. Turime kasdien dvasią mankštinti malda ir sakramentais, kad atėjus neišvengiamai ligos, kančios, nesėkmės, skausmo valandai ne keiktume, bet laimintume ir palaimintume.

Sveikindamas visus piligrimus, taip pat į iškilmes atvykusį LR sveikatos apsaugos ministrą Vytenį Andriukaitį, LR Maldos ordino prezidiumo narius, šv. Mišias koncelebravusius Šiaulių vyskupą Eugenijų Bartulį, Panevėžio vyskupą emeritą Joną Kaunecką, ligonių sielovadoje tarnaujančius kunigus kapelionus, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ sakė: „Sergantieji ir kenčiantieji yra Bažnyčios dvasinis turtas, ypač jei jie savo kančias ir ligas sugeba sudėti prie Viešpaties kojų.“ Ganytojas kvietė visus ypač melstis ir už patarnaujančius ligoniams, nes jų meilės ir širdies prilietimas kartais veikia labiau nei vaistai. Mišiose giedojo solistai Rita Preikšaitė, Povilas Padleckis, vargonavo Dalia Jatautaitė.

Homiliją pasakęs vysk. Jonas Kauneckas atkreipė dėmesį, jog, kaip žinome iš Evangelijos, Marijos dėmesys irgi krypo ten, kur skausmas, sunkumai. Išgijimo stebuklą irgi daugiausia įvyksta Marijos šventovėse. „Tikėjimas pakelia žmogaus dvasią“, – sakė Panevėžio vyskupas emeritas, kviesdamas Šiluvoje melstis ir dėkoti Dievui pal. Jono Pauliaus II maldos žodžiais čia prieš 20 metų.

Pasibaigus Eucharistijai, padėkos žodį tarė sveikatos apsaugos ministras V. Andriukaitis, pabrėždamas jautraus ir taip pat kaip ir vaistai gydančio žodžio, gailestingumo svarbą medicinoje.

Piligrimų sielovadai tądien patarnavo Kauno II dekanato kunigai. Šv. Mišias aukojo, homilijas sakė kun. Vaidas Bartkus, kun. Kazimieras Gražulis, kun. Vincas Kudirka. Giedojo Kelmės parapijos merginų choras, Šiluvos, Raudondvario, Čekiškės parapijų chorai.

Vakaro šv. Mišiose melstasi už tuos, kurie siekia išsivaduoti iš priklausomybių, ir jų šeimas. „Dievo pagalba nepaprastai reikalinga tą kančią nešančioms šeimoms, kad jos ją kantriai pakeltų“, – sakė kviesdamas melstis vakarop į Šiluvą gausiai susirinkusius atlaidų piligrimus arkivyskupas S. Tamkevičius. Tą vakarą Šiluvos bazilikoje surengtos vidinio gydymo pamaldos.

Rugsėjo 14-ąją, Šilinių atlaiduose švenčiant Šventojo Kryžiaus Išaukštinimą, melstasi už jaunus žmones bei šeimas, Lietuvos visuomenės ir Bažnyčios ateitį. Malda už šeimas buvo lydima prašymo laiminti tas, kurios įsivaikina našlaičius arba šiuo metu laukia gimsiančio kūdikio, taip pat už tas šeimas, kurios patiria sunkumų. Jaunimui bei jo ugdytojams melsta Šventosios Dvasios dovanų, malonės atpažinti savo pašaukimą.

Prieš pagrindinę iškilmingą Eucharistiją erdvioje Šiluvos aikštėje Lietuvos moksleivius, studentus, jų mokytojus ir dėstytojus, šeimas su vaikais, Santuokai besirengiančius sužadėtinius – šią gausią kelių tūkstančių jaunatvišką ir džiaugsmingą piligrimų minią – į bendrystę prie Viešpaties stalo savo katecheze kvietė kun. Artūras Kazlauskas, primindamas visiems, kokia svarbi ir gyvenime yra bendrystė prie stalo ir kaip trukdo bendrumui nesusikalbėjimas tarp žmonių darbo, mokymosi vietose, Bažnyčios bendruomenėse, šeimose.

Pradėdamas iškilmes, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius sveikino Eucharistiją koncelebruojančius Kaišiadorių vyskupą emeritą Juozą Matulaitį, mokymo įstaigų kapelionus kunigus, taip pat gausius Eucharistijos

dalyvius: visų vyskupijų Šeimos centrų, Jaunimo centrų, Katechetikos centrų darbuotojus ir savanorius, katalikiškų ir kitų Lietuvos bei Punsko krašto vidurinių mokyklų, gimnazijų bendruomenes, kelias aukštąsias mokyklas ir kolegijas, Kauno krašto ateitininkus, šeimas, tėvus, sužadėtinius, gausenes parapijų piligrimų grupes iš pačių įvairiausių Lietuvos kampelių.

Arkivyskupas pakvietė visus melstis už Lietuvos vaikus, jaunimą, šeimas, sužadėtinius, ugdytojus ir ugdyto bendruomenes, kad visi drąsiai atsivertų Kristui, kad Viešpats būtų jų gyvenime kaip vėliava. Šv. Mišiose giedojo Kauno kamerinis choras *Te Deum*.

Homiliją sakęs arkivyskupas S. Tamkevičius atkreipė dėmesį į Kryžiaus Išaukštinimo šventę, kuri primena Jėzaus laisva valia priimtą kančios dalią. Deja, šiandien bijoma ne tik kančios – bijoma santuokinio įsipareigojimo, bijoma net vaikų, norima šeimos gyvenimo be kryžiaus. „Apmąstome begalinę Dievo meilę, spinduliuojamą nuo kryžiaus“, – sakė ganytojas, primindamas, kaip svarbu šiandien visiems ir ypač jauniems žmonėms susiorientuoti, kas neša tikrą džiaugsmą. Homilijoje paraginta ypač melstis už maldos palaikymo labai reikalingas Lietuvos šeimas – jos, tik žvelgdamos į kryžių, gali įveikti krizes, mokytis pasiaukojamos meilės. Ganytojas labai pasidžiaugė jaunomis šeimomis, kurios buriasi, stengiasi vienos kitas palaikyti.

Po homilijos ir bendruomeninės maldos sutuoktiniai, tądien atvykę į atlaidus dėkoti Dievui už Santuokos sakramentu teikiamas malones, buvo pakviesti atnaujinti savo santuokos pažadus meldžiant Viešpatį, kad šis padėtų juos tesėti visą gyvenimą.

Šiluvą pavakare pasiekė 400 Kauno arkivyskupijos Jaunimo centro surengto jaunimo žygio „Tikiu į...“ dalyvių, kurie vidudienį iš Žaiginio parapijos iškeliavo į 7 kilometrų piligrimystę pėsčiomis. Jaunieji piligrimai, šitaip jaunatviškai paliudiję savo tikėjimą, vėliau Šiluvos bazilikoje dalyvavo Sutaikinimo pamaldose.

Atvykstantiems į Šiluvą piligrimams patarnavo Raseinių dekanato kunigai. Jie klausė išpažinčių, Mišias aukojo kun. Gintas Leonavičius, kun. Erastas Murauskas sakė homilijas. Giedojo Šiluvos, Vilijampolės parapijų chorai. 15 val. Apsireiškimo koplyčioje surengtas sakralinės muzikos koncertas.

„Nešviečia saulė, bet šviečia jūsų širdys“, – sveikino į vakaro šv. Mišias susirinkusį jaunimą Kauno arkivyskupas. Homiliją jaunimui pasakęs kun. Ramūnas Norkus pakomentavo kelis Dekalogo – Dievo meilės žodžių, išėjusių iš Dievo lūpų žmogaus laimei, – įsakymus, kurie nevaržo žmogaus laisvės, bet, atvirkščiai, neša ramybę, saugumą. Jaunimas paragintas su valia ir užsispyrimu skaityti Šventąjį Raštą, pamatyti jo atgarsius kasdienybėje. Vakare Šiluvoje vyko jaunimo koncertas.

Rugsėjo 15 dieną, Švč. M. Marijos Sopulingosios sekmadienį, užbaigiant didžiuosius Šilinių atlaidus melstasi už politikus, valdininkus, kultūros, mokslo, žiniasklaidos darbuotojus, nevyriausybinės organizacijas, verslininkus bei žemdirbius, kad jie savo darbais skatintų visuomenę ieškoti tiesos, gėrio ir Dievo. Bendra piligrimų malda užtarti ir visuomenės paribiuose atsidūrę žmonės, vienišieji, benamiai, patiriantys skausmą ir skurdą. Ir, žinoma, paskutinę atlaidų dieną dėkota už visas Šilinių malones, gautas per Šiluvos Dievo Motinos užtarimą. Per 9 Šilinių dienas Šiluvoje lankėsi apie 100 tūkst. piligrimų,

„Šis pastatas – pakylas aikštelė, iš kurios pakyla dvasingi darbai“, – sakė Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Pristatydamas šiam centre besidarbuojančius Šeimos, Katechetikos, Evangelizacijos, Jaunimo centrus, vyskupas linkėjo, kad kiekvienas žmogus būtų pasitiktas su meile, o išlydėtas su tiesa ir džiaugsmu. Menotyrininkas prof. Vytenis Rimkus sakė esąs įsitikinęs, kad naujasis Pastoracijos centras taps dvasinės kultūros centru. Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius prisiminė savo keliones į Šiaulius, kadaise priklausiusius Kauno vyskupijai, ir puoselėjamą mintį apie naują Šiaurės Lietuvos vyskupiją. Mintis tapo realybe. „Netiesiogiai jaučiuosi prisidėjęs prie šių namų atsiradimo“, – sakė Kauno arkivyskupas. Šventėje dalyvavę Seimo nariai pabrėžė Seimo bendradarbiavimo su Bažnyčia svarbą. Šiaulių miesto meras Justinas Sartauskas prisiminė Šiaulių vyskupo ingresą. Galvota, ar Kauno žmogus pritaaps prie Šiaulių. „Labai pritaapo: Kryžių kalno atlaidai, piligriminiai žygiai, nauja bažnyčia, kasmetinės Šeimų šventės“, – Šiaulių ganytojo iniciatyvas vardijo meras. Vyskupas tapo tikru šiauliečiu, jam suteiktas Šiaulių miesto garbės piliečio vardas. Gražūs darbai tęsiasi ir toliau. Kad naujojo pastato būtinai reikėjo, liudija į iškilmes susirinkusių žmonių gausa. Savo buvimu iškilmes pagerbė ir Amerikos vyskupų konferencijos Pagalbos katalikų Bažnyčioms Vidurio ir Rytų Europoje subkomiteto direktorius dr. Declanas Murphy. Pastoracijos centro pašventinimo iškilmės užbaigtos agape. Jos metu įteiktos padėkos visiems prisidėjusiems prie naujojo pastato atsiradimo bei Šiaulių vyskupijos puoselėjimo.

-irat-

Jaunimo žygis iš Aušros Vartų į Trakus

Rugsėjo 7 d. gausus Vilniaus ir Kaišiadorių arkivyskupijos jaunimo būrys tridiciškai keliavo pėsčiomis iš Aušros Vartų į Trakų šventovę, kuri garsėja stebuklingu Švč. Mergelės Marijos paveikslu. Jau nuo 2006 m. Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro rengiami piligriminiai

žygiai pritraukia būrius jaunimo iš Vilniaus ir kitų vyskupijų. Šiais metais keli šimtai jaunuolių vėl pasiryžo įveikti ilgą kelią, atnešdami savo padėką ir intencijas Mergelei Marijai. Jie vienijosi malda ir pasninku su popiežiumi ir visu tikinčiu pasauliu prašydami taikos Sirijai. Šių metų žygio tema „Tikėjimas = tikėjimas?“ kilo iš troškimo švęsti Tikėjimo metus. Parinkta Evangelijos ištrauka, kur pasakojama apie dvylikamečio Jėzaus ir jo tėvų kelionę į Jeruzalės šventyklą. Jėzus atsiskiria nuo tėvų, o kai susirūpinę Marija su Juozapu jį suranda, išgirsta jo atsakymą: „Kam gi manęs ieškojote? Argi nežinojote, kad man reikia būti savo Tėvo reikaluose?“ Šis Jėzaus atsakymas tapo kertine piligriminio žygio temos mintimi. Koks yra šios kelionės tikslas, ką mums reiškia būti Tėvo reikaluose? Aušros Vartų šventovėje palaiminimą iš arkivyskupo Gintaro Grušo gavę pilgrimai, džiugiai laimindami Vilniaus miestą, patraukė Trakų keliu. Kelionė neprailgo giedant, meldžiantis rožinį, galeistingumo vainikėlių, dalyvaujant viktorinoje. Pilgriminio žygio metu jauni žmonės turėjo galimybę švęsti Sutaikinimo sakramentą, stabtelėdavo klausytis katechezijų bei tikėjimo liudijimų. Su jaunimu mintimis apie meilę Kūdikiui Jėzui gražiai dalijosi kunigas jėzuitas Mindaugas Malinauskas SJ, jauna tikinti šeima liudijo savo tikėjimą ir pasitikėjimą Dievu savanorystės Gvatemaloje metu. Ilgesnis sustojimas pilgrimų laukė Lentvaryje, kur buvo išstatytas Švč. Sakramentas. Vakare džiaugsmingai pasiekus Trakų šventovę, pilgriminį žygį vainikavo šv. Mišios, kurioms vadovavo kardinolas A. J. Bačkis, koncelebravo būrelis Vilniaus arkivyskupijos kunigų. Kardinolas savo homilijoje kvietė melstis už taiką Artimuosiuose Rytuose, prisiminti, kad visi esame broliai ir seserys Kristuje, kuriems rūpi kitų žmonių kentėjimai. „Bažnyčia negali stovėti ir laukti. Mes turime tikėti, kad malda galime pakeisti pasaulį“, – kalbėjo kardinolas. Po šv. Mišių pilgrimai tradiciškai buvo vaišinami karštu plovu ir arbata. Šventiško žygio programą užbaigė V. V. Landsbergio ir jo grupės koncertas. -rž-

Trečdalis jų, išpažintimi susitaikę su Dievu, pilnutinai dalyvavo Eucharistijoje priimdami šv. Komuniją – išdalyta 28 tūkst. komunikantų.

Tądien klausykdami patarnavo, šv. Mišias aukojo ir homilijas sakė Kauno I dekanato kunigai. Gausūs pilgrimai jungėsi į šiemetinių atlaidų naują bendros maldos būdą – rožinį sakralioje aikštėje, vėliau klausėsi kun. Artūro Kazlausko katechezės. Joje ypač raginta ne piktintis, o daugiau melstis už ypač maldos palaikymo reikalingus savo valstybei garbingai įsipareigojusius ir kartais klystančius žmones. Katechezėje kalbėta, koks turėtų būti šiuolaikinio žmogaus gyvenimo orientyras. Krikščionys remiasi Tiesa, kuri yra Dievas, tapęs žmogumi.

Giedant Loreto Dievo Motinos litaniją, prie altoriaus aukoti šventosios Eucharistijos atėjo dvasininkų procesija, vadovaujama Kauno arkivyskupo metropolito Sigitas Tamkevičiaus SJ. Arkivyskupas sveikino Eucharistijos koncelebrantus Telšių vyskupą Joną Borutą SJ, įvairių vyskupijų kunigus, taip pat visus Šiluvos pilgrimams, tarp kurių tądien buvo į iškilmes atvykusi grupė LR Seimo narių, LR vyriausybės kancleris Alminas Mačulis, kultūros ministras Šarūnas Birutis, užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius, įvairių ministerijų darbuotojai, Kauno, Raseinių, kitų Lietuvos miestų merai bei savivaldybių darbuotojai, taip pat kultūros, mokslo darbuotojai, verslininkai, žemdirbiai, žiniasklaidininkai. Mišiose giedojo jungtinis Utenos, Kybartų, Radviliškio, Kybartų parapijų, Vilniaus jėzuitų gimnazijos, Kauno arkikatedros bazilikos choras. „Laisvę ir šiądien reikia ginti su tuo pačiu užsidegimu, kaip ją gynėme 1991 m. sausį. <...> Laisvas tas, kuris yra pastoviai apsisprendęs už tiesą. Laisvė neįmanoma be tiesos, todėl mes, krikščionys, branginame Dievo žodį“, – sakė ganytojas homilijoje primindamas, jog šiandien laisvę reikia atsakingai ginti nuo to, kas silpnina tautą iš vidaus. Tautos ateitis – ne žemiškieji turtai, bet sveiki žmonės, pirmiausia sveika šeima. Šeimą reikia sugrąžinti į politikos, kultūros ir sielovados centrą. Ne mokslas, naujos technologijos, bet moralė, religija, sąžininga žiniasklaida, padori politika, kultūra yra tikrieji visuomenės gyvenimo pagrindai. Užbaigdamas homiliją arkivyskupas ragino visus dažniau žvelgti į Jėzų Kristų ir jo Motiną Mariją ieškant patarimo ir atsakymo į savo klausimus.

Užbaigdamas iškilmes ir visus 2013 metų Šilinių atlaidus, arkivyskupas Sigitas Tamkevičius nuoširdžiai padėkojo visiems jų dalyviams, *Marijos radijo* klausytojams, pamaldų transliuotojams, rėmėjams, aukotojams, jauniems savanoriams, Bažnyčios tarnautojams. Ganytojas pakvietė visus tikinčiuosius Jėzų Kristų parnešti į savo namus, šeimas, darbo, studijų aplinką. Pamaldos baigtos padėkos himnu „Tave, Dieve, garbiname“, palaiminimu Švč. Sakramentu ir jo pernešimu procesijoje nuo altoriaus aikštėje į Apsireiškimą koplyčia.

-kait-

Jubiliejiniai Žolinės atlaidai Pivašiunuose

Rugpjūčio 14–22 d. Pivašiūnai aidėjo nuo maldų ir pilgrimų gausos šurmulio. Šiomet čia Žolinės atlaidai ypatingi – paminėtas malonėmis garsaus Pivašiūnų Švč. M. Marijos su Kūdikiu paveikslu vainikavimo 25 metų jubiliejus. Pačiame Lietuvos tautinio atgimimo priešaušryje kardinolas Vincentas Sladkevičius 1988 m. per Žolinės atlaidus iškilmingai vainikavo paveikslą popiežiaus Jono Pauliaus II dovanotomis karūnomis. Paveikslu vainikavimas liudija oficialų Bažnyčios pripažinimą malonių, gautų užtariant Mergelei Marijai. Vainikavimo metu paveikslui suteiktas Švenčiausiosios Dievo Motinos Nuliūdusiųjų Paguodos titulas. Ta pačia proga paminėtas ir pal. Jono Pauliaus II apaštališkosios kelionės Lietuvoje 20-metis.

Jubiliejiniai atlidai Pivašiūnuose prasidėjo rugpjūčio 14-ąją Žolinės išvakarių šv. Mišiomis, kurioms vadovavo Kaišiadorių vyskupijos ganytojas vyskupas Jonas Ivanauskas. Po pamaldų maldininkai ir svečiai susibūrė prie naujai įrengto Pivašiūnų amatų centro. Centro priegose pristatytas fotomenininko Klaudijaus Driskiaus sudarytas albumas „Pivašiūnai: gyvenvietė, bažnyčia, Dievo Motinos paveikslas“. Amatų centro atidarymo juostelę perkirpo Alytaus rajono savivaldybės meras Algirdas Vrubliauskas, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas ir buvęs Žemės ūkio ministras Kazys Starkevičius, kurio pritarimu ir palaikymu buvo inicijuotas Amatų centro projektas. Po pašventinimo visi buvo pakviesti apžiūrėti Amatų centrą.

Visą atlidų savaitę Amatų centro lankytojai buvo supažindinami su Dievo tarno arkivyskupo Teofiliaus Matulionio gyvenimą pristatančia ekspozicija, kviečiami apžiūrėti Alytaus rajono tautodailininkų tapybos, keramikos, drožybos bei tekstilės darbus. Ypatingo dėmesio susilaukė režisieriaus Daliaus Ramanausko dokumentinis filmas apie Pivašiūnų Švč. M. Marijos paveikslą vainikavimą. Kadangi vainikavimo iškilnės vyko sovietmečiu, pats pasirengimas joms buvo apgautas tam tikra slaptumo skraiste bijantis, kad valdžios pareigūnai to nesutrukdytų. Filmą praskleidžia paslaptį skraistę pašnekindamas paveikslą vainikavimo įvykių liudininkus bei dalyvius.

Pagrindinėms atlidų iškilnių šv. Mišioms rugpjūčio 15 d. vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Kartu koncertavo Lietuvos vyskupai bei svečiai iš užsienio. Šv. Mišios buvo transliuojamos tiesiogiai per Lietuvos nacionalinę televiziją. Mišiose giedojo jungtinis Kaišiadorių vyskupijos parapijų choras, jam pritarė Alytaus Didžiosios kunigaikštienės Birutės bataliono karinis orkestras. Homilijoje arkivyskupas paragino klausytojus neieškoti paguodos iliuzinėse užuovėjose ar malonumuose, bet atrasti tikrą paguodos šaltinį. Pivašiūnų Marija Nuliūdusiųjų Paguoda yra kelrodė žvaigždė atrandant gyvenimo Viešpatyje pilnatvę.

Po šv. Mišių prie Dievo Motinos Nuliūdusiųjų Paguodos paveikslą vyko malonėmis garsaus paveikslą pagerbimo apeigos. Perskaitytas 1988 m. balandžio 27 d. popiežiaus Jono Pauliaus II apaštališkas laiškas (brevė) dėl paveikslą vainikavimo. Popiežius rašė: „Tad Mes, savo ruožtu karštai trokšdami, kad Švenčiausiosios Mergelės Marijos kultas diena iš dienos būtų vis labiau puoselėjamas tarp tikinčiųjų, aukščiausia Mūsų vykdoma apaštališkąja valdžia ir šiuo laišku mielai suteikiame prašančiajam [kard. V. Sladkevičiui] galimybę Mūsų vardu ir valia garsiajam ir pelnytai išgirtajam Dievo Gimdytojos Švenčiausiosios Mergelės Marijos senajam paveiksliui uždėti brangią diademą arba dailų karališkąjį ženklą, laikantis teisės nustatytų apeigų ir formos.“

Bažnyčioje buvo perskaitytas ir apaštališkojo nuncijaus Lietuvoje arkivyskupo Luigi Bonazzi sveikinimas, kuriame nuncijus apgailestavo, jog negali fiziškai dalyvauti su maldininkais Pivašiūnuose, tačiau užtikrino dvasinę paramą ir glaudžią maldos vienybę su visais maldininkais. Sveikinime nuncijus pabrėžė, kad Mergelė Marija dalyvauja Bažnyčios gyvenime ir yra šalia kiekvieno iš mūsų. Ji, kaip pirmoji mokinė, atvėrė Tikėjimo vartus (*Porta fidei*), eidama Sūnaus nurodytu keliu.

Malonėmis garsaus paveikslą akivaizdoje maldininkai buvo dvasiškai pakylėti solistės Ritos Preikšaitės atliktos giesmės – maldos „Ave Maria“ (F. Šubertas). Pamaldų pabaigoje padėkos žodį tarė Kaišiadorių vyskupas J. Ivanauskas. Jis kvietė tikinčiuosius patikėti save dangiškajai Motinai. Pamaldas apvainikavo

Šv. Kazimiero atlidai Vėžaičiuose

Rugpjūčio 26 d. Telšių vyskupijos diecezinėje jaunimo Šv. Kazimiero šventovėje Vėžaičiuose vyko lietuvių jaunimo dangiškojo globėjo – Šv. Kazimiero atlidai. Kiekvienais metais į šiuos atlidus atvyksta jaunimas iš visos Telšių vyskupijos. Prieš šv. Mišias jaunimui surengta ekskursija po Vėžaičių miestelį. Šv. Kazimiero bažnyčios šventoriuje buvo pašventintas Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejui skirtas koplytstulpis. Tris šventųjų – Kazimiero, Antano ir Onos – statulas iš šventoriuje augusio medžio išdrožė Žemaitijoje žinomas liaudies meistras Raimondas Pučkorius. Koplytstulpį pašventino Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Iškilmingoms šv. Mišioms vadovavo vyskupas J. Boruta SJ, koncertavo jo augziliaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM ir 19 kunigų. Pilnutėlėje Šv. Kazimiero bažnyčioje šv. Mišių metu, o po jų ir Eucharistinėje procesijoje giedojo Telšių Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijos Viešpaties šlovintų grupė, vadovaujama vargonininkės Ernestos Dargužienės. Šv. Mišiose patarnavo Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos klierikai. Sakydamas pamokslą, Telšių vyskupo augziliaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM šiais Tikėjimo ir jubiliejiniais Žemaičių Krikšto metais kvietė visus studijuoti Bažnyčios katekizmą, gilintis į Bažnyčios mokymą ir Dievo žodį, atverti širdį Dievo meilei ir gailingumui. Šv. Kazimiero pavyzdys įrodo, jog šventumo kelias – kiekvieno tikinčiojo kelias.

Po šv. Mišių Vėžaičių miestelio gatvėmis eita Eucharistinė procesija, kuri iškilmingai užbaigta bažnyčioje. Po procesijos į susirinkusiuosius kreipdamasis Telšių vyskupas J. Boruta SJ priminė Šv. Kazimiero šventės atsiradimo istoriją, papasakojo apie Vėžaičių Šv. Kazimiero bažnyčią suteiktą Telšių vyskupijos diecezinės šventovės statusą. Taip pat ganytojas palinkėjo sėkmės neseniai iš Telšių į Vėžaičius perkeltą Telšių vyskupijos jaunimo centro direktoriui ir bažnyčios rektoriui kun. Viktorui Daujočiui. Padėkos žodį visiems atvykusiems į atlidus tarė Vėžaičių parapijos klebonas

ir šventovės rektorius kun. V. Daujotis. Pamaldų pabaigoje Telšių vyskupas visus palaimino šv. Kazimiero relikvija ir jaunimui palinkėjo gerų naujųjų mokslo metų. Vėžaičių bažnyčios šventoriuje surengta nuotaikinga agapė.

-kasab-

Laisvės dienos minėjimas

Piligriminis žygis iš Tytuvėnų

Rugpjūčio 24–25 d. Lietuvoje minėta Laisvės diena. Šiaulių vyskupijoje organizuotos sueigos Šiauliuose, Kelmėje, Tytuvėnuose; taip pat piligriminis žygis iš Tytuvėnų į Šiluvą. Eisenos iš Tytuvėnų į Šiluvą turi turtingą istoriją, kuri prisiminta minint net dvi jubiliejinės sukaktis: keturiasdešimt metų nuo pirmojo Eucharistijos bičiulių suorganizuoto piligriminio žygio į Šiluvą ir dvidešimt metų nuo eisenos atnaujinimo jau Nepriklausomos Lietuvos laikais.

1973 m. Eucharistijos bičiulių pradėtos organizuoti eisenos iš Tytuvėnų į Šiluvą, sukėlusiose daug nepatogumų tuometinei ateistinei valdžiai, dalyvavo tūkstančiai žmonių. Siekiant jas sustabdyti, buvo išgalvotas „kiaulių maras“, už eisenų organizavimą M. Jurevičius, V. Vaičiūnas, G. J. Stanelytė nuteisti kalėti. Šiemetinės sueigos dalyviai prisiminė Kelmėje vykusį Gemos J. Stanelytės teismo procesą, ramią teismamosios laikyseną. 1993-aisiais, matydami, kad žmonės tolsta nuo krikščioniškų vertybių, Lietuvos sąjūdžio dalyviai pasiūlė atkurti Eucharistijos bičiulių rengtas eisenas. Jomis siekta padėkoti Dievo Motinai už atgautą laisvę ir paprašyti malonės, kad Lietuvos žmonės neprarastų krikščioniškųjų gyvenimo orientyrų. Šiai idėjai pritarė tarptautinė Tradicijų, šeimos ir nuosavybės gynimo (TFP) organizacija. Šiais metais atvyko dvi TFP delegacijos: viena, vadovaujama Aleksandro Strelcovo, iš Baltarusijos ir antroji – tarptautinė, jos nariai iš Brazilijos, Prancūzijos, Italijos, Ekvadoro (Pietų Amerikos), Vokietijos. Stebino jaunas kai kurių organizacijos narių amžius; Dievo Motinos statulą, vėliavas nešė devyniolikos, septyniolikos, keturiolikos metų jaunuoliai.

visų dalyvių giedota giesmė „Marija, Marija“. Agapės metu Kaišiadorių vyskupas J. Ivanauskas padėkos raštais ir atminimo dovanomis apdovanojo keliasdešimt labiausiai vyskupijos veiklai nusipelnusių asmenų.

Rugpjūčio 16 d. Pivašiūnuose melstasi jaunimo intencija. Jaunimas pasirodė ypač ištvermingas, nes jau nuo rugpjūčio 9 d. pradėjo savo stovyklą Varkalėse, po to tris dienas pėsčiomis keliavo į Pivašiūnus. Pagrindinę Žolinės atlaidų dieną daugiau kaip šimtas jaunuolių savanoriavo, įvairiai patarnavo bei rūpinosi piligrimais. Praūžus pagrindinės atlaidų dienos šurmuliui jaunimas liko Pivašiūnuose jaunatviškai švęsti tikėjimo įvykio. Vakare kun. L. Visockas sakė katechezę apie adoraciją, po to Švenčiausiasis adoruotas iki vidurnakčio. Jaunimo dieną organizavo Kaišiadorių vyskupijos jaunimo centras, vadovaujamas Ievos Barkauskienės, o dvasiškai jaunimą lydėjo jaunimo sielovadininkas kun. Rolandas Bičkauskas, kun. Laurynas Visockas, kun. Povilas Tekorius ir kun. Algirdas Akelaitis. Mokymą apie santykius tarp jaunuolių, apie meilę bei draugystę vedė Kauno arkivyskupijos katechetikos centro vadovas dr. Artūras Lukaševičius. Tikintiesiems tą dieną patarnavo Molėtų dekanato kunigai.

Rugpjūčio 17 d. Pivašiūnuose melstasi už katechetus, tikybos mokytojus ir pedagogus. Jau tapo graži tradicija šią dieną susieti su tikybos mokytojų bei katechetų dvasiniu atsinaujinu prieš naujus mokslo metus. Nuo ankstyvo ryto mokytojai rinkosi į Pivašiūnų vidurinės mokyklos salę, kur katalikų evangelizacinės bendruomenės „Dievo mėnuliai“ narė Aurelija Mankevičiūtė dalijosi savo tikėjimo patirtimi ir liudijo, kaip išgyventi tikėjimą kasdienybėje. Po susitikimo mokytojai vadovavo rožinio maldai bažnyčioje ir dalyvavo šv. Mišiose. Piligrimams patarnavo Širvintų dekanato kunigai. Po pamaldų maldininkai buvo kviečiami į Amatų centrą. Čia pristatytas leidyklos „Terra Publica“ išleistas albumas „Kaišiadorių vyskupijos bažnyčios“. Tikybos mokytojų susibūrimą apvainikavo bendra agapė, asmeninis pabendravimas su vyskupu ir kanoninių siuntimų įteikimas. Taip pabrėžta, jog tikybos mokytojai savitu būdu dalyvauja Bažnyčios pasiuntinybėje ir vyskupo siūsti mokyklose skelbia katalikišką mokslą.

Rugpjūčio 18 d. Pivašiūnuose buvo meldžiamasi už šeimas. Šv. Mišioms vadovavo ir homiliją sakė Kaišiadorių vyskupas emeritas Juozas Matulaitis. Tą dieną piligrimams patarnavo Alytaus dekanato kunigai. Pagrindinėse šv. Mišiose, aukotose lauke, malonu buvo matyti jaunas šeimas su vežimėliais. Tėvai stengėsi aktyviai dalyvauti šv. Mišiose, tačiau taip pat stebėjo ir aplink maldininkus bėgiojančius savo mažus vaikus. Akivaizdu, jog jaunų šeimų su vaikais malda ir dalyvavimas šv. Mišiose yra kitoks, nes dėmesys padalytas žiūrint į Tą, kuris ant altoriaus, ir į tuos, kurie ropinėja po šventorių. Šį padalijimą sutaiko Viešpaties žodžiai: „Jeigu neatsiversite ir nepasidarysite kaip vaikai, neįeisite į Dangaus Karalystę“ (Mt 18, 3). Po pamaldų šeimos rinkosi į agapę, vaišes paskanindami dainomis bei žaidimais.

Rugpjūčio 19 d. nuo ryto į Pivašiūnų vidurinę mokyklą rinkosi *Caritas* savanoriai bei talkininkai iš visos Kaišiadorių vyskupijos. Mokymą karitiesiems vedė Vilniaus Šv. Kryžiaus bažnyčios rektorius kun. Ričardas Doveika. Prelegentas kalbėjo apie teisingą gyvenimo pasirinkimą, skatino artimo meilės tarnystei, nors dėkingumo kartais už tai nesulaukiama. Tą dieną, patarnaujant Kaišiadorių dekanato kunigams, Pivašiūnuose melstasi už *Caritas* bendradarbius, ligonius, medicinos darbuotojus ir slaugytojus. Pamaldų metu Kaišiadorių vyskupijos generalvikaras homilijoje akcentavo krikščioniško – karitietiško gyvenimo prioritetus: veiklai kryptį ir prasmę suteikia malda, o malda vairuoja

meilė. Tad pradėję nuo meilės ir sustiprinti maldos, krikščionys vykdys tikrą artimo meilės veiklą. Po pamaldų karitiečiai rinkosi vėl į mokyklos salę pasidžiaugti bendryste ir pasilinksminti. Kaišiadorių vyskupas J. Ivanauskas tarė sveikinimo žodį ir padėjo už pasiaukojamą artimo meilės tarnystę. Skambant liaudiškai muzikai ir dainoms netrūko ir linksmybių.

Rugpjūčio 20 d., patarnaujant Merkinės dekanato kunigams, Pivašiūnuose buvo meldžiamasi už kunigus, vienuolius bei vienuoles. Ši diena Kaišiadorių vyskupijai yra atmintina. 1962 m. rugpjūčio 20 d. pas Viešpatį iškeliavo vienas iškiliausių vyskupijos ganytojų Dievo tarnas arkivyskupas Teofilus Matulionis. Pilgrimai buvo kviečiami melsti, kad Dievo tarnas Teofilus greičiau būtų paskelbtas palaimintuoju. Pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo ir homiliją sakė Kaišiadorių vyskupas J. Ivanauskas. Vyskupas visų pirma padėjo vyskupijoje tarnaujančioms seserims vienuolėms ir kunigams, taip pat pasveikino iš kitų vyskupijų atvykusius dvasininkus bei pašvęstojo gyvenimo atstovus. Po pamaldų dvasinio luomo nariai bendravimą pratęsė prie agapės stalo.

Rugpjūčio 21 d. melstasi už žemdirbius. Žemdirbystė bene akivaizdžiausiai rodo, kad ne tiek žmogaus pastangos, kiek Dievo galybė per palankias oro sąlygas duoda augimą ir brandina derlių. Žmogus sėja, sodina, o Dievas augina. Pati Žolinės iškilmė mūsų tautoje siejama su rugiapjūtės pabaiga ir padėka Dievui už derlių. Žemdirbius sukvieta maldai Birštono dekanato kunigai, o ypač dekanas mons. J. Dalinevičius, nors pats dėl sunkios ligos negalėjo dalyvauti pamaldose. Homilijoje generalvikaras mons. A. Jurevičius kalbėjo apie tikėjimo ženklus ir pabrėžė Marijos užtarimo galią mūsų žemiškoje kelionėje. Po šv. Mišių visi pamaldų dalyviai pakviesti pasivaišinti žemdirbių išvirta koše. Šiomet pirmą kartą žemdirbiai vaišino maldininkus savo rankų darbo vaisiais. Tikimasi, kad tai taps tradicija. Svarbu nepamiršti, kad kiekviena dovana skatina dovanojimą ir pasidalijimą.

Paskutinę atleidų dieną – rugpjūčio 22-ąją švęsta ir Švč. Mergelės Marijos Karalienės šventė. Į Pivašiūnus atvyko Gyvojo rožinio draugijos, Marijos legiono bei įvairių maldos grupių ir sambūrių nariai. Pilgrimams dvasiškai patarnavo Elektrėnų dekanato kunigai. Šv. Mišioms vadovavo Kaišiadorių vyskupas J. Ivanauskas. Homilijoje jis išsamiai pristatė Pivašiūnų Marijos Nuliūdusiųjų Paguodos titulo prasmę. Šalia kitų kunigų kartu koncelebravo ir Krekenavos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų mažosios bazilikos ir parapijos klebonas kun. dr. Gediminas Jankūnas. Po pamaldų vyskupas paskelbė atleidų pabaigą, padėjo visiems dalyviams bei pagalbininkams, taip pat pristatė ateities planus dėl Pivašiūnų bažnyčios didžiojo altoriaus atnaujinimo bei kitų darbų pačioje bažnyčioje ir jos priegose. Po pamaldų Gyvojo rožinio draugijos nariai bendravo prie agapės stalo. Pasidalijimą tikėjimu praturtino gausus būrys Gyvojo rožinio draugijos narių iš Panevėžio vyskupijos.

Žolinės atleidai Pivašiūnuose šiemet atskleidė tam tikrus laiko ženklus, kurie taps gairėmis ateičiai:

Atvykę pilgrimai neskubėjo išsiskirstyti, mielai pasinaudojo galimybe prie agapės stalo artimai pabendrauti su vyskupijos ganytoju ir kitais dvasininkais.

Maldininkai šalia pagrindinio atleidų dalyko – šv. Mišių taip pat domėjosi kultūriniais ir meniniais akcentais, būdingais tai vietai. Šią nišą puikiai užpildė naujai duris atvėręs Pivašiūnų amatų centras.

Šiais metais, kaip įprasta, Laisvės dienos minėjimas prasidėjo pavakare Šiaulių sukilėlių kalnelyje. Sueigoje kalbėta apie vertybes ir jų išsaugojimą Lietuvoje bei Europoje. Vienas organizatorių, Šiaulių miesto garbės pilietis Albertas Griganavičius, skatino saugoti ir puoselėti šeimą kaip vieną didžiausių vertybių. Prisiminta ir dar viena sukaktis – Vyskupo M. Valančiaus blaivybės sąjūdžio 25-metis. Iš Sukilėlių kalnelio iškilinga eisena su Fatimos Dievo Motina priekyje atėjo į Šiaulių katedrą, kur prie vartų ją pasitiko Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Katedroje jis aukojo šv. Mišias. Pamokslu metu ganytojas kalbėjo apie laisvės, maldos, aukos, pasitikėjimo Dievo valia reikšmę žmogaus gyvenime. „Sėkti pasikui Kristų – tai eiti aukos ir pasitikėjimo keliu“, – sakė ganytojas, atkreipdamas dėmesį į tai, kad šiandien ypač Lietuva, pirmininkaudama Europos Sąjungai, turi atsilaikyti ir eiti Tiesos keliu. „Dievas – dirigentas, vadovaujantis viso pasaulio orkestrui, o mes turime skaityti natas. Natos – tai Šv. Raštas“, – aiškino vyskupas. Giesmės, džiugus šurmulyso po šv. Mišių pripildė šventorių.

Kelmiškiai į sueigą rinkosi ankstų sekmadienio rytą. Iškilmingai pakelta Lietuvos trispalvė, kalbos, giesmės, Šiaulių vyskupo, Kelmės kunigų, valdžios atstovų dalyvavimas liudijo, kokios vertybės branginamos šių dienų laisvoje Lietuvoje, už kokias verta kovoti. „Eiti laisvės keliu be Dievo klaidu“, – Tytuvėnų sueigoje sakė Tytuvėnų klebonas Rimantas Žaromskis, išlydėdamas piligriminės eisenos dalyvius į Šiluvą. Eisenai vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Kelyje prisijungė ir prof. Vytautas Landsbergis, anksčiau dalyvaudavęs visose atgijusiose eisenose į Šiluvą. Šiluvoje eisenos dalyvius pasitiko Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius.

Padėkos už laisvę šventė Šiluvoje

Rugpjūčio 25 d. į Padėkos už laisvę šventę Šiluvoje vidurdienį atkeliavo dvi gausios, paskutinį rugpjūčio sekmadienį tradiciškai rengiamos piligrimų eisenos. Vienai jų, pradėtai rytmetį nuo Dubysos slėnio, vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas

Tamkevičius SJ. Šiaulių krašto piligrimai, o su jais ir kasmet žygyje dalyvaujantys TFP nariai keliavo iš Tytuvėnų, jiems vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis.

Nuo Dubysos su malda ir giesmėmis žygiavę piligrimai – įvairių kartų tikintieji, tarp jų nemažai jaunimo, Kauno arkivyskupijos ministrantų stovyklos dalyvių, šeimų su vaikais, organizacijų, parapijų atstovų – arkivyskupo paraginti, savo žygį skyrė Viešpačiui, dėkodami už atgautą laisvę ir kartu atsiprašydami, kad ja ne visi atsakingai naudojami. Iš pagrindinio kelio po kelių kilometrų ši piligrimų eiseną pasuko per Šiluvos šilą. Šiame piligrimų kelyje arkivyskupas S. Tamkevičius pašventino 14 Kryžiaus kelio stočių. Dabar vykstantys į Šiluvą maldininkai raginami eiti kelis kilometrus pėsčiomis apmąstant Viešpaties kančios kelią.

Vidurinę pilnoje Šiluvos bazilikoje buvo švenčiama iškilminga Eucharistija, dėkojant Viešpačiui už laisvę Tėvynėje ir sykiu dėkojant laisvės gynėjams, ką nors dėl šios laisvės paaukojęms. Liturgijai vadovavo arkiv. Sigitas Tamkevičius, koncelebravo Šiaulių vysk. Eugenijus Bartulis, Kauno arkivyskupo augziliaras vysk. Kęstutis Kėvalas, Kauno kunigų seminarijos parengiamojo kurso vadovas Šiluvoje kun. Ramūnas Norkus. Giedojo Šiluvos parapijos choras. Homilijoje arkivyskupas priminė, jog rugpjūčio 23 d. prieš 74 metus pasaulio tironai – Hitleris ir Stalinas pasidalijo Europą, pasmerkdami Lietuvą okupacijai. Sovietmečiu Eucharistijos bičiuliai paskutinį rugpjūčio sekmadienį pradėjo rengti valdžios visai naikintas piligrimines eisenas į Šiluvą. 1989 m. rugpjūčio 23-ąją Baltijos kelyje visam pasauliui pareiškėme savo nepriklausomybės norą. Kasmet dabar einame dėkoti Viešpačiui už laisvės dovaną, gautą per Marijos rankas, ir nulenkiame galvas tiems, kurie nešė laisvės vėliavą. Tačiau, pasak ganytojo, į visišką laisvę, kaip ir į dangų, einama pro ankštus vartus. Šv. Mišių dalyviai paraginti ryžtis tikrajai laisvei – laisvei su Dievu, jos kūrėju ir palaikytoju, prisiimant ir atsakomybę už turimą laisvės dovaną.

Piligrimai gausiai naudojosi galimybe pamatyti režisieriaus D. Ramanausko sukurtą filmą „Žolinės vainikas Pivašiūnuose“.

Pivašiūnų atlydai tapo dvasinio susitelkimo ir žmogiško susitikimo vieta įvairioms žmonių grupėms (jaunimui, pedagogams, žemdirbiams, *Caritas* savanoriams, šeimoms ir kt.).

Atsižvelgiant į šiuos ženklus ir pasinaudojant Popiežiaus Jono Pauliaus II piligrimų kelio programos teikiamomis galimybėmis ateityje numatoma Pivašiūnuose sukurti daugiau erdvių, gebančių geriau atsiliepti į atvykstančių piligrimų tiek fizinius, tiek dvasinius poreikius. O Mergelė Marija Nuliūdusiųjų Paguoda neleis liūdėti ir ves visus pas savo Sūnų į tobulą džiaugsmą.

-kaj-

Žolinės atlydai Krekenavoje

Rugpjūčio 14–21 d. Krekenavoje vykę Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų atlydai pradėti bazilikos konsekravimo metinių paminėjimu. Rugpjūčio 14 d. šv. Mišioms vadovavo vyskupas emeritas J. Kauneckas. Rugpjūčio 15-ąją – pagrindinę atlydų dieną susirinko tūkstantinė maldininkų minia, melstasi už Lietuvą ir jos ateitį. Iškilmingoms šv. Mišioms vadovavo Panevėžio vyskupas L. Virbalas SJ. Šių metų Žolinės atlydai skirti net kelioms garbingoms sukaktims paminėti: 1863-ųjų sukilimo 150-mečiui, Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejui, palaimintojo Jono Pauliaus II kelionės Lietuvoje 20-mečiui bei Tikėjimo metams.

Rugpjūčio 16 d. melstasi už kunigus, pašvęstojo gyvenimo narius, šv. Mišių patarnautojus, sielovados darbuotojus ir katechetus. Šv. Mišioms vadovavo ir šiai progai skirtą pamokslą apie dalijimąsi tikėjimu ir džiaugsmu pasakė Panevėžio vysk. Lionginas Virbalas SJ. Ganytojas pasveikino visus atlydų dalyvius, dėkojo vysk. Jonui Kauneckui už jo tarnystę ir kvietė „pamąstyti apie tikėjimą, apie džiaugsmą ir talkininkavimą, t. y. dalijimąsi tikėjimu ir jo džiaugsmu. „Nesame nei kitų, nei savo tikėjimo viešpačiai... Vyskupo šventimų apeigose praeitą šeštadienį kardinolas Audrys Juozas Bačkis priminė tikėjimą – tokį būtiną vyskupui, bet ne mažiau kunigui, vienuoliui ir vienuolei, pasauliečiui“, – sakė vyskupas ragindamas matyti Bažnyčios slėpinį. Pamokslininkas priminė popiežiaus Pranciškaus žodžius, kuris tarp pagundų paminėjo ir funkcionalizmą. Toks požiūris į Bažnyčią siekia efektyvumo, paverčia Bažnyčią paprasčiausia visuomenine organizacija. „Kunigas, katechetai, liturgijos dalyviai, švenčiantys Dievo slėpinius, – visi mes tikėjimu prisiliečiame prie amžinybės, dalydamiesi tikėjimu, stipriname ir savąjį. Labai gražiai popiežius Pranciškus liepos pradžioje susitikęs su seminaristais sakė: „Tikras džiaugsmas kyla iš susitikimo, bendravimo su kitu. Kai kitas – gal kartais net ne žodžiais – sako: *Tu man svarbus, reikšmingas.*“ Jėzus sako tai kiekvienam iš mūsų. Kaip tik iš čia kyla džiaugsmas. Susitikimo su Jėzumi džiaugsmas, kuris skatina ne užsisklęsti, o atsiverti kitam, tarnauti Bažnyčioje. Džiaugsmas užkrečia“, – kalbėjo vyskupas pabrėždamas, kaip svarbu patirti pastoracinės tėvystės ir motinystės džiaugsmą, o ne graužtis dėl vienišo ar nesuprasto gyvenimo nevaisingumo. „Marija nesaikė pamokslų, neparašė knygų, bet jos gyvenimas, atsivėrimas Dievui buvo toks iškalbingas, kad ir dabar iš jo mokomės, jis įkvepia ir uždega. Jis buvo tikras, autentiškas. Linkiu sau ir jums visiems, kad būtume autentiški, tikri. O tai reikš ir galimybę būti džiugiais tikėjimo liudytojais, džiaugsmo talkininkais“, – linkėjo vysk. L. Virbalas SJ.

Kitomis atlaidų dienomis melstasi už bendruomenes, šeimas, ligonius ir *Caritas* darbuotojus. Rugpjūčio 20 d. buvo skirta bažnytinėms organizacijoms, judėjimams, chorams ir maldos grupėms. Rugpjūčio 21 d. Krekenavos bazilikoje vyko jaunimo diena. Šv. Mišioms vadovavo Vilkaviškio vysk. Rimantas Norvila. Drauge koncelebravo Panevėžio vysk. Lionginas Virbalas SJ, vysk. Jonas Kauneckas, Krekenavos dekanas Eugenijus Styra, jaunimo sielovadininkas kun. Mindaugas Kučinskas, Vilniaus Šv. Petro ir Povilo bažnyčios klebonas mons. Edvardas Rydzikas bei dar penki kunigai. Vysk. R. Norvila savo pamoksle, be kita ko, sakė: „Čia, Krekenavoje, iš centrinio altoriaus labai maloningai į visus žvelgianti Dievo Motina tikrai mus padrąsina, skatina būti uoliais jos sekėjais kuriant ir stiprinant vienybę su Viešpačiu. Marijos kelias į išaukštinimą nebuvo lengvas. Jame buvo apstu Viešpaties malonių, bet apstu ir išbandymų, net kančios. Marija mus moko, kad Dievas gyvenimo kelionėje žingsnis po žingsnio veda į Dievo vaikų laisvę. Į tikrąją laisvę ir gyvenimo pilnatvę.“ Pabaigoje vyskupas pasidalijo savo išpūdžiais iš Pasaulio jaunimo dienų Rio de Žaneire.

Po šv. Mišių jaunimo savanorių grupė „Žolynėlis“ parodė savo sukurtą spektaklį pagal Bruno Ferrero apsakymą „Tai žino tik vėjas“. Po to visi skanavo Švč. Nekaltosios Mergelės Marijos tarnaičių kongregacijos seselių išvirtos košės ir arbatos.

Vėliau atlaidų dalyviai pasuko į Krekenavos regioninį parką, kur programų vadovė Lina papasakojo apie Lietuvos regioninius parkus ir jų reikšmę, ypač daug dėmesio skirdama Krekenavos parkui. Parko konferenciją salėje Roberta Randė pasidalijo savo išpūdžiais ir prisiminimais iš Pasaulio jaunimo dienų Rio de Žaneire, Brazilijoje.

Šiais metais atlaiduose labai pagelbėjo jaunimo savanorių stovykla „Žolynėlis“. Tai atsiliepiamas į arkiv. Sigito Tamkevičiaus pasiūlymą šalia atlaidų organizuoti savanorių stovyklą.

Šiomet pirmą kartą prieš atlaidus po Krekenavos miestelį buvo nešiojama stebuklingojo Dievo Motinos paveikslu kopija, kad žmonės iš arčiau galėtų su paveikslu susipažinti. Taip pat vestos katechezės pagal tai dienai atrinktos Šventojo Rašto eilutės mintį. Ligoniu dienų katechezę vedė kan. Edmindas Rinkevičius, Bendruomenių dieną – Pasvalio dekanas Algis Neverauskas, Bažnytinių organizacijų, judėjimų, chorų ir maldos grupių dieną – kun. Rimantas Kaunietis, Jaunimo dieną – kun. Mindaugas Kučinskas.

Minint 1863 metų 150-ąsias metines, pašventinta vysk. Jono Kaunecko užsakymu A. Teresiaus sukurta medžio skulptūra.

-kad-

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

arkivyskupas Gintaras Grušas
kun. Darius Trijonis

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lc.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 710 egz.

ISSN 1392-6098